LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 44 (488), June 9, 1951
Publisher: Vilis Janums, Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 102-15, 85th Drive, Richmond Hill 18, N. Y., Phone VI 9-7778. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany.
Publ. twice weekly. Circul. 11.000.
Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 44 (488)
Sestdien, 1951. g. 9. jūnijā
Iznāk trešdienās un sestdienās.
Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: Maksis Cultis, galv. red. vietn V Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs, P. Kliāns, E. Miesnieks, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs H. Zāgars. Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Lager. ASV redakc. vad.: A. Kļāvsons, 319 N. 22nd Ave W, Duluth, Minn., USA. Austrālijas redakc. vad.: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia.

Pastiprinātas represijas pret komunistiem ASV

Vašingtona (oe). **Sav. valstīs beidzot par īstenību kļuvis komūnistiskās mācības aizliegums. Izšķirīgo lēmumu šeit pieņēmis nevis parlaments, kā tas mēdz būt Eiropas valstīs, bet Augstākā tiesa, kas ierosinājumu par komūnistu partijas slēgšanu pētīja un apsvēra ļoti ilgu laiku. Praktiskās lēmuma sekas iedarbojušās jau tūlīt pēc tā oficiālās pieņemšanas. Pirmie 11 ASV komūnistu vadītāji jau saņēmuši cietuma sodus. Tieslietu ministrija paziņojusi, ka šī lēmuma ietvaros sods jāsaņem arī vēl citiem Sav. valstu komūnistu partijas vadošiem biedriem. Vispārējais partijas biedru skaits pārsniedz 50.000.**

Kāds valdības pārstāvis Vašingtonā paskaidroja, ka iegūti pierādījumi par komūnistu partijas daļēju noiešanu pagrīdē. Apmēram 10.000 komūnistu tādēļ formēli izstājušies no partijas, lai varētu ar to turpināt maskētu sadarbību. No kongresa aprindām ziņo, ka komisija, kas izmeklē valstij naidīgu organizāciju un personu darbību, drīzumā nākšot klajā par komūnistiskas infiltrācijas apmēriem ASV bruņošanās rūpniecībā.

Komūnistu notiesāšana parasti notiek pēc pamatprincipa, kas nosaka, ka katrā civilizētā demokratiskā valstī ar cietumu soda tos, kas ar ieroču varu nodomājuši gāzt pastāvošo valsts iekārtu. Amerikas komūnisti šai gadījumā gan neietilpst šo noteikumu ietvaros, jo vārdus „ieroču vara" uz tiem nevar attiecināt, un prokurātūra tādēļ arī nemēģināja apsūdzēt komūnistus par nelikumīgu ieroču noliktavu turēšanu. Toties tā atsaucās uz 1940. g. izdoto Šmita likumu, kas nosaka, ka kriminālnoziegumu izdara tas, kas pieņem par savu un propagandē revolūcionāru mācību. Augstākajai tiesai pēdējā instancē bija jāizšķir tas, vai komūnistiskā mācība Sav. valstīs „ietver sevī patiesus un tiešus draudus". Ar 6 pret 2 balsīm 8 tiesneši atzina Ļeņina mācību par patiesu draudu. Pierādījumiem prokūrātūra cēla priekšā daudzus komūnistu partijas dokumentus un brošūras. Tiesneši Bleks un Duglass — mirušā prezidenta Ruzvelta labi draugi, — bija citādās domās un paskaidroja, ka Augstākā tiesa aizvirzījusies uz bīstama ceļa, pārkāpjot cilvēka tiesību deklarāciju ASV satversmē. Tiesnesis Bleks preses pārstāvjiem izteicies, ka Augstākās tiesas lēmums, pēc viņa ieskatiem, neizraisīs nekādu sevišķu protesta vētru. Viņš tomēr pārliecināts, ka mierīgākos laikos atkal varēs atgriezties pie taisnīgāka un prātīgāka individa tiesību izkārtojuma.

Amerikāņu tautas vairākums apsveic Augstākās tiesas lēmumu, jo tas ievērojami atvieglos cīņu pret bolševistisko piekto kolonnu. Vienīgi universitāšu aprindās jautājumam pieiet no filozofiskā viedokļa. Akadēmiskās veidotāja Džefersona draugi tika notiesāti kā jakobīņi, baidoties, ka ar viņu starpniecību uz Amerikas kontinentu pārsviedīsies franču revolūcija. Un tomēr, par spīti tam, Džefersonu vēlāk ievēlēja par prezidentu. Šīs aprindas gan arī pašas negrib gluži salīdzināt tagadējo situāciju ar bijušo, jo franču revolūcija bija gluži citādas dabas nekā tagadējā komūnistiskā revolūcija. Un galu galā ir arī ļoti iespējams, ka pēc dažiem gadiem, starptautiskajam saspīlējumam atslābstot, Augstākā tiesa atjauno stiesības sludināt revolūcionāras mācības.

Latviešu centrālo padomi Vācijā vēlēs 18. un 19. augustā

IZSKRĪNĒTIE VAR IESNIEGT JAUNAS PĀRSŪDZĪBAS — BIJ. AIZSARGU IZCEĻOŠANĀ VĒL NAV SKAIDRĪBAS — SŪTNI J. FELDMANU UN H. LIELNORU LŪGS INTERVENĒT ĀRSTU PĀRBAUDES KOMISIJAS LIETĀ

Latviešu centrālās komitejas sēde Augustdorfā

LCK kārtējā sēdē Augustdorfā, piedaloties priekšsēdim V. Janumam, J. Celmam, V. Skaistlaukam, K. Ozoliņam, V. Zdanovskim, A. Vanagam, G. Odiņam, H. Zāgaram un māc. A. Abakukam, apsprieda izskrīnēto komisijas darbību, kā arī skolu un citus jautājumus. Sēdē bija aicināti arī no Anglijas ieradušies DVF valdes priekšsēdis A. Alksnītis un LNPL prezidija loceklis K. Strazdiņš.

Priekšsēdis V. Janums ziņoja, ka no sūtņa J. Feldmana un latviešu pārstāvja pie IRO Ženēvā A. Skrēbera saņemta informācija izskrīnēto jautājumā. Izskrīnētie var iesniegt pārsūdzības no jauna, kaut arī viņu iepriekšējie iesniegumi jau vairākas reizes būtu noraidīti. DP statusu izskrīnētiem uz Part II 2 (b) pamata atjaunot pilnvaroti joslu „Eligibility" virsnieki arī tādā gadījumā, ja iepriekšējās pārsūdzības noraidītas Ženēvā, bet pēc Part II 2 (a) un pārējiem noraidītiem pārsūdzības jāsūta tiešī uz Ženēvu.

Bij. aizsargu izceļošanas jautājums vēl joprojām nav nokārtots, lai gan Vašingtonā tas esot izšķirts labvēlīgi. LCK ziņoja uz Vašingtonu, ka attiecīgās iestādes Vācijā vēl nav saņēmušas instrukcijas šinī lietā. Bij. karavīru izceļošanā uz ASV britu joslā traucējumu nav, bet amerikāņu joslā, piem., Ludvigsburgā, leģionāru lietas vēl neapstrādā. V. Janumam apmeklējot DP komisiju Ludvigsburgā, tās vicepriekšsēdis Mr. Kirchners solījies bij. karavīru lietas sagatavot divu nedēļu laikā.

Noklausoties ziņojumus par ārstu pārbaudes komisijas darbību Ventorfā, LCK konstatēja, ka komisijas rīcība daudziem tautiešiem ņem izceļošanas iespējas uz ASV un nolēma steidzīgi lūgt sūtni J. Feldmanu un Latvian Relief prezidentu H. Lielnoru intervenēt attiecīgajās iestādēs ASV.

(Turpinājums 8. lpp.)

Kādi mēs izskatāmies

Jaunnedēļ atzīmēsim mūsu nacionālās nelaimes gadskārtas. Apaļā skaitļa dēļ šoreiz būdamas īpaši nozīmīgas, tās aicina paraudzīties ne tikai aizvadītajā laikā, bet arī pašiem savā garīgajā sejā.

Pārmaiņas trimdinieka mentālitātē ļauj spriest, ka nošķirtība no zemes un tautas kodola ir iedarbojusies daudz citādāk, nekā sākumā varēja likties. Nomāktības, bezcerības un dzimtenes ilgu posms vismaz savā akūtākajā daļā lielam vairumam ir pārdzīvots (tas nenozīmē — izdzīvots). Pārlaists arī urrā patriotisma laiks ar dūru sišanu pie krūts un uz galda. Trimdinieks vairs nestaigā ar sirdi plaukstā, bet noglabājis svētumu dziļi sevī un lietiški un bez kāda izmisuma iegājis tajā dzīvē, kur vispirms ir sīksta cīnīšanās par maizi un tad tikai runāšana.

Bet pirmo reizi mūsu vēsturē trimda tik lielam cilvēku skaitam nozīmē arī svešuma pieredzi. Ceļojums uz Vīni vai Hamburgu no Latvijas viedokļa reiz bija apskaužams notikums. Tagad mēs esam Kanberā, Sidnejā un Čikagā, par Eiropu nemaz vairs nerunājot. Ir radušies pilnīgi jauni priekšstati par dzīvi un pasauli un jaunas attieksmes pašiem pret savu dzimteni un tautu. Tās rada distance. Bet distance nemazina un neiznīcina vērtības, tā tikai ļauj redzēt lietas konkrētāk un samērā ar apkārtni. Domas un ilgas, kas gadiem ripkojušas ap perspektīvā palikušo dzimteni, nav guvušas piepildījumu, un trimdinieks, nespēdams būt pārcilvēks, nav arī spējis ilgstoši stāvēt pirkstgalos saspīlētā tieksmē pēc zaudētā. Laika tecēšana, politika un jēdzienu sajukums ir satricinājuši stipro balstu un kodolu, pie kura tverties, ap kuru ripkot. Sevi glābdams, viņš bijis spiests meklēt uzticamo pieturu savai iekšējai stabilitātei tajā konkrētajā pasaulē, kas ir ap viņu. Bija Mazā Latvija. Un nu ir kalpošana dzīvei. Un dzīve tagad rāda vairākas lielas trimdinieku grupas. Tur ir praktiskās ievirzes latvietis, kas pēkšņi var „peldēt lielos ūdeņos" un nekavējas tos izmantot materiālo vērtību radīšanai. Un cilvēks no tautas, kas ar iedzimtu instinktu raušas laukā no sava deklasētā stāvokļa, meklēdams iespēju dzīvot tā, kā cilvēkam jādzīvo. Trimdas sākuma gados izveidojušies nacionālās ideoloģijas bauslība daudz ko pārmetusi šiem latviešiem, būdama pārāk puritāniska un palikdama akla pret to, ka laiks un mēs paši neesam stāvējuši uz vietas. Bet šī pati bauslība palikusi vienaldzīga pret vismazāk skalo un tajā pašā laikā visvairāk darbīgo trimdinieku saimi, kas savu stipro balstu laikmeta juceklī meklējusi un atradusi gara pasaulē, kur vērtības ir mūžīgākas nekā ideoloģijā, politikā vai saimniecībā. Mums ir liels skaits studentu, kas, sīvi cīnīdamies ar dzīvi, laužas augšup. Mums ir liels skaits zinātnieku, kas visā klusībā veic atbildīgus uzdevumus pasaulē, un viņu sniegumi, kalpodami brīvajām valstīm un cilvēcei, visvairāk kalpo taisni latviešu tautai. Un mums ir mākslinieki un rakstnieki, šie visvieglāk pieaicināmie radošā gara reprezentanti, kad jārunā par mūsu kultūru, nacionālās eksistences pamatu. Mums ir vārdi, kas kļuvuši par jēdzieniem arī citām tautām.

Atvērtie pasaules vārti devuši iespēju tādai konkurencei un spēju novērtēšanai, kādu dzimtenē nebija. Zīmīgi, ka neviena no mūsu zinātņu un mākslas zvaigznēm trimdā nekad nav noliegusi savu nacionālitāti, bet to pasvītrojusi. Pasaule un spēku mērošana devusi trimdas latvietim krietnu tiesu pašapziņas — tādas, kāda agrāk nebija iespējama. Bet lai šis „cildinājums" mūsu svešniecībai nenoder par argumentu pārmetumam, ka ar to itin kā tiktu noniecināta dzimtene.

Mūsu mentālitāte gan pārveidojusies, bet kodolā esam palikuši tie paši, un būtu jāpaiet tik ilgam laikam, kāds pagāja 1905. g. emigrantiem, lai vairs nedomātu par atgriešanos. Bet mēs visi ticam, ka tā nebūs. Un tā patiesi nebūs vispirms tad, ja konsekventi būs ievērots lielais priekšnoteikums — izmantot brīvību atraisīties no visa slimīgā, mazvērtības kompleksu sagandētā, atrast īsto pieturu un stabilo centru svešuma karuselī. Tā ir cilvēka gara un nacionālā pašapziņa. Ja dzimtenei no mums ko vajaga, tad to, kas mēs būsim paguvuši kļūt. Jo ar savu skaitu vien mēs nespēsim pildīt tai sistos robus.

Pāvils Kliņs

Mao režīms Ķīnā stiprākais kopš gadu simtiem

ĶĪNIEŠU KOMPARTIJA PRASA „PROGRESĪVO SODU SISTĒMU" PĒC KREMĻA PARAUGA

Berlīne (oe). — Ķīnas tauta nevēloties, lai to atbrīvotu UN bruņotie spēki, tāpat tā negaidot Čangkaišeka atgriešanos, paskaidroja luterāņu misionārs Verners Vedels preses konferencē Berlīnē. Vedels, kas 1933. g. izceļoja no Berlīnes uz Ameriku, 18 gadu pavadījis Ķīnā kā ASV luterāņu baznīcas misionārs.

Kaut arī ķīniešu ģimenes tradicijas palikušas imūnas pret Staļina komūnismu, teica Vedels, tomēr Maotsetungs iekarojis sev stiprākas varas pozicijas nekā jebkāda valdnieka dinastija Ķīnā kopš gadu simteņiem. Tas, protams, neliedz ķīniešiem skatīties uz padomju varas funkcionāriem kā uz neiederīgiem ārzemniekiem. Kaut gan kristīgo baznīcu misijas darbību Mao režīms neesot pārāk apspiedis, tomēr visi ārzemju misionāri no Ķīnas atsaukti, lai ķīniešu draudzes locekļus nenostādītu politiski apšaubāmu personu situācijā.

Gluži pretējos uzskatos par varas ambīcijām Ķīnā ir pats Čangkaišeks, kas nesen devis plašu interviju amerikāņu televizijas raidītājā INS reportierim Robertsam. Generālisims pasvītrojis, ka viņa rīcībā Formozā ir 620.000 apmācītu karavīru, kas, saņemot pienācīgu apgādi, 6 mēnešu laikā varot būt gatavi izkāpt Ķīnas cietzemē. Bez šīs regulārās armijas Čangkaišeku atbalstīšot arī vairāk nekā 1,5 milj. pretkomūnistiski noskaņoto partizānu un pretestības kustības dalībnieku Ķīnas kontinentā.

Pekingas režīma ministru prezidents Čuenlajs pag. piektdien paskaidroja, ka kopš komūnistu varas nodibināšanās Ķīnā (t. i. 20 mēnešos) likvidēts veselš miljons pretkomūnistisku partizānu vai sabotieru. Pēc oficiālās Ķīnas ziņu aģentūras informācijas, Čuenlajs tālāk paskaidrojis, ka bez šī viena miljona apmēram 500.000 „pretrevolūcionāru" likvidēti tīrīšanas akcijās.

Vēl labāku liecību par Maotsetunga režīma nostiprināšanos dod kāda Maskavas raidītāja ziņa, ka Ķīnas komūnistu partijas centrālkomiteja iesniegusi valdībai priekšlikumu par „progresīvās sodu sistēmas" noteikšanu, ierīkojot koncentrācijas nometnu tīklu visās Ķīnas provincēs pēc Pad. savienības parauga.

Vai visas pasaules igauņu politiskās organizācijas miteklis būs ASV?

Toronto (oe). — Kopš vairākiem gadiem sāktā igauņu politiskās organizācijas veidošana visas pasaules mērogā atkal pavirzījusies par krietnu soli uz priekšu. Igauņu apvienība Kanadā nesen pieņēmusi rezolūciju, kurā konstatē, ka centrālajai organizācijai, kas saskaņo un vada Igaunijas atbrīvošanas cīņu visā pasaulē, un nosaka tās nacionālpolitisko virzienu, jāatrodas iespējami tuvu tai varai, kas nākamajos liktenīgajos gados būs galvenā noteicēja. Nav šaubu, teikts apvienības padomes rezolūcijā, ka šķietami nenovēršamā militārā konflikta gadījumā Sav. valstīm būs dominējoša loma rietumu sabiedroto saimē. Tāpat skaidrs tas, ka, kara darbībai izbeidzoties, ASV teiks izšķirēju vārdu par tautu un zemju likteni, ko atbrīvos no komūnistu jūga. Turklāt ASV un Kanadā, tātad Amerikas kontinentā, jau tagad saplūdis lielāks igauņu bēgļu skaits nekā citos kontinentos, un arvien tur vēl ierodas jaunas tautiešu grupas no Zviedrijas, Anglijas un Vācijas.

Rezolūcijas beigās Igauņu apvienības Kanadā padome gan piebilst, ka šīs igauņu pasaules mēroga organizācijas veidošana jāsaskaņo ne vien ASV un Kanadas nacionālo organizāciju starpā, bet katrā ziņā jāievēro un jāpiesaista arī pastāvošās igauņu organizācijas Eiropā.

Tito iekšlietu ministrs prasa „cilvēka individuālo tiesību sargāšanu"

Belgrade (al). — Pēdējā Jugoslavijas politbiroja sēdē iekšlietu ministrs Rankovičs maršala Tito un valdības locekļu klātienē pieprasījis cilvēka individuālo tiesību aizsargāšanu. Viņš kritizēja valsts policiju un tiesas, kurām esot tendence parastos noziegumus pielīdzināt politiskajiem pārkāpumiem. Tāpat arī nolaidības fabriku darbā vai lauksaimniecībā uzskatot par saimniecisku sabotāžu. Ierēdņu vai darbinieku pārkāpumus, piemēram, rīkojumu nepildīšanu vai darba kārtības neievērošanu, nevarot uzskatīt par „kontrrevolūcionāru" izrīcību.

Pēc ministra Rankoviča datiem, pēdējos trīs gados par sadarbību ar kominforma valstīm apcietinātas 8043 personas. Puse no tām pēc nopratināšanas atlaista, bet no atlaistajiem no jauna apcietināti 1,2 proc.

SED propagandas akcija izpildīta ar uzviju

Berlīne (oe). — Padomju joslas iekšlietu ministrs treškien ar „gandarījumu" paziņoja prezidentam Pikam, ka „nobalsošanā pret remilitarizāciju" piedalījušies 99,3% vai 13:04.598 Austrumvācijas iedzīvotāji. 95,89% nostājušies pret remilitarizāciju, nododot „jā" balsi.

Par nobalsošanas paņēmieniem Berlīnes prese sniedza plašu informāciju. Par visiem tiem, kas jau svētdien nebija nodevuši savas balsis, pirmdien bija sastādīti speciāli saraksti. Pēc tiem nacionālās frontes propagandisti un SED funkcionāri sameklēja iestādes un uzņēmumos visus nebalsotājus. Šādā ceļā jau „tautas nobalsošanas" otrajā dienā viskūtrākajā Berlīnes pilsētas nobalsošanas apgabalā vispārējais balsotāju procents bija sasniedzis 78,2. Pārējos austrumu joslas apgabalos jau otrā dienā gandrīz visi vēlētāji bija piedabūti pie urnām. No 3624 pagastiem bija saņemta ziņa, ka balsošanā „piedalījušies" 100 proc. balstiesīgo.

Balsošanas zīmes bijušas tik plāna papīra, ka, neraugoties uz galocīšanu, varējis cauri redzēt, vai krusts ievilksts „jā" ailē vai „nē" kvadrātā. Aploksnes nav izsniegtas. Daudzas zīmītes SED vēlēšanu pārraugs atlocījis vaļā un pretbalss gadījumā atzīmējis nobalsotāja vārdu.

Svarīgākais īsumā

★ **Septiņi Nirnbergas prāvā 1946. un 1947. g. uz nāvi notiesātie vācieši, kas visus šos gadus atradās amerikāņu armijas cietumā Landsbergā, ceturtdienas rītā pakārti. Kāds aculiecinieks izteicies, ka nāvinieki, kas bijuši tērpti melnos kreklos, vesti uz karātavām pa vienam. Starplaikā notiesāto aizstāvji darījuši visu iespējamo, lai panāktu nāves sprieduma aizstāšanu ar mūža cietumu, bet visas apelācijas palika bez sekmēm.**

★ **Pēc Daily Herald informācijas, divi Anglijas ārlietu ministrijas ierēdņi nozuduši kādā kontinenta apciemojuma laikā. Pirms izbraukšanas no Londonas, abi izteikušies, ka nodomājuši doties uz Maskavu, „lai varētu sekot saviem ideālistiskiem mērķiem". Londonas Daily Express izsaka bažas, ka abu ierēdņu rīcībā bijuši svarīgi valdības papīri un dokumenti.**

★ **Loti atzinīgi par ģen. Eizenhauera pavēstajiem Atlantika bruņoto spēku organizācijas un plānošanas darbiem izteicās ASV apvienotā štāba priekšnieks ģen. Bredlijs, kas Vašingtonā, turpinot savu inspekcijas braucienu Eiropā, izlidoja no Parīzes uz Londonu. Tajpat atliekot robu aizpildīšanā vienīgi pastiprināt karavīru apmācības un palielināt apbruņojuma piegādi. Ģen. Bredlijs sevišķi iepriecināts par Francijas paveikto darbu aizsardzības spēku stiprināšanā.**

★ **Ceturtdien Parīzē notika Francijas, ASV, Lielbritānijas un Kanadas aviācijas štābu priekšnieku apspriedes par gaisa spēku sadarbošanu Atlantika aizsardzības sistēmas ietvaros.**

★ **Prezidents Trumens parakstījis rīkojumu par Vidusjūrā stacionētās amerikāņu 6. flotes pakļaušanu Atlantika bruņoto spēku virspavēlniekam ģen. Eizenhaueram. 6. flote sastāv no 70 karakuģiem, to vidū 2 lielākajiem lidmašīnu bazes kuģiem un 2 lielākajiem kreiseriem pasaulē.**

★ **Grieķijas karalis Pauls noraidījis 30 gadīem ierēdņu atlūgumus, kas bija iesniegti sakarā ar krizi, ko radīja armijas virspavēlnieka feldmaršala Papagosa atkāpšanās. Arī ASV, kas bija ļoti ieinteresēta par Papagosa atgriešanos savā postenī, uzdevusi cerības panākt izlīgumu starp karali un bij. virspavēlnieku.**

★ **Irānas naftas konflikts pamazām tuvojas miermīlīgam atrisinājumam. Teheranas valdība cenšas no vienas puses piemēroties nacionālajam noskaņojumam tautā, bet no otras puses novilcina naftas rūpniecības pārņemšanu. Lielbritānijas valdība savukārt Irānas apmierināta, jo līdz ar diviem Anglu-Irānu naftas sabiedrības direktoriem uz Teherānu izlidojis arī valdības pārstāvis sabiedrības direkcijā Tomāss Gārdiners. Līdz ar to sarunas tomēr ievirzījušās valdību savstarpējā plāksnē.**

Paslikti nājušās izredzes starptautiskā saspīlējuma mazināšanai

Parīze (al). — Padomju atbilde rietumu sabiedroto notai par četru valstu konferences sanākšanu 23. jūlijā Vašingtonā uzņemta rietumu sabiedroto galvaspilsētās ļoti vēsi. Kā zināms, Maskavas priekšnosacījums konferences sanākšanai ir Atlantika pakta un Amerikāņu atbalsta punktu jautājuma uzņemšana darba kārtībā. Padomju atbildē par „nelietderīgu" atzīta arī Parīzes sagatavotāju konferences pārtraukšana, tādēļ četri viceministri Parīzē atkal turpina savas vienmuļās sanāksmes.

Anglijas ārlietu viceministrs Deviss, kas starplaikā bija ieradies Londonā un piedalījies kabineta sēdē, kā arī apspriedās ar ārlietu ministru Morisonu, saņēmis norādījumus pārliecināt Gromiko par to, ka Pad. savienība Vašingtonas konferencē, neatkarīgi no darba kārtības, katrā laikā var pieskarties Atlantika paktam un ar to saistītām problēmām. Līdzīgos uzskatos ir arī ASV ārlietu ministrijas aprindas.

Arī uz Korejas konflikta miermīlīgu izkārtojumu maz izredžu. Pekinga, par spīti ASV un 16 Korejas kara dalībnieku nāciju miera gribai, ievādījusi Ķīnā jaunu pret rietumu sabiedrotajiem vērstu propagandas un naida kampaņu. Arī no militārā viedokļa ķīnieši atrodoties patlaban izdevīgā situācijā, ziņoja amerikāņu 8. armijas komandieris Korejā ģen. Flīts. UN bruņoto spēku pozicijas esot grūti aizsargājamas, un arī lietus periodā iestāšanās nelabvēlīgi ietekmējusi sabiedroto pretestības spējas. Ķīnieši, turpretī, atrodoties aizsardzībai labvēlīgā apvidū.

Francijas latviešos briest vienības doma

HABSBURGAS PRINČA KĀZĀS ĒD RIVJĒRAS SIVĒNU SIRDIS — MARŠALA ŽOFRA GARS VĒL DZĪVO — PĒC 7 GADIEM DZIRD DIEVA VĀRDU LATVIEŠU VALODĀ — FRANCIJAS KOMŪNISTI SAŠĶĒLUŠIES — LATVIEŠU PALĪDZĪBAS KOMITEJA FRANCIJĀ DARĪJUSI IESPĒJAMO

VĒSTULE LATVIJAI NO FRANCIJAS

„Lai dzīvo ķeizars! Lai dzīvo ķeizariene!" sauca tūkstošgalvains pūlis kādreizējā rezidences pilsētā Nansī, drūzmēdamies laukumā hercogu pils priekšā, kas slavena ar saviem pīlāriem un laternu stabiem, kuŗu galotnēs vēl tagad viz zeltīti hercogu kroņu žuburi. Arī melnie pils vārti vēl atviz kādreiz bagātīgu zelta rotājumu un it labi vēl sarga savā aizvējā ķeizarisko jauno pāri no sajūsminātā pūļa ovācijām. Vērojot šo bangojošo gaviļu jūru, nāca prātā mūsu laikmets, kuŗu sauc par reālistisko, eksisteciālistisko un nezin kādu vēl tur „istisko" un tomēr — tik romantisko!

Nez' vai tie 1500 austriešu, kas nakti bija pavadījuši automobiļos ceļā no Vīnes uz Nansī, lai redzētu slavenās Marijas-Terezijas tiešā pēcnācēja un sava bijušā ķeizara Kārļa I vecākā dēla Habsburgas prinča un Lotringas hercoga Otto laulības ar Saksijas-Meiningenas princesi Reginu, bija tikai romantiski jūsmotāji, vai savas kādreizējās lielās dzimtenes atjaunošanas piekritēji? Ar savu neviltoto prieku un īpatniem tautas tērpiem viņi valdzināja nansiešus, ko pierādīja ovāciju skaļums. Tā nebija uzbāzība un tomēr... 410 policistu baltos cimdos sargāja jaunā pāŗa un eksķeizarienes Citas svinīgo ģimenes brīdi. Romantisko noskaņu, ja tā varētu teikt, traucēja vienīgi sensāciju kārie preses ļaudis ar savu vismodernāko „uzkabi".

Pēc laulību ceremonijas franciskāņu kapellā, kurā piedalījās 2 kardināļi un 2 bīskapi, ķeizariskie viesi, viņu vidū ap 32 prinči, hercogi, grāfi, baroni u. c. grandi kā no Austrijas, tā Francijas u. c. zemēm, devās uz greznāko viesnīcu Nansī — Restaurant Embassy, kur ieturēja „dižciltīgu" azaidu ar bruņurupuču filē, jūras vēžiem, jauniem pīlēniem, stirnas muguru un dažādiem angļu un franču vīniem, ar Strasburgas zossaknu pastēti un Rivjēras sivēnu sirdīm, ko aplaistīja ar 1893. g. šampanieti, noslēgumā pie augļu saldējuma un saldumiem, piedzeŗot sarkano šampanieti...

Otrā dienā ielu notekas pildīja saplēsto foto zibspuldžu lauskas, bet lepnie dižciltības pārstāvji pavisam ikdienišķās drānās klusi devās atpakaļ uz savām dzīves vietām, pārdomājot par pagātni un... vakardienu.

*

Atbrīvošanas svētki! Ielas ļaužu pilnas, jaunieši tautas tērpos, karogi plīvo, kaŗavīri defilē... „Mūsu atgriešanās ir definītīva. Jūs esat franči uz mūžīgiem laikiem. Es esmu Francija, un jūs esat Elzasa. Es nesu jums Francijas skūpstu," tā 1914. g. elzasiešiem teica maršals Žofrs, kad pēc 44 gadiem šo apgabalu atkal pievienoja Francijai. Par godu šai dienai mūsu pilsētā atklāja piemiņas plāksni, un ļaudis atcerējās laimīgo brīdi. Veterāni no citām pilsētām, greznojušies pulka nozīmēm, 2 bataljoni kalnu strēlnieku un tikpat daudz kājnieku gāja parādē. Kalnu strēlnieku melnās uniformas, melnās beretes uz vienas auss, balti cimdi ar lieliem atlokiem, mašīnpistoles, karabīni, spožie orķestranti mijās ar zaļajām kājnieku uniformām. Ātrais franču parādes solis, ko armijā ieveda ķeizars Napoleons, un brašie ordeņiem greznotie kaŗavīri atmiņā atsauca vecos ķeizara musketieŗus. Lielu un stipru tautas vadoņu gars tik drīz tautā neizzūd. Un arī Žofra gars franču tautā vēl dzīvs.

Mūsu pilsētai ir slavena pagātne, lai gan tā ir tikai neliels rūpniecības centrs. Tannieši ir bijuši Francijas senāta prezidenti un koloniju „prokonsuli". Pirmā pasaules kaŗa laikā pilsētu apmeklējis arī „tīģeris" Klemanso, prezidents Puankarē u. c. Laikraksti sniedz seno dienu uzņēmumus, rāda vēsturiskas ainas. Gribas dzīvot šai sajūsmai līdzi. Arī mēs paši kādreiz svinējām savu atbrīvošanu tik pat svinīgi un godbijīgi. Sirds gaida jaunu atpestīšanas stundu. Ar Lāčplēša garu!

*

Arī mūsu mazā kolonija Francijas austrumos baudīja dažus svētku brīžus. Vasarsvētku pirmdienā Milūzā bija paredzēts iesvētīt divas latviešu jaunavas, bet, diemžēl, ieradās tikai viena. Toties prāvais dalībnieku pulciņš liecināja, ka vienības doma briest un ir tautiešos populāra. Svinīgais brīdis baznīcā atgādināja jaunas mūķenes uzņemšanu klosterī, kad viņa viena pati baltā tērpā godbijībā lieca ceļus ziediem un lauru kokiem greznotā altāŗa un melni tērptā mācītāja priekšā. Ieradušies bija 42 dievlūdzēji, viņu vidū tautieši, kas tikko bija atgriezušies no cīņām tālajā Indoķīnā, un Dieva vārdu latviešu valodā pēdējo reizi dzirdējuši 1944. g. Piederību savai tautai šai pat reizē apliecināja arī jaunpiedzimušā zēna kristības latviešu draudzē.

Sāpīgi bija dzirdēt, ka viens no mūsu pulka jau šī mēneša beigās aizbrauc uz Kanadu. Nu jau trešo reizi savā jaunajā mūžā uzņēmīgais un centīgais jauneklis uzsāks dzīves cīņu. Lai Dievs dod, ka atgriežoties dzimtenē, viņam tā nebūtu atkal jāatsāk, bet vienīgi jāturpina!

*

Cīņa dod panākumus. Kauju cīņas vainago kaŗavīru galvas un krūtis, nes brīvību un neatkarību. Bet šīdienas civīlie „varoņi" sauc — „nost ar militārismu!" Kādus panākumus var uzrādīt „civīlā cīņa"? Politikā to sauc par polemiku un diskusiju, bet citur — par savstarpēju apkaŗošanos. Divas Francijas partijas — degolisti un sociālisti — jau uzsākušas pirmsvēlēšanu cīņu. — Degols vēl arvien kritizē pastāvošo režīmu un grib par katru cenu vājināt polītisko partiju iespaidu, par paraugu stādot valdību, kurai pirmā vietā rūp valsts intereses. Sociālisti, turpretim, prasa visu varu partijām un valsts stiprumu un labklājību secina no to stipruma.

Komūnisti iekšēji sašķēlušies. Kādreiz komūnismam bīstams bija trockisms, tagad titoisms. Vai starpība būs tikai nosaukumā, to varēs spriest pēc Francijas parlamenta vēlēšanām 17. jūnijā. Mērenās demokratiskās partijas vēl arvien uzsver nacionālās vienības brīvību, t. i. personai jāgarantē neierobežota brīvība, ja tā neapdraud nacionālo vienību.

Nacionālās vienības brīvība nodarbina arī mūsu apgabala tautiešu prātus. Ne visai veicas ar tās nostiprināšanu šai lielajā demokratiskās brīvības zemē. Ir daudzi, kas brīvības vārdu saprot kā „visu iespējamību piepildīšanu". Bet latviešu pulcēšanās vēsture Francijā nav tik gaŗa, lai no tās varētu prasīt kādu neizsmeļamu aktīvitāti: sākumā pulciņš patriotu nodibināja Latviešu palīdzības komiteju Francijā, un nav ko pārmest, ja tās sākotnējais darbs aprobežojās tikai ar tautiešu apzināšanu un palīdzību bij. leģionāriem. Pārmetams nav arī jaunatbraucējiem, ka viņi tās darbībā saskatīja trūkumus un nesekmību, jo sākumā ieceļotājs ikvienā zemē cieš trūkumu un gaida palīdzību. Pēc pieciem gadiem šai vecākajai latviešu organizācijai Francijā jau ir vairākas nodaļas. Ar draudzes nodibināšanos, kas cieši sadarbojas ar LPKF, tās darbība vēl paplašinājusies. Francijas latviešu dzīves standarts nav tik augsts kā dolaru zemēs, kādēļ no mums nevar prasīt tādus materiālus upuŗus, kā tas varbūt cerēts. Tāpēc Francijas latviešiem būs vēl jāpacietas, līdz izdosies nodibināt DVF vai LNF nodaļu.

A. Pārums

Francijā, maijā.

Paziņojam saviem godātiem abonentiem un pārstāvjiem ASV, ka, sākot ar š. g. 1. jūniju, mūsu laikraksta galvenā pārstāvja un gaisa pasta abonentu kartotēkas vadītāja ASV

ALEKSANDRA ĀBOLIŅA

jaunā adrese:

64, Sunnyside Ave., Brooklyn 7, N. Y.

LCK apgāds LATVIJA

Transitnometnes būve maksājusi 8 milj. DM

Izceļotāju skaitam pēdējā laikā strauji pieaugot, transitnometnes pārpildītas līdz pēdējai vietai. IRO vadība šādu bēgļu saplūdumu bija paredzējusi un pag. decembrī uzsāka jaunas nometnes iekārtošanu Lēzumā pie Brēmenes. Maija sākumā nometne uzsāka darbu. Pavisam uzceltas 138 divstāvu mūŗa ēkas, un nometne spēj uzņemt 5500 personu. Ēku būve izmaksājusi vairāk nekā 8 milj. DM. Lielākā daļa ēku uzceltas amerikāniskā tempā — 6 nedēļās. Trīs maiņās strādājuši 67 vācu firmu strādnieki.

Nometne uzņem izceļotājus no Minchenes, Augsburgas, Ludvigsburgas, Ventorfas, Zalcburgas, Triestas, Parīzes un Berlīnes transitcentriem. Izceļotāju skaitā bijuši arī ap 400 latviešu. Lēzumā iekuģo arī Kanadas braucējus, kuŗu pēdējā laikā sevišķi daudz. Latviešu vairums dodas uz ASV. Rosīgu darbību sākusi YMCA mūsu tautieša Lielauša vadībā. Katru svētdienu notiek dievkalpojumi, ko vada māc. Zuzāns. Uzturs nometnē labs, tā ka policijai maz darba, kontrolējot pie vārtiem emigrantus un raugoties, lai tie neienes ēdamvielas. Nometnes administrātors ir K. Ellingsens.

G. S.

Hildesheimiešu „jubileja"

KĀRTĒJIE LATVISKIE BIEDRU VAKARI TEICAMS PARAUGS TAUTIEŠIEM

Daudziem tautiešiem nav ne jausmas, ka Hildesheimā pie Hanoveras vēl dzīvo latvieši, turklāt tik rosīgi, ka DV Hildesheimas nodaļa jau var atskatīties uz 33 biedru vakariem, kuŗus pasāka rīkot septembrī un kas izvērtušies par svētīgu tradiciju. Vakaros pulcējas paši hildesheimieši, pārstāvji no tuvējām nometnēm un viesi — cittautieši no šejienes nometnes. Ik vakaram savs vakara vecākais, tā veidojot katram sarīkojumam savu īpatu seju.

„Jubilejas" — 33. biedru vakara vecākais Ž. Skuja klausītājiem pastāstīja, kā vietējā DV nodaļā, kas apvieno gandrīz visus 30 pieaugušos nometnes tautiešus, radusies un arī reālizēta ideja kārtējām ik nedēļas sanāksmēm. Tās tagad kļuvušas par šejienes dzīves neatņemamu sastāvdaļu. Hildesheimieši vēlētos, lai tikpat vienoti un brālīgi ik nedēļu uz pāris stundām kopā sanāktu tautiešu grupas arī visā pārējā pasaulē. Tad arī nebūtu jābaidās, ka ar gadiem daudziem būs izdzisis latviskais sirds siltums un mīlestība uz dzimteni. Hildesheimiešu vakaru programmā referāti, kaŗa atmiņu stāstījumi, dziesmas un pārrunas.

Pieminētajā jubilejas vakarā pēc J. Gedrovica priekšlasījuma par latvisko gribu DV nodaļas priekšnieks V. Saldavs ar vakara vecāko un referentu izdalīja balvas rosīgākajiem vakaru apmeklētājiem. Grāmatu ar veltījumu saņēma kāds 70 g. v. kalpakietis, kas no 33 vakariem apmeklējis 31. DV centrālās valdes pārstāvis noņēma sev DV krūšu nozīmi un, klātesošiem sumināt jaunekļīgi mošo sirmgalvi, piesprauda to viņam. Balvas — krūšu nozīmes, latviskas prievītes un grāmatas ar veltījumiem — saņēma arī citi cītīgākie sarīkojumu apmeklētāji, reizē ar vēlējumu — kopā ar atminām par latviskajiem biedru vakariem nest šo ideju visur, kur vien būtu lemts nokļūt.

Hildesheimiešu rosība ir teicams paraugs citiem, bet viņu piemērs nav vienīgais. Līdzīga rakstura latviski biedru vakari, kuŗos aicināti piedalīties arī citi tautieši, jau agrāk rīkoti Eversburgā, Augustdorfā un citur. Pēdējā gadā rosmi vēl sekmējusi īpaša rosības plāna pieņemšana un kultūras referentūras nodibināšana pie DV centrālās valdes, un šogad ar vairākiem biedru vakariem var lepoties arī Hanovera, Braunšveiga u. c., tāpat še minami jau aprakstītie latviskie vakari Ventorfā un Gronā. Ja šādu vakaru tradicijas varētu ieviest un saglabāt ne vien Vācijas tautiešos, bet arī katrā mazākā izkaisīto latviešu grupā citās zemēs, to nozīme latvietības saglabāšanai trimdiniekos varētu būt lielāka nekā to šobrīd varam iedomāties.

A. Z.

Ieceļotājus bez vīzām ASV neuzņem

Lai izkļūtu no Eiropas un rastu darbu un eksistences iespējas aizjūrā, bēgļi vairākkārt mēģinājuši nelegāli atstāt Eiropu un bez iebraukšanas atļaujām izkāpuši ASV u. c. valstu krastos.

Latvijas sūtniecība Vašingtonā brīdina tautiešus no pārgalvīgiem pasākumiem un braucieniem, pirms nav apgādātas nepieciešamās ieceļošanas vīzas. Līdz šim Sav. valstīs iebraukušas vairākas laivas, un tikai ar lielām grūtībām sūtniecībai izdevies paglābt šos iebraucējus latviešus no deportācijas. (Pēc pēdējām ziņām uzturēšanās atļauju ASV nav ieguvuši divi latvieši — Ernests Karulis un Jānis Paltiņš, kas nosūtīti atpakaļ uz Zviedriju. — Red.) Savienotās valstīs var iebraukt tikai ar attiecīga ASV konsula izdotu izceļošanas vīzu. Zināmas cerības uz pagaidu atbrīvošanu no imigrācijas aresta varētu būt vienīgi personām, kas atbēgušas uz Ameriku no kaŗa joslas vai no apgabala, kur tiem draud tiesas briesmas.

Latvieši — ceturtā lielākā DP grupa Vācijā

No pēdējās, maijā publicētās oficiālās IRO statistikas redzams, ka uz 1. maiju amerikāņu joslā Vācijā bijuši reģistrēti 35.054 DP. Ja atskaita nost pāri par 4500 personu, kas tai laikā jau gaidīja izceļošanas kuģus Bremenē, tad joslā vēl palikušo DP skaits tikai nedaudz pārsniedz 30.500. Lielākā DP grupa ir poļi — 6600, nākošās: ukraiņi — pāri par 6000, žīdi — 5600, bet ceturtajā vietā ar nepilniem 3000 stāv latvieši. Seko bezpavalstnieki un nansenisti — pāri par 2600, lietuvieši — nepilni 1300, ap 1000 čechoslovaku, nedaudz mazāk igauņu, ungāru, krievu un jugoslavu. Vairāk nekā divas trešdaļas no atlikušajiem DP bija sakoncentrētas Minchenes (7.) IRO apgabalā, kur mīt arī apmēram puse visu latviešu DP.

Tautu sadarbība un saprašanās iespējama

PASAULES YMCAS KURSI UN KONFERENCE MELŪNĀ

YMCAs/YWCAs organizācijas visā pasaulē daudz darījušas, lai bēgļiem, ārzemju strādniekiem u. c. ārpus dzimtenes esošiem dzīvi svešā zemē atvieglotu. Lai šo kustību vēl vairāk izplatītu un stiprinātu, Pasaules komiteja no 27.4.—6.5. Melūnā, F cijā rīkoja internacionālus Y/Y v tāju un sekretāru kursus. Kursos dalījās 12 tautību dažādu ticību darbinieki no 6 Eiropas valstīm. cijas par vispārizglītojošiem pr metiem un reliģiskiem jautājum lasīja mācības spēki un dažādu fesiju garīdznieki, bet par Y/Y p cipiem, darba metodēm un iesp un organizāciju lasīja Pasaules k tejas un dažādu Eiropas un Āreir zemju Y/Y vadošie darbinieki.

Kursu dalībnieki, vadība un le ri jutās kā viena liela ģimene. visi pieredzēja dzīvu piemēru, iespējama internacionāla un inter fesionāla saprašanās un sadar kur katra atsevišķa persona ne patur savu nacionālitāti un ti bet to tālāk izkopj un padziļina.

Francijas radiofoni pārraidīja šiem kursiem reportāžas franču, poļu un ungāru valodā. Melūnā ka arī konference, kur pārrunāja darbības iespējas starp vietējo, nālo YMCAs kustību un šinīs z esošām citu tautību YMCAs or zācijām.

Latviešu JKS kursos un konfer pārstāvēja A. Ludriksons no Vā un J. Straubergs no Zviedrijas

Aizvesto atceres diena Strasburgā

Lai atcerētos boļševiku 1941. g. 14. jūnija naktī aizvestos latviešus, Francijas latviešu biedrība kopīgi ar DV nodaļu 17. jūnijā Strasburgā, FLB Strasburgas nodaļas telpās, rīko aizvesto atceres dienu. Ievadījumā paredzēts latviešu dievkalpojums Strasburgas ev. lut. baznīcā, pēc tam FLB centrālās valdes priekšsēža un DV Francijas nodaļas vad. A. Apses referāts par tematu Latvju tauta Golgātas ceļā. Noslēgumā literārs vakars ar dzejnieces Ilonas Leimanes piedalīšanos.

A.

Jaunas izceļošanas iespējas veciem ļaudīm

IRO galvenā mītne Minchenē ziņo par dažām jaunām izceļošanas iespējām gados veciem DP. Holande vēl var uzņemt 53 personas, vecākas par 65 gadiem, ko atsevišķi vai pa divi kopā novietos mazās mājiņās. Vienīgais noteikums, ka kandidāti nedrīkst slimot ar lipīgām vai garā slimībām, un tiem jāspēj kāpt pa kāpnēm. Interesentiem nekavējoties jāsazinās ar National Catholic Welfare Conference tuvākob iroju.

Bez tam United Council of Christian Churches Īrijā sagādājusi novietošanas iespējas 10 veciem protestantu vai pareizticīgās konfesijas laulātiem pāŗiem, ko novietos kopā privātās lauku mājās. Kandidātiem tūlīt jāpietuvāko biroju.

Zenta Mauriņa Lībekā

Atceļā uz Zviedriju Lībekā vairākas dienas uzturējās pazīstamā latviešu esejiste un rakstniece Dr. phil. Zenta Mauriņa.

Romēna Rolāna draugu biedrībā viņa runāja par tematu Rolāna vieta pasaules literātūrā. Lībekas Behnhaus zāle bija bagātīgi rotāta puķēm, un sarīkojums risinājās sveču gaismā, tā radot īsti svinīgu noskaņu. Referāts guva dzīvu klausītāju atsaucību, un vēl ilgi pēc tā ap autori pulcējās daudzi cienītāji, lai pārmītu kaut dažus vārdus un saņemtu rakstnieces autogrammu vācu valodā iznākušajās viņas grāmatās. Rakstnieci gandrīz burtiski apbēra rozēm. Līdz šim vēl neviens Romēna Rolāna draugu biedrības sarīkojums, kā norādīja rīkotāji, nebija pulcējis tik daudz un tik atsaucīgus klausītājus, kuŗu vidū redzēja arī Lībekas vācu kultūras dzīves prominences. Lībekas vācu laikraksti bija izcili atzīmējuši sarīkojumu, pieminot, ka referente ir latviete un tagad trimdā darbojas Upsalas universitātē par lektori, bija minēta arī rakstnieces personīgā draudzība ar Rolānu.

Z. Mauriņas referātu Latvieša uzdevumi trimdā bija izdevība dzirdēt Lībekas Mēzenes nometnes latviešiem. Vakaru ievadīja LCK pārstāvis Šlēzvigā-Holšteinā A. Vanags. Z. Mauriņa priekšlasījumā starp citu skāra arī nacionālisma jautājumu, pieminot, ka tajā esam daudz maldījušies un tādēļ mums tagad tik daudz jācieš. Bijusi kļūda, ka zinātniskos darbus agrāk neizdeva kādas lielas nācijas valodā — vācu vai angļu, kā to dara citas mazas tautas. Latviešu zinātniekam un mākslniekam, iekaŗojot sev vietu pasaulē, dažkārt jāizjūt, ka pieder pie tautas, kas par sevi nav nodibinājusi noteiktu priekšstatu. Mēs aizstāvam nevis ekspansīvo, bet toleranto nacionālismu. Turpretim lielais čechs Masariks nebaidījās svešu iespaidu, apzinādamies, ka spēcīgā rakstūrā tie tikai skaidro un dara auglīgu nacionālo kodolu. Masariks apprecēja amerikānieti un tā kļuva morāliski un politiski čechiete.

Referente norādīja, ka latviešu trimdinieks no dzimtenes paņēmis līdz skaidru latvisku sirdi un aicināja latviešus arī turpmāk saglabāt to tādu pašu. Tad mēs tiešām reiz pārnāksim tajā zemē, par kuŗu dzejoja Poruks, — kaut vai tikai, lai rastu tur kapa vietu.

Lībekā Z. Mauriņu apciemoja daudzi cienītāji — vācu kultūras darbinieki pat no Hamburgas un vēl tālākām vietām. Hamburgas radiofonam Z. Mauriņa ierunāja plati par draudzību. Plati paredzēts pārraidīt tuvākā laikā.

K. St.

Arsenijs Podniek pēdējā gaitā

Mirušo redaktoru Arsēniju P nieku izvadīt aizmūža gaitās dien, 2. jūnijā Londonas Kensal G kapsētas krematorijā bija sar prāvs bērinieku pulks. Ceremo vadīja prāvests E. Bergs. Izsk pēdējai bērinieku dziesmai un be miem mācītāja atvadvārdiem, š lēnām aizslīdēja un pazuda pav tāju skatieniem.

Ar uzrunām no aizgājēja atvad noliekot vainagus, sūtnis K. Za LNPL prezidija priekšsēdis A. kuks, Lāčplēša kaŗa ordeņa kav ŗu vārdā — prāvests Grāmatiņš, gavas Vanagu Fonda vārdā — Kursietis, Londonas Avīzes pārva priekšsēdis O. Rozītis, nelaiķa t kais darba biedrs red. J. Andr Latvijas apgāda un redakcijas dā — A. Veinbergs, un daudz draugu un paziņu.

Runātāji atcerējās Podnieku Latvijas atbrīvošanas kaŗa cīnī un Lāčplēša ordeņa kavalieri, zobens bijis asi trīts pret mūsu ienaidniekiem. Daudz rakstu pal ši nepabeigti. Viņa darba biedru devums tagad tos pabeigt tādā g kā to sācis Podnieks. Nelaiķis aiz dzies pretim Latvijas rītausmai.

Tad bērinieku rokas epiediens laika tuviniekiem — kundzei un lam, lai katrs atkal atstātu šo m un klusuma vietu, kur palika ne mirstams draugs.

LATVIJAS EV. LUT. BAZNĪCA SINODE LIELBRITĀNIJĀ

2. un 3. jūnijā Londonā sanāca sēdi, kurā piedalījās 8 Lielbritān latviešu draudžu mācītāji un stāvji. LNPL vārdā sinodi sveica zidija priekšsēdis A. Abakuks. S de pieņēma prāv. E. Berga ziņoj par baznīcas darbu Lielbritānijā Latvijas ev. lut. baznīcas Lielbr nijā iekārtas un darbības noteiku Draudžu robežu jautājums jāizk Baznīcas virsvaldei sazinā ar d dzēm. (Plašāka informācija par nodes lēmumiem un atzinum sekos.)

Jaunais likums ārzemniekiem Vācij

(Beigas)

ADMINISTRĀTĪVIE NOTEIKUMI

Šīs nodaļas pirmais 21. pants paredz, ka ārzemniekiem, pieņemot Vācijas pavalstniecību, piemērojami vispārējie spēkā esošie noteikumi par pavalstniecības piešķiršanu. Lūgumus izlemjot, sevišķi jāievēro stāvoklis, kādā bez dzimtenes palikušie ārzemnieki ir nonākuši. Aprēķinot attiecīgos nodokļus, jārēķinās ar lūdzēja materiālo stāvokli.

Nevienam nevar liegt izceļot vai arī atgriezties savā dzimtenē (22. p.).

Ja publiskās drošības labad kādu ārzemnieku nāktos no Vācijas izraidīt, tad viņam jādod iespēja šo lēmumu likumā paredzētā kārtībā pārsūdzēt. Izraidīt drīkst tikai tad, ja lēmums ir stājies likumīgā spēkā, pie kam izraidāmam jādod pietiekams laiks atrast sev jaunu dzīves vietu kādā citā valstī. Ārzemnieku nedrīkst izraidīt vai izdot valstij, kurā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta (23. p.). Šis likums neskaŗ augsto komisāru 1949. g. 27. oktobŗa likumu Nr. 10 par nevēlamo personu izraidīšanu.

TIESISKĀ AIZSARDZĪBA

Vācijas federālā valdība sazinā ar bundesrātu pilnvarota izdot izpildnoteikumus, lai — a) garantētu palīdzību un aizsardzību Vācijā dzīvojošiem bez dzimtenes palikušiem ārzemniekiem, kādu viņi citādi saņemtu no savas valsts diplomātiskiem pārstāvjiem; b) regulētu dažādu apliecību izdošanu viņiem, kuŗas normāli viņi varētu saņemt no savas valsts attiecīgajām iestādēm. Pēc šī panta noteikumiem izdodamās apliecības derīguma ziņā pielīdzināmas apliecībām, kādas būtu izdotas no attiecīgās valsts piekritīgām iestādēm (24. p.).

BEIGU UN PĀREJAS LAIKA NOTEIKUMI

Izdevumus, kādi celtos ar šī likuma iedzīvināšanu, sedz Rietumvācijas federālā v ba pēc satversmes 120. panta noteikum (25. p.). Pieminētais satversmes pants ka, ka federālā valdība (der Bund) atbild okupācijas izdevumiem un citām iekšējām ārējām kaŗa sekām — maksājumiem (Kr folgelasten), saskaņā ar speciālu likumu. pat federālā valdība sedz piemaksas par sociālās apdrošināšanas maksājumiem, tot piemaksas apdrošināšanai pret bez un bezdarba pabalstiem.

Saskaņā ar 26. pantu, šis jaunais li neattiecas uz personām, kas atrodas šanas procesā un saņem no IRO aprūp uzturu (Fürsorge und Unterhalt).

Priekšpēdējais (27.) p. paredz, ka Rie berlīnē agrāk vai tagad dzīvojošo bez tenes palikušo ārzemnieku tiesiskā stāv normēšana ir atkarīga no speciāla Rie berlīnē pieņemama likuma.

Likums nobeidzas ar deklarāciju, ka tas jas spēkā pēc izsludināšanas (28. p.).

Kā redzams, visi Rietumvācijā un Rie berlīnē dzīvojošie ārzemnieki pēc šī li sadalās trijās grupās: a) IRO tiesiskā ai dzībā esošie, kas ar šī likuma izsludinā ir tam pakļauti; b) bez dzimtenes pali ārzemnieki, kas neatrodas IRO tiesiskā sardzībā, bet kuŗus tādiem pielīdzinās attiecīgo papildnoteikumu izdošanas; c) bez dzimtenes palikušie ārzemnieki, kas rodas izceļošanas procesā, saņem IRO ap un uzturu un kuŗiem šis likums nav p rojams.

Likumam ir liela nozīme mūsu tiesiskā vokļa noteikšanā. Likumdevējam ir b labā griba regulēt to cilvēku stāvokli, kādā stāvoklī nonākuši otrā pasaules dēļ. Nogaidīsim apsolītos izpildnoteiku kas, cerams, izlīdzinās dažu labu neskai bu, kas palikusi likuma tekstā.

Meg. iur. J. Kluc

Latvieši Minesotā

KLIMATS UN DABA — NODARBOŠANĀS — KONFESIJAS — LATVIEŠU KUSTĪBA MINESOTĀ: NO CITIEM ŠTATIEM IERODAS 5 REIZES VAIRĀK NEKĀ IZBRAUC — DVIŅU PILSĒTA PIEVELK — DARBA IESPĒJAS — SABIEDRISKĀ DZĪVE

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO ASV

Sākoties DP izceļošanas akcijai no Vācijas uz ASV, latviešiem nebija iespēja izvēlēties štatus, uz kuriem braukt, jo trūka informācijas kā par darba, tā dzīves un klimatiskiem apstākļiem. Veclatviešu, kas varētu dot vajadzīgo informāciju, ASV nav daudz, un ar tiem bija trūcīgi sakari. Tādēļ pirmiem ieceļotājiem bija jābrauc tur, no kurienes bija saņemti galvojumi. Latvieši tomēr pētīja ASV karti un, ja bija iespējams, vairāk izvēlējās valsts ziemeļu un austrumu štatus.

Tagad, kad daļa tautiešu ASV jau nodzīvojuši ilgāku laiku un iepazinušies ar apkārtni, ir iespējams salīdzināt apstākļus dažādos štatos. Tāds salīdzinājums nepieciešams, jo daļa tautiešu vēl arvien ieceļo ASV, bet daļa no jau ieceļojušiem grib pārcelties uz piemērotākiem štatiem. Pastāstīšu par latviešu dzīvi, darba iespējām u. c. Minesotā, cik ar šiem jautājumiem esmu varējis iepazīties 15 mēnešu laikā, kopš te dzīvoju.

Minesotas štata ziemeļu daļa, kas bagāta mežiem, robežo ar Kanadu. Minesotu pieskaita arī ASV maizes klētīm, jo zeme te ir auglīga un lauksaimniecība labi attīstīta. Ziemeļu daļā vairāk audzē kviešus, dienvidu daļā — kukurūzu. Ziemeļos labi attīstīta arī piensaimniecība, cūkkopība un putnkopība, īpaši tītaru audzēšana. Slaveni ir Minesotas sieri. Ļoti daudz ezeru (ap 10.000), kādēļ Minesotu sauc arī par ezeru zemi.

Ziemas Minesotā, vismaz amerikāņu uztverē, ir aukstas un sniegotas, īpaši ziemeļu daļā; vasaras mērenas. Esmu te nodzīvojis pusotras ziemas, pavasari, rudeni un vasaru, bet man, kā latvietim, kas pie aukstuma pieradis, ziema nelikās tik auksta, vairāk gan mani gurdināja karstums vasarā, bet tas tomēr nav salīdzināms ar dienvidu štatu sutīgumu un prēriju sausumu. Klimatisko apstākļu dēļ Minesotu par apmešanās vietu jau agrāk ir izvēlējušies ziemeļeiropieši, galvenā kārtā skandināvi un somi.

No Eiropas ieceļotājiem te dominē zviedri, kas ietekmējuši arī Minesotas dvīņu pilsētu — Mineapoles un St. Paulas garu. Arī citās pilsētās, īpaši dienvidu daļā, ir daudz zviedru. Daudz arī norvēģu un somu, kas dzīvei vairāk izvēlējušies mežiem un ezeriem bagāto ziemeļu daļu, jo tā atgādina viņu dzimteni.

Bez lauksaimniecības, lopkopības, piensaimniecības, cūkkopības un putnkopības te ir arī plašā koku rūpniecība, labības pārstrādāšanas uzņēmumi (dzirnavas), elevātori, piena produktu rūpnīcas u. t. t. Ir arī smagā rūpniecība, bet ne tik plaša, lai Minesotu ierindotu rūpniecības štatos.

Neņemos spriest, kura konfesija te stiprākā, bet šķiet, ka ev. lut. konfesijai piederīgo te visvairāk, kas izskaidrojams ar skandināvu, somu un vācu ieceļotājiem. Arī lielākā daļa latviešu un igauņu te ieceļojuši ar luterāņu federācijas gādību. Ir zviedru, norvēģu un somu draudzes, kur dievkalpojumi notiek viņu mātes valodā. Tagad nodibināta arī latviešu ev. lut. draudze Mineapolē un St. Paulā ar dievkalpojumiem latviešu valodā.

Interesanta ir latviešu kustība Minesotā. Apm. pirms pusotra gada latviešu skaitu te lēsa uz 800, no kuriem lielākā daļa dzīvoja laukos vai provinces pilsētās, bet Mineapolē un St. Paulā, kas ir arī Minesotas galvaspilsētas, tikai ap 200, tātad apm. viena ceturtā daļa. Tagad Minesotā dzīvo 1360 tautiešu, no tiem vairāk nekā puse (apm. 700) Mineapolē un St. Paulā. Kā radies pieaugums un ar ko izskaidrojams, ka liela daļa tautiešu ir pārnākuši uz dzīvi dvīņu pilsētās? — Pirmkārt, laukos, tāpat provinces pilsētās, nav latviešu sabiedrības, tad — pie mazas izpeļņas jāstrādā ilgākas darba stundas. Bez tam reti kad cilvēks jūtas pilnīgi brīvs. Īpaši tas sakāms par darbu farmās. Lielpilsētu uzņēmumos pēc darba stundu nostrādāšanas strādnieks ir brīvs un var satikties ar tautiešiem vai atpūsties. No citiem štatiem uz Minesotu ir pārnākuši 250 tautiešu, kas galvenā kārtā apmetušies galvaspilsētās. Visvairāk pārnākuši no Dienviddakotas un Ziemeļdakotas, Viskonsīnas, Aiovas un Merilendas štata. No Minesotas uz citiem štatiem un pilsētām tanī pat laikā izceļojuši 50 tautiešu: uz Čikasīnu 4, Nebrasku 5, Indianu 5, Viskonsīnu 4, Filadelfiju 2, Nujorku 2, pa 1 uz Takomu, Mičigānu, Ohaio, Nudžersiju un Toronto (Kanadā). Kādi 10 līdz 15 tautieši izceļojuši, neuzdodot savas jaunās adreses. 9 latviešu jaunekļi no Minesotas iestājušies resp. iesaukti amerikāņu armijā.

Pirmajā laikā latviešiem vienīgā pulcēšanās un satikšanās iespēja bija latviešu dievkalpojumos, kurus Mineapolē, kā arī provincē vadīja māc. P. Langins. Pag. rudenī sāka organizēties latviešu ev. lut. draudze, kuras nodibināšanā lieli nopelni Minesotas universitātes aerodinamikas katedra vadītājam — veclatvietim prof. J. Akermanim. Tagad draudze likumīgi apstiprināta kā pastāvīga latviešu ev. lut. draudze Mineapolē un St. Paulā. Draudzes dievkalpojumi latviešu valodā notiek ik svētdienas centrālā luterāņu baznīcā Mineapolē, vai arī St. Paulā. Dievkalpojumus vada māc. P. Langins, bet bieži piedalās mācītāji-vieši no citurienes. Noorganizēti arī radio dievkalpojumi. Draudzes paspārnē darbojas skautu un mazskautu pulciņš un svētdienas skola.

Latviešu apvienība Mineapolē nodibinājās pag. gadā un darbojas sekmīgi. Pašlaik apvienībā 190 biedru. Sarīkoti vairāki vērtīgi koncerti ar latviešu mākslinieku piedalīšanos. Latviešu apvienība izdod biļetenu Ziņas, kurā informē par sarīkojumiem, dzīves un darba apstākļiem, dod norādījumus nodokļu u. c. lietās, pārskatus par apvienības darbību u. t. t.

Liela daļa latviešu Mineapolē un St. Paulā strādā slimnīcās — vīrieši par apkopējiem un sanitāriem, sievietes par palīgmāsām, slimnieku kopējām, trauku mazgātājām u. t. t. Divas tautietes jau ieguvušas māsu tiesības. Slimnīcās strādā arī 10 latviešu ārsti, gan pagaidām ne savā arodā, tomēr cerams, ka daļai šīs iespējas pēc kāda laika pavērsies. Atalgojums slimnīcās no 0.90—1,05 dol. stundā. Daļa tautiešu strādā par sētniekiem, apkopējiem, aptīrītājiem u. t. t. Atalgojums līdzīgs. Citi strādā dzelzceļu darbos ar atalgojumu 1.15—1.30 dol., būvdarbos — 1.30—1.50 stundā. Amatnieki nopelna vairāk, īpaši, ja iestājušies arodbiedrībā. Tā elektriķi izpelna 1.50—1.80 dol. stundā, krāsotāji pat vairāk, bet latviešu vidū tādu nav daudz. Daļa tautiešu kā „pārnieki" (vīrs ar sievu) strādā turīgu amerikāņu ģimeņu mājsaimniecībā. Izpeļņa kopā 200 dol. mēnesī pie visa brīva. Lielākai daļai tomēr jāstrādā ilgas stundas un reti kad ir brīvi. Brīvākā laiks ir tikai tad, kad darba devēja ģimene uz laiku aizbrauc.

Dzīvokļu jautājums, kā visās lielpilsētās, arī šeit lielākas rūpes dara ģimenes cilvēkiem ar maziem bērniem. Taču dzīvokli sameklēt ir iespējams. Vieniniekiem un ģimenes cilvēkiem bez bērniem dzīvokli resp. istabu nav grūti atrast. Īres mājās neliela istaba ar nepieciešamām mēbelēm, sienā iebūvētu mazu gāzes pavardu un ledus skapi maksā 7—9 dol. nedēļā, lielāka istaba 10—11. Cenu ziņā starp centru un nomalēm nav starpības, tādēļ jācenšas dzīvokli atrast darba vietas tuvumā, lai nebūtu jāizdod nauda par braucieniem. Ielu dzelzceļš vai autobuss maksā 0.15, bet brauciens uz otru dvīņu pilsētu 0.30 dol.

Dzīves dārdzība Mineapolē un St. Paulā viduvēja. Daļa tautiešu, kas labāk izpelna un ilgāku laiku te jau nodzīvojuši, paguvuši iepirkt ģimenes mājas un iegādāties automašīnas. Abās pilsētās latviešiem pieder apm. 15 māju un ap 30 auto.

Samērā daudz latviešu apmeklē angļu valodas kursus, 4 studē Minesotas universitātē, bet 3 St. Olafa kolledžā, kuras filozofijas katedras vadītājs ir latviešu labvēlis prof. Hovards Hongs. Viņš arī adoptējis 2 latviešu bāreņus — ģenerāļa Aires mazbērnus. Šo kolledžu ar labām sekmēm jau beigušas 2 latvietes — viena klavieru, otra filozofijas klasi.

Minesotas tautiešu kartotēku iekārtojis draudzes mācītājs P. Langins. Viņa adrese: Rev. Pēteris Langins, 6107, Nicolet Ave. So., Minneapolis, Minn.

Andr. L.

Sav. valstīs, jūnijā.

Mūsu mācītāji jaunajā pasaulē

Archibīskapa pārstāvis Kanadā māc. A. Skrodelis, kas nesen atskatījās uz 30 mācītāja amatā nostrādātiem gadiem, par mūsu mācītāju stāvokli Amerikā starp citu izteicās: „Ziņas no visām pusēm vēstī, ka latviešu mācītājiem Kanadā un ASV jāpārvar daudz grūtību. Maizes darbs daudzreiz kavē veikt mācītāja pienākumus. Svešo zemju baznīcu vadība un arī amata brāļi nesaprot mūsu dvēseles un nacionālās īpatnības un prasības. Viņi grib gan mūsu tautiešus, lai vairotu savu draudžu locekļu skaitu un „stiprinātu" šejienes luterāņu baznīcu, bet mēs, mācītāji, viņiem esam lieki. Daudzās vietās ar mūsu mācītājiem apietas aizvainojoši un neciešami. (Tikko lasīju dažas vēstules par mūsu mācītāju ērkšķaino ceļu ASV.) Smeldz arī tas, ka dažās vietās pašu tautieši neatbalsta kopējo latviešu lietu — vieni paiet garām baznīcai, citi aprēķina dēļ iekļaujas amerikāņu draudzēs, un mūsu cīņa par nacionālām draudzēm un baznīcu tiem liekas nevajadzīga un lieka. Bet lai arī ir daudz visādu grūtību, kas rada šaubas un nespēka brīžus, tomēr gribas teikt un lūgt: brāļi, galvas augšā! „Kas tevi savā druvā sūla, ne mūžam tevi neatstāj...", šie dziesmas vārdi lai mūs stiprina un mudina."

Pirmā latviešu luterāņu draudze Kanadā

Montrealas Sv. Jāņa draudzes baznīcā 20. maijā Kanadas ev. lut. sinodes prezidents Dr. J. H. Reble un virsmācītājs A. Mitulis amatā ieveda Montrealas latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes mācītāju Ādolfu Gaudiņu. Māc. A. Gaudiņš Kanadā ieradies 1948. g. Viņa nopelns, ka arī šinī zemē nodibinātas daudzas draudžu kopas. Montrealas latviešu Trīsvienības draudzē jau vairāk par 500 aktīvu locekļu.

Svinīgo ceremoniju ar uzrunu vācu valodā ievadija sinodes prezidents, kam asistēja virsmāc. A. Mitulis. Pēc tam māc. A. Gaudiņš aizlūdza par sirmo archibīskapa tēvu prof. Dr. T. Grīnbergu, Kanadas sinodes prezidentu, par tēvzemi un tautu dzimtenē, tālajā Sibirijā un trimdā. Dievkalpojumu kuplināja Montrealas latviešu koris, A. Granta vadībā.

Pēc dievkalpojuma notika draudzes un viesu kopējs vakars. Kanadas ev. lut. baznīcas sinodes prezidents izteica prieku par latviešu, igauņu un vācu ev. lut. draudžu labo sapratošanos. Vakaru kuplināja Montrealas latviešu vīru dubultkvartets Ž. Luca vadībā. Sanāksmi noslēdza ar Dievs, svēti Latviju' skaņām.

Draudzes valdē ievēlēti prof. Dr. A. Tauriņš (priekšsēdis), R. Goba, A. Spurmanis, J. Asaris, K. Ozols, N. Baumanis, A. Mednis, N. Zoldners, K. Hartmanis, R. Peize, G. Apinis, A. Apse un L Cenne, bet revīzijas komisijā V. Ziemelis, D. Zušmanis, J. Veismanis, F. Romans un A. Ticmanis.

—iņš

Kanadas ev. lut. sinodes prezidents Dr J. H. Reble iesvēta amatā Montrealas latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes mācītāju Ādolfu Gaudiņu, asistē virsmāc. A Mitulis, pa kreisi draudzes priekšnieks prof. Dr. A. Tauriņš. J. Baltiņa uzņēmums

Brazilijas prese par Latviju

Riodežaneiro dienas laikraksts A Manha savā 20. maija svētdienas pielikumā bija pārdrukājis no mūsu sūtņa Brazilijā Dr. P. Oliņa brošūras O Baltico rakstu par Latviju. Laikraksts Latvijai veltījis liela formāta divas lappuses, iespiežot arī Rīgas kopskatu, Latvijas ģerboni un Baltijas valstu karti. A Manha ir valdības atbalstīts laikraksts, ko izplata pa visām Brazilijas provincēm un ko ar sevišķu uzmanību lasa valdības aprindās. Laikraksta svētdienas izdevuma tirāža ir 55.000 eksemplāru.

Dziesmu un kultūras dienu gaidās

LATVJU BIEDRĪBAS LIELBRITĀNIJĀ DARBĪBA

1951. g. pirmie pieci mēneši LBL darbībā pagājuši gaidāmo Dziesmu dienu zīmē. Neparastā apjoma un izcili nozīmīgais sarīkojums prasa no biedrības darbiniekiem maksimālu piepūli. Organizācijas darbs un koru gatavošanās norit sekmīgi, arī biļešu pieprasījumi ir neparasti dzīvi. Dziesmu dienu rīcības komiteja aicina tautiešu informēšanai provincē radīt informācijas centrus, kas arī izplatītu brošūriņas mūsu angļu draugiem, aicinot tos apmeklēt Dziesmu dienu sarīkojumus, kā arī organizētu uz Dziesmu dienām ekskursijas, izmantojot autobusus un pazeminātos grupu tarifus braucieniem pa dzelzceļiem. Tā kā nometnes pakāpeniski likvidē, informācijas centru vajadzība ļoti liela. Būtu ieteicams centrus radīt sadarbībā un saziņā ar vietējiem koriem, DVF nodaļām utt. Informācijas materiāli pieprasāmi Dziesmu dienu rīcības komitejai 72, Queensborough Terrace, London W. 2. Turpat pieprasāmas arī informācijas centru adreses.

Viens no nozīmīgākiem pasākumiem latviešu kultūras un mākslas kopšanai būs arī kultūras dienas Bradfordā, kuras nākošā rudenī rīkos LBL Bradfordas nodaļa. Kultūras dienās apmeklētājiem būs iespēja izsekot mūsu mūzikas, glezniecības, rakstniecības, zinātnes, sevišķi vēstures pētniecības jaunākiem sasniegumiem trimdā. Kultūras dienu ietvaros paredzētas arī teātra izrādes, koncerti, rakstnieku vakari, tautas deju uzvedumi, kā arī mājsaimniecības, rokdarbu un mākslas izstādes.

Lai novērstu parallēlismu un sarīkojumu sablīvēšanos, LNPL kultūras nozare aicina provinces centros radīt komitejas, kas izstrādātu sarīkojumu plānus zināmā novadā ilgākam laikam uz priekšu. Nepieciešama nodaļu iniciātīva, kā arī atbalsts, lai šo aicinājumu īstenotu.

Baltiešu padome 14. jūnijā atzīmēs Baltijas valstu pilsoņu deportācijas desmit gadu piemiņas dienu, sarīkojot publisku sanāksmi Londonā, Chelsea Town Hall, kur prezidēs Atolas hercogiene, bet runās Čičesteras prāvests Dankans-Džouns (Duncan-Jone) un redaktors Vudrufs (Woodruff). Sanāksmē pieņemtās rezolūcijas iespiedīs un izplatīs angļu sabiedrībā. Lai pasākums sekmētos, LBL nodaļām savā apkārtnē jāapzin nozīmīgāko angļu politisko un sabiedrisko darbinieku, kā arī organizāciju adreses. Rezolūcijas jāsūta vietējai presei, parlamenta locekļiem, politiķiem, garīdzniekiem, baznīcu organizācijām, pašvaldībām, politiskām un sabiedriskām organizācijām, arodbiedrībām utt. Jāsagatavo aploksnes ar adresēm, lai rezolūcijas varētu izsūtīt 15. jūnijā. Lai nerastos paralēlisms, ieteicami būtu šo akciju veikt kopā ar igauņu, lietuviešu un mūsu pašu vietējām organizācijām. Akcijas plašums un laba izdošanās ir atkarīga no mūsu kopējām pūlēm.

LBL izglītības nozare plaši atbalstījusi Tautas augstskolas darbu populāri zinātnisku lekciju un angļu valodas kursu rīkošanā. Angļu valodas kursos lektora Hantera-Blēra vadībā mācās vairākās grupās 40 kursantu. Vecākā grupa gatavojas pārbaudēm Kembridžas universitātē, lai iegūtu diplomu, kas dos priekšrocības darba atrašanai iestādēs un tiesības mācīt angļu valodu ārpus Lielbritānijas.

Populāri zinātniskas lekcijas notikušas Londonā un citās latviešu dzīves vietās. Londonā februārī O. Rozītis referēja par gaumi, martā J. Andrups par tematu Kas ir cilvēks, aprīlī doc. Mežaks (no Zviedrijas) par antibiotiskām vielām. Birdinburijā un Berlejā katru mēnesi lekcijas lasījuši O. Rozītis, A. Podnieks, J. Andrups. Blečlejā un Bedfordā — A. Sprūdžs, A. Podnieks, P. Reinhards un prof. Apinis.

Tautas augstskola noorganizējusi arī rakstnieces Ilonas Leimanes turneju Lielbritānijā. Rakstniece viesojusies 12 vietās un maija beigās atgriezās Parīzē.

Dziesmu dienu laikā Lielbritānijā no Zviedrijas ieradīsies redaktors un teātra kritiķis Arturs Bērziņš, rakstnieks Mārtiņš Zīverts, dzejnieks Andrejs Eglītis un kritiķis Jānis Rudzītis. Lielbritānijas latviešiem būs izdevība viņus dzirdēt ne vien Dziesmu dienu rakstnieku vakarā, bet arī lekciju ciklos ārpus Londonas. Par lekciju iespējām tuvāka izziņa pieprasāma LBL darbvedībā Londonā.

LBL darba un pakalpojumu birojs turpina sekmīgi pasākto darbu, palīdzot tautiešiem gan ar padomiem, gan pakalpojumiem. Kaut gan Kanadas akcija sākusi apsīkt, jo vairums izceļotāju jau pieteikušies, birojam pēdējos mēnešos nācies kārtot arī Kanadas braucēju transporta lietas. Ir izdevies atrast kādu ceļojuma aģentūru, kas apņēmusies labvēlīgi izkārtot pārbraucienu. Vairākiem izceļotājiem tomēr nācies no sava nodoma atteikties, jo Kanadas valdība vienu otru noraidījusi, nepaskaidrojot pat iemeslus. Ieilgusi arī rezultātu gaidīšana. Daudzi, kas cerēja aizbraukt agrā pavasarī, vēl tagad gaida atbildi. Ziņas no Kanadas vēstī, ka vislabākās darba izredzes tur ir pavasarī un vasarā. Tāpēc ģimenes cilvēki sāk pārdomāt, vai neatlikt braukšanu uz nākošo pavasari. Liela interese arvien vēl pievērsta Sav. valstīm, kaut arī šī zeme latviešiem pēc triju gadu nodzīvošanas Lielbritānijā kļuvusi vēl nepieietamāka. Birojs kārto arī šo tautiešu lietas. Dažos gadījumos bijušas sekmes.

LBL palīdzības birojs palīdzējis atvērt vienu kurpnieka uzņēmumu un iegādāt darba mašīnas. Sakarā ar angļu likumu, ka iespējamas otrreizējās laulības, ja par laulāto nav ziņu vismaz 7 gadi, birojam pēdējā laikā bija jākārto daudzas otrreizējo laulību lietas. Vasaras atvaļinājumiem tuvojoties, daudzi interesējas par atvaļinājuma pavadīšanu ārzemēs. Birojs vairākos gadījumos jau sagādājis vīzas uz Franciju, Dāniju, Vāciju. Izkārtotas arī nepieciešamās formalitātes valūtas jautājumos. LBL sākusi priekšdarbus ekskursijai uz Spāniju. Piedalīšanās 37/10/— mārc.; vēl ir nedaudz vakantu vietu. Brauciens notiks no 2. līdz 14. septembrim. Paredzēta uzkavēšanās arī Parīzē. Interesentiem nekavējoties jāpieprasa sīkāka informācija LBL pakalpojumu birojā vai darbvedībā.

P. Algars

Ikdienas balss

RINDAS NO DRAUGU VĒSTULĒM

Ābeļu apkaplēšana Amerikā nav viegls darbs, bet es labprāt to darītu, jo tad mēs lielāko tiesu tikai abi ar Juri vien bijām ābeļu mežā. Un ko gan visu tad varēja izrunāt un izdomāt! Tika paņemta rokās kāda veca grāmata, kuras viena otra lapa jau sadzeltējusi... Burtojot rakstus, piestājās seno dienu draugi, kas tagad dzimtenē vai tālajos Krievijas laukos vai citā pasaules malā; tik mīļi ar viņiem varēja parunāties. Izstaigāties pa dzimtenes laukiem, pasērst kapu kalniņā pie tiem, kas savu ceļu nostaigājuši.

•

Ja līdz emigrācijas procesa beigām liktenis mani būs aizmirsis, tad sieva ar bērniem brauks viena. Es palikšu Vācijā. Galu galā kādam jau arī ir jāpaliek, lai aizbraucējiem pamātu pēdējos sveicienus.

•

Kalifornijas avīzes vēstī, ka citās pilsētās tautiešos valda možs un darbīgs gars sabiedriskā sadzīvošanā. Te nav nekā no visa tā. Grūti un neveikli radās DV nodaļa, kuras mazās sanāksmītes ir kildīgas un sausas. Tikai ar atsevišķiem cilvēkiem ir tikami tikties, bet tādu ir pavisam maz. Nav garīgas rosmes, un šķiet, ka šajā ziņā līmenis ir tālu zem nometņu laika svītras.

•

No izceļošanas nometnes Vācijā: (pēc 7 mēnešu „stjāšanas" transitnometnē), Ādolfs un Dr. Lejiņa ir projām. Plīsis, kuram šeit dzimušais dēls jau ceļas kājās, nez' jau kuro mēnesi gaida lidmašīnu. Jaunzems pēc 6 mēnešu nocīnīšanās ap Ameriku beidzot aizbrauca uz Austrāliju. Klāvsoni, kas pēc 10 mēnešu nodzīvošanas šeit laikam ir vecākie iemītnieki, un Blūmi dodas pašreiz pēdējā uzbrukumā. Kaimiņu Pēteri noturēja sievas dēļ. Zaļais dzīvo un dzer...

•

Latviešu te, Mineapolē, ap tūkstoti. Pagājušā svētdienā nodibinājām latviešu draudzi, un, kā jau letiņi, līdz vieniem naktī cīnījāmies ar mācītāja vēlēšanām.

•

Personīgi man pa Ameriku iet laikmetīgi. Paēdis esmu tikai drusku miega badā. Jā — luidoru stiprs trūkums ar', tā ka neko lielu nevar izvērsties. Iedomājies, vēl neesmu nopircis nevienas pudeles alus, nedz arī cita kāda bezalkoholiska dzēriena. Saprotams, man nav nedz auto, nedz mājas, bet pašlaik nav arī parādu. Pēdējo „kļūdu" domāju visai drīz izlabot. Man vienmēr stāv prātā mūsu Beļģijas gūstekņu devīze — plikie uzvar. Un te tas, kā iezemieši stāsta, esot nepieciešami kredita spējīguma parādīšanai.

Mans darba laiks iet uz beigām, un saprotī pats, ka es savu privāto laiku taču neļešu šķiest personīgo vēstuļu rakstīšanai. Par manu privāto laiku man neviens nekā nemaksā. Servus!

•

Jā — katram sirdi spiež sava bēda, un tās ir dažādas.

Arv. B.

No Rīgas radiofona

Sarkanie āži par dārzniekiem

STRĀDĀ DIENU UN NAKTI, BET... TĪRUMOS ATTĪSTĪJUŠĀS NEZĀLES

Pēc zemkopības ministra Nikonova izmisušās atzīšanās, ka pavasara sēja nokavēta, „vara uz vietām" nav stāvējusi dikā un uzpātagojusi jau tā nodzītos kolhozniekus. Popes ciema kolhoza Jaunā dzīve priekšsēža vietnieks stāsta: Strādājam no pl. 5 rītā līdz 10 vakarā. („Jaunā dzīve..."!) Zirgus, kultivātorus un arklus mainījām 4 reizes dienā. Sieviešu padomes priekšsēde Līne Kronberga prata „iesaistīt" darbā visas sievietes. Dobeles rajona Ļeņina vārda kolhozā darbā izgājuši arī pusaudži un veci cilvēki, piem., 71 g. v. Jankevičs. Traktori strādājuši dienu un nakti — divi maiņās. Arī Ogres kolhozā Jugla zieds sievietes darbā neatpaliek vīriešiem; tāpat Dobeles sovhozā, kura direktors Steplins vēl apgalvoja, ka „ejot sēt ar gaismiņu".

Bet tas pats radio tai pašā laikā nemitējas gausties par „pārtraukumu starp augsnas apstrādāšanu un sēju", atzīstoties, ka „daudzos mūsu tīrumos attīstījušās nezāles, it īpaši — rudenī neuzartajos. Jēkabpils kolhozā Nākotne no uzartajiem 303 ha apsēti tikai 107. Apes kolhozā Jaunais ceļš palikuši neapsēti 36 ha..." u. t. t. Un tad dzirdam „jauno atklājumu", ka „arī sagatavots tīrums, ja to neapsēj, aizaug nezālēm un nonāk neapstrādātas zemes katēgorijā"... Tā top saimniekots tur, kur āži ir par dārzniekiem, kaut arī Staļina „ģeniālajā" vadībā.

LATVIJAS KŪRVIETU VIESI NO KAMČATKAS

Raidījumā latviešiem ārzemēs dzirdam: Vecais kalējs Grīķis atpūšas Cīrulīšos un jūtas kā septītajās debesīs. Bet līdz 1940. g. Cīrulīši bija barona muiža. (Tiem, kas nezina!) Bīriņos barons Pistolkorfs, celot savu pili, nedomāja ka tur kādreiz uzturēsies Ļeņingradas metallisti un Maskavas tramvajnieki. (To nedomāja arī tie latvieši kas Latvijas laikā veselojās šajā par sanatoriju pārvērstajā ēkā!) Arī Līčos iekārtots atpūtas nams, kas pazīstams tālu ārpus Latvijas robežām (austrumu virzienā). Visiemīļotākā kūrvieta ir Ķemeri kur buržuju Latvijas laikā kā uzdzīves vietā uzturējās tikai norvēģu kuģu īpašnieki un zviedru komersanti. Pag. vasarā tur uzturējās 12.000, bet visās ārstniecības vietās 100.000... Bet ne jau latvieši (pie kuriem neskaitām Kirchenšteinu, Lāci un citus komūnistu varasvīrus) — tie ir padomijas vidējie un mazie satrapi, kas pēc „pūlēm un nopelniem" Staļina labā izpelnījušies atpūtu izslavētajās Latvijas kūrvietās un brauc turp ne vien no Ļeņingradas un Maskavas, bet pat no Austrumsibirijas un Kamčatkas, no kurienes nupat Liepājā ieradies „pirmais simts". Latviešu „kūrorts" turpretī ir — Sibirija, un vecais kalējs Grīķis ir tikai izkārtne.

Rīgas „kultūras un atpūtas parka" direktors Vaivars stāsta: Parks no jauna noformēts: uzstādīti milzīgi transparenti, kas stāsta par lielajām celtnēm, cīņu par mieru un tautu draudzību. Ir krāsaini panno par krievu un latviešu pasaku temām, kas grezno bērnu sektoru. Divreiz nedēļā būs politiskas lekcijas.

„ĢENERĀLPLĀNI" UN „JAUNA TECHNIKA"

Rīgā noorganizēts republikāniskais projektēšanas institūts uz komūnālās saimniecības ministrijas projektēšanas tresta, architektu projektēšanas darbnīcu un Rīgas ģeodēziskā kantora bazes. Institūtā sakoncentrēti visi civīlie, komūnālās un rūpniecības celtniecības projektēšanas darbi. Viens no lielākajiem architektu uzdevumiem — Rīgas ģenerālplāna sastādīšana. Institūta architekti un hidrotechniki strādās pie krastmalas techniskā projekta, pēc kura Daugavas krastu no Valdemāra ielas tilta līdz jūras ostai „ietērps granītā". Izstrādā arī Madonas ģenerālplānu. Uzsākti projektēšanas darbi upes kuģu piestātnes būvei Majoros.

Institūts veiks arī vairākus uzdevumus, kas saistīti ar „jaunas technikas ieviešanu republikas tautas saimniecības atsevišķās nozarēs" (Dievs lai pasargā no „jaunas technikas", diezgan posta jau ar līdzšinējo!). Starp citu sastāda projektus mežu meliorācijas staciju dzīvojamiem ciematiem un techniskajām būvēm, kas kļūs par mežsaimniecību mechanizācijas un mežkopības vadīšanas centriem. Tukuma rajonā būs pirmā ceļu būves mašīnu stacija, kuras projektu patlaban izstrādā. Vietējai rūpniecībai projektē 5 mēbeļu fabrikas.

„ZOOLOĢISKA APMAIŅA"

Reportāžā no Rīgas gaisa ostas tās priekšnieks Vuzjevs stāsta: Atklāta vasaras navigācija. Darba būs ievērojami vairāk nekā pērn. Pieauguši pasažieru un kravas pārvadāšana. Bez jau bijušajām līnijām (Rīga—Tallina, Rīga—Maskava, Rīga—Kijeva, Rīga—Ļeņingrada un Rīga—Minska) atklātas jaunas līnijas uz Ļvovu un Kišiņevu. Lidojumi uz Maskavu būs biežāki. Pērn pārvadātas galvenokārt vieglās un pārtikas rūpniecības preces, bet šogad — rūpnīcu iekārtas un Rīgas rūpnīcu ražojumi lielajām komūnisma celtnēm. Palielinās auglu un ogu pārvadāšanu. No Rīgas zooloģiskā dārza uz Maskavu pārvesti tīģeri un lauvas, bet uz Kaukaza sovhoziem — bites. (Savā laikā dzirdējām, ka uz Rīgu atvesti mērkaķi, nemaz nerunājot par tiem „zvēriem", kas mitinās padomju ienācēju azotēs. Patiešām, „zooloģiska apmaiņa"!)

„PIEMĒROTS" PĀRBAUDĪJUMU TEMATS

Sakarā ar skolu izlaiduma aktiem raidītā reportāžā dzirdams, ka komjaunatnes organizācijas sekretāre Valja Žuravļeva un Zoja Engelberga līdz ar lielāko daļu audzēkņu izvēlējušās tematu: Kurp tēvzeme mūs arī sūtītu, mēs godam veiksim savu pienākumu. Tā jaunatni jau laikus pieradina deportācijas draudiem. Citi temati: Staļina tēls padomju literātūrā, Jaunā padomju cilvēka tēls Sudrabkalna darbos, Lielās komūnisma celtnes — padomju zemes varenības iemiesojums, Imperiālistiskā kara kurinātāji, Anglosaksu kara kurinātāji, Pilsoņu karš ASV 19. g. s. un tml.

Ka amerikaņu imperialisti meginaja aizkavet Pad. savienibai vienai uzvaret karu...

Padomju žurnāls Voprosi ekonomiki š. g. 4. numurā publicējis rakstu ar nosaukumu „Aizdošanas-nomas līgums — agresīvā amerikāņu imperiālisma ierocis", kuŗā atkal varam lasīt jaunus „brīnumainus atklājumus".

„ASV imperiālistu aprindas," teikts rakstā, „gan liekulīgi deklarēja, ka nepieciešams palīdzēt Pad. savienībai tās vientulīgajā (!) cīņā pret hitleriešu ordām, bet faktiski sabotēja šo palīdzību. Spilgts piemērs tam ir fakts, ka vācu fašistu aviācija un zemūdenes 1942. g. jūlijā nogremdēja lielāko daļu no lielā kuģu konvoja, kas veda preces Pad. savienībai. Ir neiespējami noticēt, ka angloamerikāņu flotes spēki, būdami ievērojami stiprāki par Hitlera floti, ko turklāt lielā mērā bija saistījušas padomju flotes operācijas, nespētu garantēt drošību preču transportam uz Pad. savienību."

Citiem vārdiem, — Pad. savienība, pēc šī raksta attēlojuma, pret Hitleru cīnījusies viena pati, padomju flote ievērojamā mērā kavējusi Hitlera jūras spēku darbību (!) un — lasi un brīnies — Hitlers gremdējis amerikāņu palīdzības kuģus sazinā ar pašiem amerikāņiem, jebšu pēc viņu pašu rīkojuma...! Piemērs lieku reizi rāda, kādās bezjēdzības spēj aiziet pret rietumiem vērstā padomju propaganda.

Padomju jaunatnes spīdzināšana šachtās, fabrikās un „labošanas-darba kolonijās"

Krievu emigrantu žurnālā Grani publicēts baigs dokuments — A. Klimova atmiņas, kas spilgti raksturo padomju jaunatnes nožēlojamo un bezcerīgo stāvokli. Jau no bērna kājām tiem jāizbauda visi necilvēcīgā režīma spaidi un spīdzināšanas. Vecākiem atrautus, viņus dzen smagā fabriku un raktuvju darbā, bet par nieciņākajiem pārkāpumiem iesloga „labošanas — darba kolonijās", kas ne ar ko neatšķiras no pieaugušo cilvēku bendētavām — koncentrācijas nometnēm. Šīs vienkāršā, bet strupā valodā rakstītās atmiņas mums atklāj patiesību, kas savā baigumā var sacensties tikai ar Dantes fantazijas ellī.

Klimovs 15 gadu vecumā 1943. g. atrauts mātei un „mobilizēts" FLO (fabriku-rūpnīcu apmācības) skolā, lai mācītos par ogļraci. „Apmācība" bijusi tāda, ka viņš meistara uzraudzībā strādājis to pašu darbu, ko pieaugušie ogļrači. Nākošā gada janvārī K. nokavējis darbu, par ko sodīts ar virsnormas darbu uz 5 mēnešiem. Šis sods vēl nav bijis izciests, kad martā par izpalikšanu no darba viņš nodots tiesai, un šoreiz tam piespriesti 7 gadi „labošanas-darba kolonijā". Etapa cietuma kamerā, kur bijuši tikai mazgadīgie, četru dienu laikā nomiruši astoņi ieslodzītie. Kāds nelaimes biedrs tam šausmināmies jautājis: „Kādēļ viņi tā mirst?" Bet K. to jau sapratis: „Nu, vienkārši trūkst barības..."

„Kolonijas" barakas bijušas pusotra metra zemē iebūvētas. Visapkārt dzeloņstiepļu žogs ar prožektoriem stūros, bet ap žogu skraidījuši drešēti suņi. Uzturs bijis ārkārtīgi trūcīgs. Visiem mazgadīgajiem ik dienas bijis jāiet strādāt uz municijas fabriku, kur tie nodarbināti pie artilerijas šāviņu gatavošanas. Uz darbu un atpakaļ viņi dzīti brunota konvoja pavadībā. „Mūs nostādīja rindās pa četri, un konvoja priekšnieks brīdināja: — Solis pa kreisi vai pa labi nozīmē nāvi! Ieročus lietosim bez brīdinājuma! — Un tā arī bija. Reiz mēs nācām no devītā cecha. Kāds ieslodzītais ar kādu meiteni bija atpalikuši no brigādes tikai pāris metru. Aiz viņiem gāja konvoja komandieris un sānu apsargs, kas apstājās un tūlīt izšāva. Puisis nogāzās pie zemes, bet meitene skriešus pievienojās brigādei. Ievainotais gan vēl mēģināja piecelties, bet tad sargs izšāva otrreiz, un puisis palika gulam..."

„Mēs strādājām ne vien cechā, bet arī šachtās. Tur bija ļoti grūti. Mums nācās veikt zirgu darbu, pie tam vēl simtprocentīgi. Bet nomocītiem cilvēkiem tas nav iespējams. Viens no mums drīz vien tā sagura, ka nespēja vairs... Sāka ložņāt gar atkritumu bedrēm, lai pievāktu kaut ko ēdamu, bet drīz tomēr nomira... Mirstība bija liela. No ambulances katru nakti vilka laukā līķus. Ārste bija konvoja priekšnieka sieva. Nejauka sieviete! No darba atbrīvoja tikai tad, ja temperātūra sniedzās pāri 38°. Kāds no mums smagi saslima, bet bez ārstes ziņas viņu neatbrīvoja no darba. Sargs ar nūju dzina to laukā no barakas. Slimais arī izgāja un sāka bēgt no sava vajātāja. Bet ilgi nedabūja skriet — sabruka un gatavs..."

Klimovs stāsta par drausmīgu pašnāvības veidu, ko lietojuši daļa šo 15—16 gadīgo jauniešu. Viņi pārdevuši savu devu, lai pašiem nebūtu ko ēst, un rijuši atkritumu bedrē izraknātās saknu mizas un ēdienu atliekas, lai saslimtu. „Vai nu tikšu laukā no šejienes, vai arī ieiešu kapā!" tā teikuši šie nelaimīgie.

Reiz Klimovu apciemot atbraukusi māte, atvedot tam pārtikas sainīti. Taču sastapties un runāt ar dēlu viņai nav ļauts. Zinādams, ka māte ir tepat kaut kur aiz žoga, dēls uzlēcis uz barakas jumta un iesaucies „Māt!!" Bet uzraugs viņu notvēris un par šo „noziegumu" ietupinājis karcerī. Klimovs to šodien apraksta skopajiem vārdiem: „Kamerā mazs lodziņš, bet kaktā atejas spainis. Smirdoņa, mitrums, auksts... Daudz žurku un peļu, naktī nav kur gulēt..."

Grūti iedomāties, ka kāds jaunietis spētu panest šīs „kolonijas" dzīvi 7 gadus. To nebūtu varējis arī Klimovs, ja vien pēc kara beigām — 1945. g. viņu „neamnestētu". Šī „amnestija" bijusi tāda, ka viņam joprojām vajadzējis strādāt tai pašā municijas fabrikā, tikai atļauts dzīvot „bez konvoja", t. i. sādžā, pie citiem „laimīgajiem" padomju ļaudīm. Bet jau tā paša gada septembrī viņš iesaukts armijā, un tā bijusi viņa laime: pēc apmācības gadiem padomijā viņi pārcelti uz Austrumvācijas okupācijas karaspēka vienību, no kurienes pārnācis uz rietumiem, lai pavēstītu brīvajai pasaulei savus drausmīgos pārdzīvojumus un pieredzējumus.

—ag

Ziemeļkaukaza tautu traģēdija

KĀ STAĻINS NOLIKVIDĒJA ČEČENCU-INGUŠU REPUBLIKU 1943./44. G.

Viens no nemierīgākiem stūŗiem Staļina impērijā ir Ziemeļkaukazs, kuŗa tautu nacionālpsicholoģiskā atmosfaira kopš senlaikiem pilna piesardzības un neuzticības pret lielo ziemeļu gigantu — agrāko cara Krieviju un tagadējo Padomju savienību. Brīvību un patstāvību mīlošās kalniešu tautas jau pusgadsimtu izmisušas cīnās pret krievu un vēlāk komūnistu ekspansiju, un partizāni kalnu alās un aizrās nav nolikuši ieročus vēl šodien. Par šo sirdīgo cīņu, kuŗas rezultātā 1943./44. gadā pat likvidēta čečencu-ingušu republika, uz rietumiem pārbēgušais padomju pulkvedis Tokajevs krievu emigrantu žurnālā Socialističeskij Vestņik stāsta satriecošus epizodus.

Bolševiku oktobŗa revolūcijas rezultātā radās sākumā atsevišķas, bet vēlāk viena — Kalniešu demokratiskā federātīvā republika. Visur ieveda ērto latīņu alfabētu, valsts un administrācijas dzīvē lietojot vietējās valodas. Arī grāmatas un laikraksti iznāca katras tautības dzimtajā valodā, un radās plašas izglītības iespējas. Kaukaza iekaŗošanas laikos kalnos padzītie zemnieki atguva savus zemes īpašumus un pārcēlās uz piekalnu līdzenumiem. Republikas vadību uzņēmās pašu kalniešu pārstāvji, bet Maskavā nodibināja visu kaut cik ievērojamo tautību grupu pārstāvības. No cara ielikteņiem — gubernātoriem palika tikai baigas atmiņas.

Bet tad nāca smaga vilšanās: ar pilnu jaudu sāka strādāt komūnistu imperiālistiskā mašīna. Ar vienkāršu rīkojumu no augšas Kalniešu republiku likvidēja, katru no tajā ietilpstošām tautām pakļāva tiešī centram resp. Maskavai, reizē dodot arī izšķirīgu triecienu atsevišķo tautu sadarbībai un sakariem. Līdz 1937. g. gandrīz visa nacionālā inteliģence jau bija iznīcināta, ieslodzīta cietumos vai deportēta. Likvidēja arī tautību pārstāvjus Maskavā, un uz prasībām pēc savienības republikas statūta Ziemeļkaukazam, atbildēja ar tālākām represijām. Latīņu alfabētu aizliedza, atvietojot to ar neērto krievu alfabētu; sākās kollektīvizācija un „kulaku" likvidēšana; visu Ziemeļkaukazu bija okupējušas sarkanarmijas kaŗaspēka vienības, kas nežēlīgi apkaŗoja naidīgos kalniešus un viņu partizānus. Līdz 97 proc. vadības amatu ieņēma svešie atnācēji, kas parasti nepazina ne vietējos apstākļus, paražas un psicholoģiju, nedz arī vēsturi un valodas. Turklāt vēl pazemojošais noraidījums uzņemt sarkanarmijā kazakus, čečencus, ingušus uc., kā arī jauns represiju vilnis pret inteliģenci un „buržujiskiem nacionālistiem" saasināja stāvokli tik tālu, ka līdz pat šai dienai nav rimušās partizānu cīņas un uzliesmo pat atsevišķas sacelšanās.

Lūk, kādēļ sajā laikā pēc Bucharina priekšlikuma un ar Radeka enerģisku atbalstu vadītāju Maskavas komūnistu labais spārns īpašā rezolūcijā konstatēja, ka politbiroja attieksmēs ar nacionālajām minoritātēm, sevišķi ziemeļkaukaziešiem, radies kolonālimperiālisms. Tādēļ arī par Kirova nogalināšanas organizēšanu nosāutais Bakajevs bija spiests atzīt, ka mazākais nacionālās politikas lauks kā politbirojs pārvērties par kontrrevolūcionāru un imperiālistiski reakcionāru spēku. Šī paša iemesla dēļ arī Berakidze sašutis apgalvoja, ka „tādēļ neesot bijis vērts taisīt revolūciju", jo „dažā labā zinā, it īpaši nacionālajā politikā, mēs kļūstam par tumsonības, reakcijas un kolonālā imperiālisma paraugiem". Pat to reizējā Staļina sieva Alelujeva žēlojās Bucharinam, ka nevarot iedomāties drausmīgāku kontrrevolūciju, ka cīņu pret Ziemeļkaukaza darba ļaudīm. Bet 1934. g. uz mūsu kollektīvo sūdzību Kirovam par šīm nejēdzībām, viņš atbildēja ar tam piemītošo cinismu, ka kazaki un kalnieši esot dzimuši kontrrevolūcionāri, kas nedīgi padomju varai, kādēļ tie jāpārmāca.

Bet kādā citā gadījumā tas pats Kirovs paskaidroja, ka „Kaukazs mums nepieciešams ar savu naftu un politiku" — lūk, viņu ietā „sociālistiskā politika". Tādēļ arī 1940. g. sākumā padomju ģenerālštābs nāca ar resistisku izklāstu, ka, sākoties karam, dienvidu virzienā, nemierīgās Kaukāza tautas var kļūt par bīstamu trešo cēju kaŗa mašīnas vārīgāko vietā, kādēļ stratēģiski nepieciešami jau laikus lietot „sevišķus līdzekļus".

Tie bija faktiskie iemesli tam, kas notika 1943./44. g. Politbiroja valsts aizsardzības komitejas kopsēdē 1943. g. 11. februārī pieņēma lēmumu par čečencu-ingušu autonomās republikas likvidēšanu un visu kalniešu deportāciju uz austrumiem, motivējot šo rīcību ar sekojošiem „iemesliem": čečencu un ingušu iesaistīšanās paklausīt sarkanarmijas virspavēlniecības pavēlēm; mēģinājums radīt savu īpašu nacionālu armiju cīņai pret padomju varu kopā ar vāciešiem; kopīga kaujas darbība ar vāciešiem sarkanarmijas aizmugurē (čečencu-ingušu republika nav jusi vācu okupēta ne brīdi!); patiskā pienākuma aizmiršana pēdzimteni.

Šī noziedzīgā lēmuma reālizēšanā tomēr nebija īstas vienprātības. Molotovs, Ždanovs, Voznesenskis, Andrejevs bija par to, lai visus minētos republikas iedzīvotājus arestētu, deportētu tūliņ un publiski, tā bieši not no iespējamās pretestības organizēšanas „atbrīvotājai" sarkanarmijai vēl neatgūto zemju iedzīvotājus — ukraiņus, baltkrievus, moldāviešus, Krimas tatarus, lietuvjus, latviešus, igauņus un Karelijas somus.

Mikojans, kas vienmēr palika sīkumā, principā bija par norēķināšanos „pastāvīgās pretpadomju psīholoģijas un biežās aktīvās uzstāšanās dēļ pret padomju varu", bet ieteica uzmanību, lai šo nedzirdēto akciju Gebelss neizmantotu propagandai pret sarkanarmiju un lai „vēl neatņemtu voto" zemju iedzīvotājus nesabiedrotu un nesaceltu vienotā frontē pret „padomju uzvaramo". Arī paši čečenci un ingi guši varētu sākt vienotu sacelšanos un radīt pilsoņkaŗa chaosu frontes aizmugurē. Šo apsvērumu dēļ Mikojans ieteica pagaidām aprobežoties ar NKVD kaŗaspēka ieplūdināšanu likvidējamā republikā.

Arī vecais lapsa Staļins ar sev devīgajiem Vorošilovu, Kaganovi Hruščevu, Kaļiņinu un Beriju do ja, ka čečenci un inguši gan ir n bojami padomju ienaidnieki, kas vai vēlu pārcelami tālāk no Kauk taču no tūlītējas izrēķināšanās pa dām jāatturas to pašu Mikojana nēto iemeslu dēļ, kā arī — lai b vēsts morāliski nesagrautu vēl gan tuvās frontes kaŗavīrus un dotu vāciešiem iespēju gaisa sniegt palīdzību likvidējamās re likas ļaudīm. „Tādēļ," sprieda ļins, „pagaidām jāapmierinās ar čečencu-ingušu republikas okupē radot tur apstākļus, kas nov pretpadomju akcijas organizēš iespējas".

Praktiski tā arī darīja. Iznīci nai nolemto republiku pārplūdi NKVD kaŗaspēks, bet iedzīvotā stāstīja, ka tas darīts, lai „izt piekalnes no ienaidnieka diver grupu atliekām, apsargātu naftas trus un... būvētu ceļus."

„Progresīvā" padomju tirdzniecība

Padomju valdības oficiozs Izvestija š. g. 7. numurā, starp citu, atzīstas: „Vairumtirdzniecības aģentūras parasti nosūta apavus, gatavas drēbes un citas preces uz tirdzniecības bazēm, vienkārši bez kāda iesaiņojuma iekraujot tās dzelzceļa vagonos." Komentāri te lieki...

Arī Tērbatas universitāti dibinājuši krievi...

RUSIFIKĀCIJA UN VĒSTURES VILTOŠANA IGAUNIJĀ

Jau vairākkārt rakstīts par spēcīgo pārkrievošanās vilni Baltijas valstīs, kur visus svarīgākos amatus valsts iestādēs, rūpniecībā un arī komūnistu organizācijās arvien lielākā mērā pārņem krievi, vietējos komūnistus nobīdot maznozīmīgos posteņos. Nesen sniedzām Stokholmas igauņu izdevumu Newsletter from behind the Iron Curtain statistiku, kas bija iegūta, 12 mēnešu laikā rūpīgi reģistrējot visas Tallinas radio un ikgad kompartijas organā Rahva Hääl pieminētās amatpersonas. Statistika liecināja, ka, piemēram, komūnistu partijā puse no visām vadītājām amatpersonām jau ir krievi. Sniedzot vēl jaunus skaitļus, minētais Zviedrijas igauņu izdevums norāda, ka daži igauņu komūnisti savā laikā mēģinājuši pretoties pārāk lielam krievu ieplūdumam viņiem pakļautajās iestādēs, bet vēlāk apsūdzēti „buržujiskā nacionālismā" un krituši pat upuri pag. gada pavasara lielajām partijas tīrīšanām. Igauņu komūnistu pretestība pārliecīgai rusifikācijai arī esot bijusi viens no šo tīrīšanu iemesliem.

Līdztekus igauņu aizstāšanai ar krieviem visos svarīgākajos posteņos Igaunijā notiek gluži slimīga krievu un krievu kultūras glorifikācija. Tā pēdējos mēnešos aizgājusi tik tālu, ka presē un radio ne reizi vairs nepieminot Krieviju vai krievu nāciju, obligāti neapveltot to ar tādiem slavinājumiem, kā „lielā", „draudzīgā", „progresīvā", „mūsu lielais palīgs" u. t. t.

Pūloties pārkrievot Igauniju, boļševiki arī nekautrējas visrupjākā kārtā viltot tās vēsturi. Pilnīgi ignorējot faktus un patiesību, igauņiem ik dienu un ik stundu apgalvo, ka krievi vienmēr bijuši tiem draudzīgi un palīdzējuši viņiem cīņā pret vāciešiem, dāņiem, zviedriem un citiem „imperiālistiem". Gandrīz vai nepārspēta tomēr ir Tartū universitātes vēstures falsifikācija. Tallinas radio 7. februārī, tā sakot, bez acu mirkšķināšanas, paziņoja, ka radīta komiteja Tērbatas universitātes 150. gada dienas atzīmēšanai. Grūti būs atrast pieaugušu igauni, kas neatcerētos, ka 1932. g. šī universitāte jau svinīgi atzīmēja savu 300 gadu pastāvēšanu, klāt esot daudziem rietumu universitāšu pārstāvjiem, kā arī tagadējam Zviedrijas karalim. Boļševiki nevēlas zināt, ka Tērbatas universitāti 1632. g. nodibināja Zviedrijas karalis Gustavs II Adolfs un vienkārši pataisa universitāti par 170 gadiem jaunāku, deklarējot par tās dibinātāju krievu caru Aleksandru I. Īstenībā cara vienīgais nopelns ir tas, ka viņš atļāva universitātei atjaunot darbību pēc kara, kuŗā Krievija atņēma Igauniju Zviedrijai.

Raksta noslēgumā nākamā numurā lasi
AR LOZMETĒJIEM PRET SIEVIETĒM
PUSAUDZIEM

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Vectētiņš raksta mazmeitai

Labā, gaišā Anita!

Baltā Zviedrijas kalnu puķīte, pārsieta baltu saitiņu, sainītis ar glītām, skaistām dāvanām un mīļiem novēlējumiem Ģimenes dienā ar parakstu „Mīļajam vectētiņam vēlē Anita" bija man liels pārsteigums un prieks saltajā ikdienā. Pie manis bija atnākušas viesos manas bērnu dienas, lai mani mierinātu glāstiem un uzsmaidītu gaišā, neliekuļotā, sirsnīgā mīlestībā. Tās rādīja man, ka mūsdienu pasaulē, kur valda vara, naids, meli, viltus un patmīlība, vēl mājo tā pati senā bērnu dienu gaišā, baltā dvēsele, starodama mīlestībā un ticībā visam patiesam, daiļam, cēlam un labam. Viņa grib būt silts un gaišs sta-

Vectētiņam Jūlijam Būmanim veco ļaužu nometnē pilnas rokas darba — viņš rosīgi darbojas sabiedriskā dzīvē un vada kori, kurā visi dziedātāji ir sirmi tēvi un mātes. Bet vaļas brīžos viņš labprāt spēlē vijoli pats savam priekam, un ar lepnumu stāsta, ka instruments ir īsts Stradivarijs.

riņš tiem, kas dzīves cīņās vīlušies, maldījušies, uz tēvzemes altāra nolikuši daudz mīļu un dārgu upuru, tagad dragātu ticību un veselību skumji raugās saules rietā. Pie mums nāk ciemos baltā bērna dvēsele...

Negribot pār dzīves rūpēs un cīņās vagoto vaigu norit prieka asaras. Rokas saliekas pateicībā, no krūts ceļas klusa lūgšana: Dievs, svētī, sargi un vadi latvju tautas bērna dvēseli, lai to neskartu dzīves skarbie vēji, putekļi un dubļi. Dod Tu padomu un spēku latvju ģimenei audzināt, kopt un sargāt viņai uzticēto balto ziediņu. Mēs ceram un nešaubāmies, ka reiz jānāk dienai, kad beigsies mūsu tautas trimdas ceļš, un māte, brīvā Latvija, sauks mājās izklīdinātos dēlus un meitas. Daudzi varbūt gan pārvedīs un noliks pie Latvijas kājām svešās zemēs gūto slavu, godu un bagātību, bet tiem būs jānodur galvas, kad tēvzeme prasīs, kur ir latvju tautas baltā bērna dvēsele? Tie klusēs, jo tie to zaudējuši... Tad skumji skanēs Mātes — Latvijas balss: „Jūs esat atgriezušies tukši un nabagi, neesat cienīgi tēvzemes mūžības gājuma."

Būsim modri, sargāsim un kopsim mūsu tēvutēvu uzticēto mantojumu — balto, gaišo latvisko dvēseli!

Mīļi glāsti un paldies mīļajai Anitai no vectētiņa

Jūlija Būmaņa

Farelē.

Mūsu laikraksta līdzstrādnieks, apmeklējot Fareles veco ļaužu nometni, atklāja, ka Anita Kukaja un viņas draugi atcerējušies vēl dažu labu sirmu māmuļu un tēvu, sagādājot tiem lielu prieku ar dāvanām un veltēm. Arī viņu paldies pievienots šai vēstulei.

Mīklas un uzdevumi (8)

Saliec aizmirstos burtus!

A — — e — — i — a	=	valsts
M — — ā — i — a	=	slimība
— v — t — i — s	=	putns
— a — v — — s	=	zinātnieks
— — p — l —	=	koks

Sajukušie sportistu sasniegumi

Kur uzvarēja latv. ātrslidotājs Alfons Bērziņš:
a) Eiropas meistarībā 1936. g. Oslo,
b) pasaules meistarībā 1939. g. Helsinkos,
c) Eiropas meistarībā 1939. g. Rīgā.

Kādā distancē rekords pieder latviešu skrējējam Vold. Vītolam:
a) 5000 m skrējienā,
b) 1500 m skrējienā,
c) 10.000 m skrējienā.

Kas ir latviešu sportists A. Hakelis:
a) pašreiz labākais latv. vidusdistancnieks,
b) otrs labākais latv. šķēpmetis,
c) rekordists veseļa mešanā.

Kā tad ir pareizi?

Stāstu **Rēgs Tenapida** ir sarakstījis J. Akurāters.

Kādas R. Blaumaņa lugas persona saucas **Datilme.**

A. Niedrai ir romāns **Ievas.**

Vai pazīsti šos saīsinājumus?

Benelux	—	karaliskie gaisa spēki,
Zoo	—	ASV štata saīsinājums,
Ls	—	galvenā mītne,
RAF	—	publiska iestādījuma saīsinājums,
Basic	—	valstu apvienība,
HQ	—	naudas vienība,
Miss	—	pamatvaloda.

Ko, tie esot sagrozīti? Nu, tad pamēģini sakārtot!

IEPRIEKŠĒJĀS JAUNATNES LAPPUSES KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Limeniski: 1. Nefrits. 5. Sandale. 9. Īna 10. Furvājs. 11. Rundāle. 12. Riet. 13. Ietne. 14. Pūri. 17. Sasmaka. 19. Sasista. 21. Tuaida. 24. Betlēme. 27. Īsta. 28. Irdne. 29. Bite. 32. Uditors. 33. Indieši. 34. Iet. 35. Šašliks. 36. Spiests. — **Stateniski:** 1. Neparts. 2. Farmers. 3. Īsas. 4. Sistēma. 5 Sarongs. 6. Ņīna. 7. Abakuks. 8. Eleģija. 15. Māris. 16. Asīte. 18. Aru. 20. TLM (Tautas labklājības ministrija). 21. Taifuns. 22. Rētains. 23 Atrisis. 24. Bandīts. 25. Epizode. 26. Eremīts. 30. Moņi. 31. Ūdņi.

Indra Bencone

Dzīves straujumā

Diennakšu skrējienā raibā un straujā
Nemiers mums tiekties liek mūžības elpu,
Draugam un nedraugam ceļu tad taujā,
Aptvert prāts nespēj kad pasaules telpu.

Pāri mums brīžiem līst gaisma, līst nakts,
Atstājot katrā tik dīvainas pēdas,
Mūžībā steidzīgi izmijas gads,
Ātri, kā cilvēkā priekus mij bēdas.

Aizslīd viss garām, viss izgaist kaut kur,
Ko gan mums atstāt var ilgas, ko steiga?
Atmiņu saujiņu rokās katrs tur,
Zinot: viss mainās, un visam ir beigas.

Mieru kad alkstam, tik nemieru smelt,
Neļauties, dzīve lai ierautu sevī,
Sacelties pretim, to vadīt un celt,
Prasot tai atpakaļ visu, ko devi.

Diennakšu skrējienā raibā un asā
Alkaini dzeram kad dzīvības dziru,
Šaura tad, liekas, top pasaule plašā,
Rokām tvert gribētos kosmisko īru.

HENRIJS NORDENS

Mans Londonas stila apmetnis

Kaut gan ņujorkieši saprot vislabāk, cik liela kādreiz var būt vēlēšanās doties zaļumos, tomēr censānās nokļūt ārpus pilsētas nav raksturīga tikai lielpilsētniekiem vien. Galu galā nomadisms piemeklēja arī mani, lai gan kopš iebraukšanas Amerikā dzīvoju mazpilsētā, kur trusītis nereti pagadās pat uz galvenās ielas. Pavasara gaiss un dzīves vienmuļība kādu svētdienu izdzina arī mani meklēt zaļākus aplokus. Neparasts šajā gadījumā bija tikai tas, ka es gandrīz zaudēju savu dzīvību.

Lai bēdīgo gadījumu labāk izprastu, jāzina, ka pirms pagājušajiem Ziemsvētkiem no Londonas atklīda kāds modes jaunums, un es, kā jau modernā laikmeta cilvēks, pasteidzos par labu naudu un pūlēm no šīs modes kaut ko piemērot arī sev. Beidzot janvāra vidū man bija sporta apmetnis, kas, man uz ielas parādoties, acumirklī pievilka visu garāmgājēju skatienus. Vidusskolas vecuma meitenes nereti iesvilpās, dāmas uz brīdi apjuka, un dažs vīrietis palūkojās uz mani, it kā teikdams: „Dzēris vai nedzēris, bet prātā gan laikam jucis."

Pagadījās, ka pavasarīgā svētdienas pēcpusdienā atkal reiz apvilku minēto apmetni, paņēmu mazo rakstāmmašīnu un pāris lokšņu papīra, iesēdos automašīnā un braucu meklēt kādu klusāku stūrīti.

Kā par nelaimi, pat Amerikā daži apgabali ir kā nosēti ar staigāšanas aizlieguma zīmēm. Drīz vien izrādījās, ka divu stundu braucienā nekur nevarēju atrast vietu, kur ceļmalā nebūtu uzraksta: „Privātīpašums. Staigāšana aizliegta". Pavisam noskaities, beidzot apstājos kādā mežmalā, kur aizlieguma zīme bija stipri veca un gandrīz nesalasāma. Paņēmu rakstāmpiederumus, pakāpos netālu uzkalnā un, pats ar sevi apmierināts, rīkojos nomesties uz kāda apkrituša koka.

Te radās pirmais kavēklis. Stumbrs laikam bija gulējis mežā nevis vienu, bet vismaz piecus gadus, un, kad uz tā apsēdos, koks, vai, pareizāk sakot, kas no tā bija atlicis, no mana svara saplaka. Nicīgi nogrozīju galvu, sameklēju jaunāku stumbru un sāku rakstīt.

Pēc brīža man no kabatas izkrita zīmulis un sāka slīdēt pa kalnu lejup. Steidzos to satvert, un, kamēr neuzmanīgi kustējos, mani laikam ieraudzīja no garām braucošas automašīnas. Šoferis strauji bremzēja, bet tad vēl straujāk piedeva gāzi un aizdrāzās tālāk.

Neko ļaunu nedomādams, atgriezos savā slēptuvē starp eglītēm un turpināju rakstīt. Saule bija pavisam karsta, tā ka novilku savu Londonas stila apmetni un izstiepu kājas. Tanī pat brīdī netālu man aiz muguras nobrīkšķēja zari. Turēdams rakstāmmašīnu padusē, pagājos mazliet sāņus, lai izpētītu trokšņa iemeslu. Pa to laiku apakšā pie ceļa apstājās divas mašīnas, un četri vīri ar šautenēm piesardzīgi līda apmēram tanī virzienā, kur pirms brīža biju sēdējis.

Tātad meža īpašnieks bija mani ieraudzījis un tagad nāca apcietināt par aizlieguma pārkāpšanu! Nebiju drošs, vai man būtu jāmaksā desmit vai piecdesmit dolaru, un nolēmu labāk neiet atpakaļ, kur biju pametis apmetni, bet mēģināt aizslapstīties līdz mašīnai.

Līdu uzmanīgi un biju vairs tikai dažus soļus no auto, kad atskanēja šāviens. Uztraukumā atjēdzu tikai skriet uz priekšu, un patiesi divos pamatīgos lēcienos biju droši mašīnā.

Tagad ellīte tikai sākās. Šāvieni skanēja no visām pusēm, un lodes spindza kā kādreiz pie Saldus. Biju ierāvis galvu pavisam zem instrumentu dēļa, un pagāja labs laiks, kamēr atjēdzu, ka šāvieni nebija domāti man, bet gan kādam briesmonim taisni tur, kur pirms dažām minūtēm biju sēdējis.

Jutos traki ieinteresēts. Apgriezu mašīnu ar degunu uz mājas pusi, piebraucu šāvējiem aizmugurē un vēroju, kas notiek. Vēl brīdi šāvuši, memšonīgie farmeri saskrēja mežā un uztraukti bļaustījās. Pēc dažām minūtēm viens no tiem atgriezās, un, nekrietni šķendēdamies, tam piebiedrojās arī pārējie. Pats pēdējais no tiem nesa gabalos sašautu manu Londonas stila apmetni.

Acumirklī visu sapratu; arī to, cik viegli bija iespējams, ka apmetnis būtu palicis man ap pleciem. Nepatīkami nodrebinājos un pēdējo reizi žēli paskatījos uz dārgi pirkto mantu — īstu leopardādas atdarinājumu, pēc jaunākā Londonas stila.

Ritmoplastikas studija un jaunatnes teātris Bostonā

Divu gadu laikā, kopš Bostonā pastāv Līdijas Graudiņas ritmoplastikas studija, audzēkņi guvuši jau respektējamus sasniegumus, ko demonstrēja maija beigās audzēkņu sarīkojumā. Labākās izpildītājas bija Z. Bušmane, J. Cīrule, Dz. Alsiņa. Studijas vadītāja L. Graudiņa prot veidot interesantu choreografiju, sacerot arī pilnīgi jaunas dejas ar tautas deju elementiem. Viņas tautas deju grupas sniegumi amerikāņu sabiedrībā gūst labas atsauksmes.

L. Graudiņai nopelni ir arī tajā ziņā, ka viņa pulcē latviešu bērnus un ar latviskām nodarbībām saista tos pie mūsu sabiedrības. Jaunatnei īpašs sarīkojums vēl bija paredzēts jūnija sākumā, piedaloties arī Jaunatnes teātrim, ko vada K. Velcs un R. Birzgalis.

O. Akmentiņš

Vai Lielbritānija arvien būs sala?

REINA REIZ BEIGUSIES STARP NORVĒĢIJU UN SKOTIJU

Vai Lielbritānija kādreiz bijusi saistīta ar Eiropas cietzemi? Vai piedzīvosim dienu, kad angļu sala zemes pretējās izliekšanās rezultātā no jauna pievienosies vecajam kontinentam?

Ģeoloģija un paleontoloģija pastiprina viedokli, ka Francijas—Anglijas zemes daļa Cēzara laikā vēl nav bijusi pilnīgi iegrimusi. Kad Cēzars iekaroja Galliju, viņa leģioni varēja sausām kājām sasniegt dažas tagadējās salas. Ģeofizika māca, ka cietā zemes garoza ir tikai 100 km bieza (tātad 1/60 no zemes caurmēra) un turas uz šķidras lavas jūras. Mūsu zemes garozu tātad varam salīdzināt ar olas čaulu, uz kuras mierīgi guļ mūsu pilsētas, kalni un jūras. Katru reizi, kad mēness ceļo pār mums, zemes garoza zem mūsu kājām paceļas apm. 50 cm. Šis cietzemes paisums konstatēts ar instrumentiem. Vegeners savā kontinentu pārvietošanās teorijā pat apgalvo, ka zemes daļas ir kustīgas un pārvietojas virs eļļaina slāņa. Tā kādreiz Dienvidamerika un Afrika bijušas viena ar otru cieši kopā — ar Senegali Meksikas līcī un ar Brazilīju Gvinejas līcī.

Tā kā zemes kodols atdzisdams saraujas, tad zemes garoza grimdama ielokas. Bet 100 km biezs klinšu slānis nevar pilnīgi sakrokoties. Rodas lielas plaisas un cietzemes daļu šūpošanās, līdz atkal iestājas līdzsvars. Mūsu ērā grimst Ziemeļvācija — dažus centimetrus katrā gadsimtā, kamēr Somija ceļas. Anglija pārmaiņus ir cēlusies un grimusi, atdalīdamās no cietzemes, kurai atkal reiz pieslēgsies ar chronometrisku likumību. Jūras dibenā atrastie kūdras slāņi liecina, ka tagad zem ūdens esošā grunts senāk bijusi apklāta augiem, un kūdrā atrasti pat darba rīki. Krasta līnija sniegusies no Brestas uz Īriju. Sēna vēl tagad tek zem jūras, nesdama pussaldu ūdeni. Ceļojošu zivju atgriešanos tanīs pašās upēs varam izskaidrot tā, ka viņas patiesībā upi nekad nav atstājušas, kaut tā plūst zem jūras ūdens. Temza un Elba bijušas Reinas pietekas, un Reina beigusies starp Norvēģiju un Skotiju. Kārļa Lielā laikā „ģeografiskais šūpulis" nonācis miera stāvoklī, pēc kam sācis darboties pretējā virzienā. Kustība var arī paātrināties. Var būt, ka 200—300 gados mūsu bērnu bērniem viņu Eiropas karte būs jālabo, pievienojot Britāniju Eiropas ārējai pussalai.

J. A.

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ

Zirgi

NO „ZAĻĀS GRĀMATAS"

Par zirgiem man no bērnības nav labas atmiņas; tāpēc es arī vēlākos gados par šiem lopiem esmu maz interesējies, un par jāšanas sportu jau nemaz. Kaukazā, kur segli bija līdzīgi divkupraina kamieļa mugurai, labāk sakot diviem mīkstiem, ar ādu pārvilktiem spilveniem, kuru starpā cilvēks nevis sēdēja, bet stāvēja iesprausts kā svece, es tiku laipnu kalniešu aicināts vismaz pamēģināt, kaučū soļiem. — Paldies! Man negribējās riskēt.

Zasā, kur manam draugam agronomam Stukulam bij sugas zirgu audzētava, es labprāt noskatījos kā viņš kopā ar savu jauno kundzi, izjāja pa lielceļu pastaigā, kā lielkungi senos laikos. Arī te es tiku mudināts kaut reizi pasēdēt seglos. Es atrunājos, teikdams, ka man zirgi nav labvēlīgi.

„Ai, nē!" kundze teica. „Nav pasaulē gudrāka un uzticamāka lopa par zirgu. Nu, paraugies tikai!"

Viņa pasniedza savam tīrasiņu anglītim cukura grudu, ko tas ar lūpu galiem paņēma un, pieglaudis galvu viņas plecam, sagrauza — krumš, krumš!

„Ir jau jauki," es teicu, „tomēr drošs paliek drošs. Es labāk pats nogulšos kaut kur zālītē, seglos nemaz neuzrāpies."

Man pret šiem lopiem patiesi nav nekādas simpatijas pat vēl šodien, jo bērnībā esmu smagi iebaidīts. Zirgs mani ir nosviedis, ir man kodis, spēris un izgāzis no ratiem. Es esmu priecīgs par savu dzīvību, ka tā nav toreiz izdzēsta tikusi.

*

Par laimi Šausmānos, tāpat kā Valašiņās, zirgu dārzs bij turpat pie mājām, un zirgus varēja palaist un paņemt tāpat, bez jāšanas. To arvien veica puiši paši. Tomēr, kad nāca dābols ganāms, kur zirgus sēja garās virvēs pie zemē iedzītiem mietiņiem, šad tad mums ar Jurku iznāca zirgus aizjāt vai atjāt. Un tā reiz es olnīcā jāju, vezdams pie pavadas vēl otru zirgu. Es šo to domāju un nemaz nemanīju, ka biju sācis šķiebties. Un tā i noškiebos zemē, nepaguvis krēpēs ieķerties, starp abiem zirgiem. Labi, ka tie nesatrūkās un mani nesamīdīja; jo tie bij veci, nodzīti zirgi.

No zirga nokrist bija samērā vieglāk, nekā tam mugurā tikt. Labi, ja bija tuvumā kāds seklāks grāvītis, kur ievest, vai akmens, uz kā pakāpties. Jurks iekērās skaustā un uzlēca no līdzenas vietas. Man tas negāja. Un reiz, kad visus spēkus saņēmis gribēju katrā ziņā melnim uzlēkt mugurā, tad tiku gan, bet tūlīt arī pa otru pusi novēlos zemē; jo lēciens bija par stipru. Tā darīšanas ar zirgiem man arvien sagādāja rūpes, bailes un sāpes.

Es atstāstīšu tikai vienu gadījumu, tāpēc ka daudz par nelaimēm ar zirgiem negribu runāt. Pat atcerēties nevēlos.

Blesis bija saimnieka izbraucamais zirgs. Tas bija jaunāks, labāk mitināts, un kur vien varēja ar divi zirgi iztikt, Blesis bija tas, kas palika dābola laukā ganoties. Tur viņš, nesapīts, varēja pa pusei savvaļā justies. Un taisni šis Blesis bija noņēmies mani no pasaules iznīdēt. Es nedrīkstēju jau no pirmās dienas, kad Šausmānos ierados, viņa tuvumā rādīties, ne vēl iet klāt un ķerties pie galvas. Laikam tāpēc, ka man bija sarkani kamzoļi, kurus gan māte vēlāk elkšņu mizās nopervēja tādus brūngani pelēkus. Jurks varēja Blesi vest vai jāt ar viņu bez bailēm; bet tiklīdz parādījos es, viņš tik neģēlīgi atšiepa virslūpu un purināja galvu, ka es muku.

Un nu pati nelaime gaidīja mani mājās, kad saimniekam bij ievajadzējies braukt uz Sulainiškām. Es tiku sūtīts uz dābola lauku aiz rijas pie Berģu robeža atjāt Blesi. Bet labi mudigi.

Kā sasalis es noņēmu apaušus no vadža. Tāds teikums kā — es neiešu, vai — man baist, nebūtu ņemts par pilnu, un es aizgāju.

Bet, kā jau paredzēju, Blesis nebij labā omā. Tiklīdz mani ieraudzīja ar apaušiem rokās, viņš sapurināja krēpes un nostājās kā uz cīņu. Kad gāju tuvāk, acis viņam sāka zvērot tā, ka nāca redzami baltumi ap tumšo zīli.

Es atkāpos.

Bet cik ilgi gaidīsi?

Pastāvējis labu brīdi, es mēģināju otru reizi.

— Nē, es netiku ne tuvu.

Kauns atzīties, bet es sāku raudāt. Jo cits nekas neatlika, kā iet uz mājām, kur droši vien gaidīja rājiens, ja ne kas vairāk.

Saimnieks patiesi noskaitās tīri sarkans. Jau tādēļ vien, ka tik ilgi bija vajadzējis gaidīt. Pie tam es parādījos gluži kā aiziedams, ar tukšiem apaušiem rokā.

„Kur tu tāds lopa desa esi audzis, ka tev no zirga baistl?" viņš iekliedzās. „Drīz būs jāsāk arklam pakaļ iet. Nāc, kankar!"

Viņš man izrāva apaušus no rokas un atvēzējās.

— Nupat kraus! es domāju un pacēlu vienu elkonu pāri galvai. Bet saimnieks nesita.

„Nāc!" viņš vēlreiz uzbļāva, kad redzēja, ka es palieku pie sētiņas stāvot. „Es gribu redzēt, vai Blesis tevi patiešām apēdīs."

Es devos saimniekam pakaļ. Visu ceļu rikšiem vien, tik lielus soļus spēra.

Kad bijām tikuši pie zirga, viņš man pasvieda apaušus.

„Mauc galvā!"

Nule, saimniekam klāt esot, es jutos drošāks un gāju, zirgam cieši acīs skatīdamies, tieši klāt. Zirgs stāvēja rāms kā jērs, un saimnieks jau ar gangarījumu nogrēmās:

„Nu? Kas nu bij!"

Te uzreiz, kad es pacēlu abas rokas, lai mauktu apaušus galvā un tad sprādzētu vaļā siksnu, ar ko zirgs bij piesiets, — piepeši man acu priekšā pazibēja divas rindas briesmīgi lielu zobu. Zobi iekērās man krūtežā, kamzolos, un es tiku atsviests tālu sāņis. Vēl es redzēju zirga pakaļkājas uzslienāmies augstu gaisā virs manas galvas. Tad es it kā no miega pamodies pacēlos sēdus un taustīju krūtis.

Bleša vairs tuvumā nebij. Arī saimnieks bija nozudis. Es slējos augšā un vilkos uz mājām kā sadauzīts, kā saplosīts.

Par šo notikumu nekad vēlāk netika runāts. Bet es arī netiku nekad vairs pēc zirga sūtīts. Cauri kreklam un vilnānajam kamzolim zobi nebij cauri spiedušies, bet nobrāzumi tomēr bij tik stipri, ka apmetās ar melnu kraupi.

Filatelija

Š. g. 1. maijā H. Hermera pastmarku vairāksolīšanā (ūtrupē) Londonā nezīmogotu seriju Latvijas gaisa pasta pastmarku ar virsuzspiedumu: Latvija—Afrika 1933 pārdeva par 12 mārciņām, bet zīmogotu seriju par 9 mārciņām un 9 šiliņiem. Katalogā katra serija novērtēta ar 15 mārciņām.

MŪSU SARUNA AR KONSTANTĪNU RAUDĪVI

Pavadot Zentu Mauriņu, Bāden-Bādenē uzturējās arī Konstantīns Raudīve. Silvestra Pērkona memuāru autoru trimdas latvieši Vācijā necienīja tā, kā Nolādēto dvēseļu autoru, kaut abu darbu sarakstītājs ir viens un tas pats. Pirmais daudziem likās par smagu, par filozofisku un atrada cienītājus nelielā, izmeklētā lasītāju saimē. Toties vācu publikā Konstantīnam Raudīvem ar Silvestra Pērkona memuāriem bijis vairāk laimes — pirmais izdevums, kas iznāca priekš gadiem vācu valodā, jau izpārdots, un tagad apgāds sagatavo otru iespiedumu. Autoram šis darbs devis arī jūtamu materiālu ieguvumu, kas palīdzējis pārvarēt dažu labu trimdas laiku grūtību.

„Kā tas iespējams, ka vācu publika, kas īpaši neatsaucīga pret otrā pasaules kaŗa bēgliem — ārzemniekiem, tik atzinīgi novērtējusi Memuārus?"

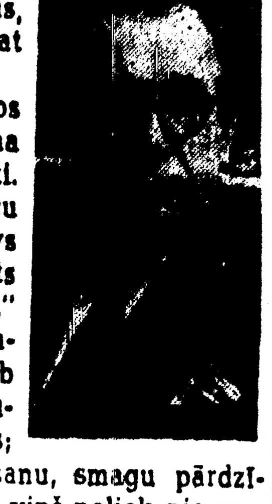

Konstantīns Raudīve — tagad drusku slaidāks kļuvis, bet arvien tikpat kustīgs, sarunā spraigs kā senos laikos, aizkūpina jau ceturto cigareti. Viņam par vācu grāmatniecību savs no pieredzes gūts spriedums. „Tāpēc," viņš saka, „ka lasītājs vairs negrib drebināties pagājušā kaŗa šausmās; dēku, asins izliešanu, smagu pārdzīvojumu aprakstus viņš noliek pie malas, vēlēdamies atpūsties, aizmirsties, vismaz grāmatas lappusēs ieiet citā dzīvē." Izrādās, ka līdzīga uztvere valda arī Šveicē, kur Micha apgādam Raudīve pārdevis sava darba Nolādētās dvēseles vācu variantu. Tas aptveŗ ap 300 lappušu, un tā, blakus Zentas Mauriņas Die weite Fahrt, latviešiem būs vēl viens romāns vācu valodā — Die verdammten Seelen, kas iznāks apmēram vienā laikā — novembrī. Tas, ko agrākos gados nepaveica Latvijas kultūras institūti, tagad pašiem autoriem jāveic ar milzīgu piepūli. Bet Raudīve domā, ka tas ir veselīgs process — ja kāds darbs pats sevi iznes un atrod lasītājus, tad tas ir svētīgāk, nekā uz valsts rēķina tulkotus darbus izsūtīt pasaulē, kur tie bieži vien paliek plauktos tāpat kā oficiāla propagandas literātūra.

Tačū tas nav viss, ko autors šais gados paveicis — ir tapusi jauna, monumentāla grāmata — Chaosa cilvēks un tā pārvarēšana. Šis darbs aptveŗ 500 lappušu un iznāks Kanadā, V. Zieđiņa un R. Plūmes apgādā, kurā Raudīve tajā pašā laikā darbojas arī par redaktoru. Šis aptverošais darbs, kuŗā iztirzāti modernā cilvēka konflikti un maldi laikmeta sajukušo vērtību chaosā, beigu daļā dod norādījumu, kur meklējama chaosa pārvarēšana — skatīties uz rakstnieku, uz gara pravieti, filozofu, kas sauc un ved jaunu kārtību, izturīgākas atziņas, skaidrākus principus šai bezprincipu laikmetā.

Tā sarunas atkal atgriežas pie iepriekšējā — pie tā, ko no grāmatas, no autora gaida modernais lasītājs.

„Nākotnes literātūra," cigaretes dūmos acis nedaudz piemiedzis, saka rakstnieks, „būs raksturīga ar psicholoģisku ievirzi un filozofisku pamattoni. Intriga, afekts, dekorātīva uguņošana nogurdinājusi moderno cilvēku. Tam slāpst atpūtas, un to viņš meklēs apcerē."

Nāk prātā, ka vācu, bet īpaši franču grāmatu skatlogi visu pēckaŗa laiku bija pilni darbiem par neseno katastrofu — sākot ar kauju aprakstiem līdz koncentrācijas nometņu memuāriem un franču pretestības kustības romāniem. Bet latviešu literātūra? Vai arī tā jau paguvusi dokumentēt pārdzīvoto laiku? Ir varbūt vēl par agru rakstīt nacionālu traģēdiju distances trūkuma dēļ. Bet dēku romāns — vismaz labā nozīmē? Vai dzīvās dzīves notikumi tam nav devuši pietiekami neaizmirstamas vielas?

Konstantīns Raudīve šūpo galvu. Viņš nesaka nē, bet nesaka arī jā, un ir jānoprot, ka viņš taisni šo jautājumu grib atstāt malā. Toties viņš pasaka spriedumu, kas tik viegli neaizmirstas: „Mēs kļūstam materiālistiski. Jaunākie autori aiziet pa vieglākās pretestības ceļu. Tā rodas darbi, kas savu mūžu var pārdzīvot, neatstājot dziļākas pēdas." Iespējams, ka viņam taisnība. Un, it kā redzētu savā priekšā laikus, kas vēl nāks, Konstantīns Raudīve drusku rezignēti aizkūpina vēl vienu cigareti: „Ko līdz pašreizējā konjunktūra latviešu grāmatniecībā? Tā ir nenoliedzama, darbus prasa, tos pērk un lasa. Bet cik ilgi vēl? Divi, trīs gadi — tad izceļotāji būs iedzīvojušies jaunajā vidē, pratīs savas jaunās zemes valodu. Latviešu valodā sarakstītas grāmatas arvienu vairāk krāsies plauktos."

„Tas varētu nozīmēt mūsu kultūras galu."

„Jā, tas nozīmētu mūsu kultūras galu."

Kad izrunāti tik pesimistiski vārdi, labs brīdis paiet klusējot. Domas aizstaigā uz Latviju. Ja tur vēl būs latvieši, tad tas, kas trimdā miris, varbūt atkal piecelsies uz pašu zemes. Cik vienkārši tagad vienā brīdī noformulējās visu trimdas gadu ideoloģijas tūkstošbalsīgi un tūkstošvārdīgi izsauktais saturs — kur zeme, tur tauta un viņas kultūra. Ja neatgūsim zemi, tad nebūs vairs nekāda mierinājuma — tam latviešu rakstniekam, kas nepratīs savas jaunās mājvietas valodu, atliks rakstīt paša priekam.

Māksla un literātūra ir vienīgā territorija, kurā latvieši ir brīvi. Uzņēmumā Konstantīns Raudīve savā Vācijas apmeklējumā diskutē ar Ernu Geistauti par mūsu gara dzīves izredzēm nākotnē. Latvijas uzņēmumi

„Bet tā tas ilgi nevar iet," turpina Raudīve. „Kas notika ar Buņinu? Ar Merežkovski? Apklusa. Pat Nobela prēmijas laureāts apklusa."

Bet rakstīt svešā valodā — cik tur jāpaiet gadiem! Kāda izturība vajadzīga! Kāda cīņa jāizcīna, lai nomestu savu anonimitāti, šo briesmīgāko no visiem šķēršļiem, kas jāpārvar bēglim bez valsts. Un vai vēl sarežģītāks liktenis nav dzejniekam? Cik Bairona pantu, cik Puškina poēmu, cik Šekspīra sonetu tulkots latviski? Un cik Virzas, Raiņa un Poruka dzejas darbu pazīst citās tautās?

Starp citu — dzeja. Latviešu apgādi trimdā to vēl mēdz izdot līdz 800 eksemplāru tirāžā. Bet angļi nedod vairāk par tūkstoti. Un zviedri?

„Piecus simtus!" saka Raudīve. „Un labs romāns vismaz pirmiespiedumā nepiedzīvo vairāk par 3000—4000 eksemplāru."

Latviešu apgādu izdevumi sasniedz to pašu skaitu. Vai tas tomēr reizē nav arī dziļš mierinājums, vismaz pagaidām?

„Zviedri..." vēl piebilst Raudīve. „Viņiem piemīt kāds īpašs organs, ar ko tie sajūt naudas vērtību."

Un šī piezīme liekas izskaidrojam šīs pilsoniskās, pārtikušās zemes gara rosību, ko reģistrē tik zemi tirāži. Kapitāla ieguldījums? Tad jau mūsu pašu izdevēji, kam pārmet baigu mantrausību, vēl pa reizei liekas kā tīrie ideālisti.

Raudīvi valdzina šis darbs — grāmatu laišana pasaulē. Jau minētajam apgādam Kanadā viņš pēc ilgākas sarakstīšanās ieguvis Kamī (Camus) atļauju viņa darbu tulkošanai latviski. Raudīvem ir arī sirmā Knuta Hamsuna darbu tulkošanas atļauja tam pašam apgādam.

„Bet ne visi apgādi tā rīkojas," rakstnieks piebilst.

Sarunādamies esam nokāpuši no augstā kalna, kurā mīt Zenta Mauriņa Quisisanas sanatorijā, un soļojam cauri krāšņajai kūrvietai. Divas lietas duras acīs šai franciski kustīgajā galvaspilsētā — lieliskās viesnīcas un restorāni un kāda visai bieži redzama bulta, kas norāda ceļu uz Pad. savienības konsulātu. Un kāda kafejnīca, virs kuras lieliem zelta burtiem uzrakstīts Krokodil. Vai domāts tas, kam Maskavā atļauts smieties par pašu krievu nejēdzībām? Vai tas, kas tai neglītajā dziesmiņā staigā pa ielām?

Mūsu sarunas izjauc pulkstenis — ir laiks atvadīties.

„Man vēl ir kāda noruna franču klubā," pamāj Raudīve, „pēc Zviedrijas šeit var justies gandrīz kā Francijā — un tā man pieaugusi pie sirds."

Mirkli vēlāk gaŗām skrejoši auto un ielas burzma izklīdina pēdējās latviski sacīto vārdu atbalsis. Svešās tautās iejukdami, mēs esam kļuvuši individuāli vēl vairāk izolēti, nekā visus šos pēdējos gadus.

„Uz redzēšanos!"

Bet pēc cik ilga laika? Un kur?

Pāvils Klāns

Žurnālistikas veterānu pieminot

Lielā ātrumā Londonas latviešu sabiedrībā izplatījās vēsts: trešdienas, 30. maija, vakarā miris redaktors Arsenijs Podnieks. Sirdstrieka viņu bija pārsteigusi brīdī, kad tas gatavoja jaunu rakstu avīzei, tātad pie darba, **kam bijis veltīts viņa mūžs...**

Līdzīgi tam, kā netika pabeigts šis raksts, liktenis pārcirta pusceļā daudz

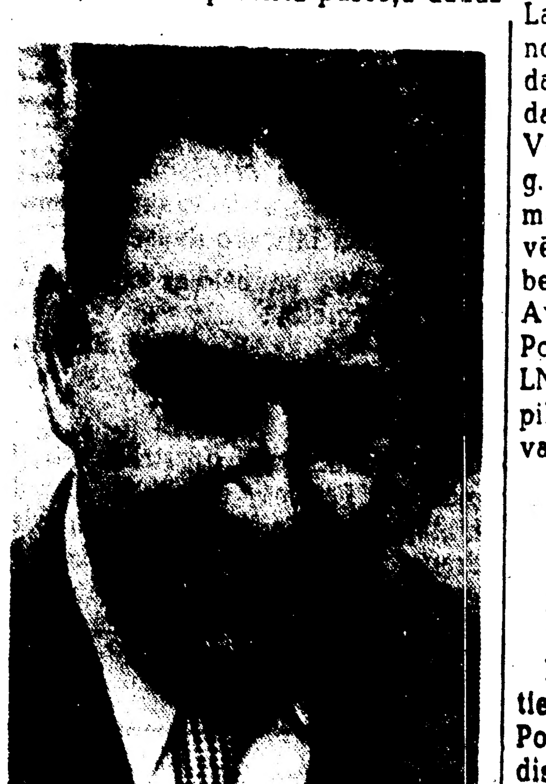

iecerētā, gribētā, izplānotā. Mēs, kas viņu redzējām līdz pat pēdējam brīdim savā vidū dzīves priecīgu, jaunu nodomu un enerģijas pilnu, neziņā jautājām viens otram — kāpēc tam tā bija jānotiek? Bet atbildes arī šoreiz, tāpat kā vienmēr, — nav.

Kas gan, būdams latviešu žurnālists, vecs vai jauns, nepazina Podnieku? Neviens, kas bija kaut kādā sakarā ar avīžniecību, nevarēja paiet gaŗām šim latviešu preses celmam. Podnieks labāk kā jebkāds cits pārstāvēja labākās žurnālista īpašības un tradicijas. Viņš bija strādīgs, apzinīgs, — vairāk par visu tas nīda kaut ko pusdarītu, atstātu, neuzņēmības dēļ pamestu. Degošā Rīgā un degošā Berlīnē viņš, savas pienākuma apziņas dzīts, palika līdz pat pēdējam brīdim.

Viņš bija ideju bagāts. Cik neskaitāmas reizes gan Podnieks neierosināja savus kollēgus darīt, rakstīt, pētīt kaut ko jaunu, ārpus parastās rutīnas. Viņa vadītais nedēļas laikraksts Tēvijas Sargs (iznāca no 1938.—1940. g.) ir šīs ideju bagātības labākais piemērs. Nedaudz gados tas kļuva visvairāk lasītais šāda veida izdevums.

Viņš centās lietas un notikumus vērot no augstāka skatījuma, ne tikai no šīs dienas, ne tikai no konkrētu apstākļu izejas punkta vien. Aiz viņa muguras Tēvijas redakcijā vācu laikā bija pakārta Eiropas karte. Cik gan daudzkārt viņš mums spēja likt saskatīt lietas, kuŗas mēs neredzējām, lietas, kas nāks un kas neizbēgami arī nāca.

Viņš vēlējās stāvēt pāri ikdienas ķnadai, ķildām un neldzībām. Tās viņam bija pretīgas vienmēr, vai nu viņš dzīvoja Rīgā vai arī trimdā Libekā vai Londonā. Ar savu piemēru Podnieks audzināja un mācīja jaunākos. Tiem, kam ir bijusi priekšrocība strādāt viņa vadībā, nekad neaizmirsīs šī žurnālistikas veterāna paraugs un padomus.

Sausi biogrāfiski dati ir aizvien netaisni pret aizgājēju. Nekad tie, pat aptuveni, nesniedz ziņas par to, kas ciests, kas pārdzīvots, kas mīlēts, kas iziris... Nelaiķis dzimis 1900. gadā 3. oktobrī Ērgļos, 1919. g. piedalījies brīvības cīņās, no 1926.—1938. g. bijis Latvijas Kareivja redakcijas loceklis, no 1938.—1940. g. Tēvijas Sarga redaktors, no 1941.—1944. g. Tēvijas redaktors, bet trimdā Vācijā Libekas Vēstneša apgāda vadītājs. No 1948. g. Podnieks dzīvoja Anglijā — sākumā strādādams fizisku darbu hostelī, vēlāk, no 1950. g. sākuma līdz pēdējai dienai, būdams Londonas Avīzes redaktors. Pēdējā pusgadā Podnieka uzdevumiem pievienojās arī LNPL prezidija locekļa amats. Viņš pildīja atbildīgo informācijas nozares vadītāja amatu.

★

„Mēs varam iet caur visām mokām,
Mēs varam ciest vēl briesmīgāk,
Jo pacels Dievs uz savām rokām
Mūs tad, kad mūsu diena nāks."

Lūk, šie Leonīda Breikša vārdi bija tie, kuŗus aizlauztā balsī skandēja Podnieks kādā liktenīgā brīdī. Šis brīdis bija darbinieku atvadīšanās Rīgā 1944. g. rudenī Tēvijas redakcijā pirms lielās izklīšanas. Neviens no klātesošiem nepalika neaizkustināts, tikai retajam nebija acīs asaras.

Ja kādreiz mums pienāktu mūsu diena, un ja kādreiz mums pavērtos ceļš atpakaļ uz Latviju, tad Tu, Podniek, vari būt drošs: mēs vedīsim atpakaļ ne tikai Tavus pelnus vien, bet arī atmiņas par Tevi un kaut kur dziļi, dziļi sirdī paglabājušos siltumu.

Villis Skultāns

Priednieks-Kavara devies jubilejas turnejā

Šogad paiet 25 gadi, kopš dziedoņa gaitas sācis Arturs Priednieks-Kavara. Viņš absolvējis Liepājas konservātoriju un Liepājas operā pirmo reizi dziedājis solo partiju Masku ballē grāfa Rikardo lomā 1926. g. Papildinājies pie Bachnera Berlīnē, Anselmi Milānā un De Luka Ņujorkā. Par solistu A. Priednieks darbojies Latvijas Nacionālā operā Rīgā, Berlīnes Valsts operā, Vīnes operā, dziedājis arī Cīriches, Gracas un Buenosairesas slavenajā Kolina operā.

Atrurs Priednieks-Kavara pirms diviem gadiem ieceļojis ASV un darbojas Gustavus Adolphus koledžā, St. Peterā, Minesotā, kā balss profesors pie koledžas mūzikas katedras un ir šīs katedras operu produkcijas vadītājs. Mākslinieks jau pag. gadā koledžā iestudēja Burvju flautu un Pārdoto līgavu. Abi iestudējumi vainagojās ar labiem panākumiem, sevišķi Pārdotā līgava, kas divās izrādēs pulcināja ap 7000 klausītāju, to vidū arī latviešus no Mineapoles un St. Paulas uc.

25 gadu darbības atceres gadījumā dziedonis devās garākā koncertu turnejā pa ASV un Kanadu. Pirmais koncerts, ko sarīkoja Latviešu apvienība Minesotā, notika maija beigās St. Paulā. Programmā solists [illegible] tās latviešu autoru dziesmas: Es dziedāšu Tevi, tēvu zeme (Graubiņš), Maigums grēks (Mediņš), Jaunībai (Dārziņš), pavasarī (Ķeplītis), Lauztās priedes uc., ārijas no operām Uguni (Kalniņš), Karmen, Martas, Bohēmas, Jevgeņija Oņegina, Fausta, Trubadūra uc. Jubilārs saņēma daudz apsveikumu un ziedu, bet klausītāji — dziļu pārdzīvojumu.

Jubilāru sveica no Latviešu apvienības Minesotā J. Kalniņš, no Mineapoles un St. Paulas latviešu ev. luteriskās draudzes priekšnieks A. Leiše, no bij. Nacionālās operas darbiniekiem Adamsons un Krūma, savā Minesotas universitātes prof. J. Akermana vārdā aktieris Valdmanis un mākslinieks Geistauts, Kalmīte uc.

A. [illegible]

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(79. turpinājums)

Pamazām tuvojās pēdējais ceļa posms, vējš bija sagriezies mazliet no sāniem, nesizdamies vairs tik nežēlīgi sejā, un, pagājuši gaŗām skolai, kas bija pārvērsta kazarmās, viņi nonāca pie pagasta valdes nama.

Pametusi Juri netālu pie Jūrkalnes baznīcas, kas vērsa pret debesu spožumu savus melnos logu caurumus, Dagnija iegāja kancelejā un uzrādīja pavēli ierasties pie komandanta.

Bez liekas gaidīšanas atvērās durvis uz blakus telpu, kur aiz rakstāmgalda sēdēja vācietis pliku, šauru galvas kausu un zeltainiem vītiem uzplečiem. Pret Dagniju pavērās zili ūdeņainas bezskropstu acis ķīļveida sejā bez smakra, savilkdamās pētīgas un šauras.

„Jūs runājat vāciski?" jautāja skaļa, kliegt paradusi balss nedaudz akcentētā latviešu valodā.

„Jā," Dagnija teica lēni, vērodama dzīslaino roku, kas ar sarkanu zīmuli švīkāja sev priekšā uz galda papīra lapu.

„Jūs esat viena? Kur citas?"

„Mums nav apavu. Pēc bandītu uzbrukuma pārējās sievietes ir palikušas tikpat kā kailām kājām. Vismaz ārā iet tās nevar."

„Tas mani neinteresē," vācieša balss kļuva spalga. „Pēc Kurzemes cietokšņa likumiem visiem jāpiedalās nocietinājuma darbos."

„Bet mēs taču nevaram iet kailām kājām un bez piemērota apģērba."

„Es teicu — tas mani neinteresē!" vācietis palēcās, un zīmulis, triekdamies pret papīru, nolūza. „Jūs apcietināsl!"

„Es personīgi esmu nodarbināta virsleitnanta Birzuļa aizsargu atbalsta punktā kā sanitāre. Viena no mums vada saimniecību, bet trešai ir mazs, slims bērns," paskaidroja Dagnija un sniedza vācietim savu apliecību. Tas uzmeta ātru skatu zīmogiem, pārbrauca acīm tekstu un pagrūda papīru nevērīgi sāņus.

„Nav svarīgi. Un bez tam ir ziņots, ka jums tur vēl ir bars cilvēku, kas slaistās un neko nedara. Ko jūs īsti gaidāt? Uz Zviedriju gribat braukt?" vācietis saliecās pāri rakstāmgaldam, un viņa deniņos pietūka zilas dzīslas. „Neviens no jums nekur neaizbrauks — es saku, — neviens!"

„Nē," Dagnija teica mierīgi un mēģināja smaidīt. „Mēs nemaz nedomājam kaut kur braukt. Mēs gribam tikai paši savā zemē sagaidīt varenās Lielvācijas armijas uzvaru, un pēc tam atgriezties Rīgā."

„Šo izrunu es pazīstu! To es dzirdu katru dienu. Sabotēt, sadarboties ar dezertieŗiem un meža brāļiem — tā ir jūsu īstā nodarbošanās! Spiegi jūs esat! Visi kopā — viena vienīga spiegu banda. Nošaut tādus!"

„Jūs zināt, ka mēs ienīstam krievus un vēlamies jūsu uzvaru. Un mūsu leģionāri cīnās frontē — kopā ar jums," Dagnija mēģināja nomierināt satracināto varas vīru.

„Cīnās? Muļķības! Kas tā par cīņu, ja es nevaru bez sardzes iziet no šīs telpas, lai kāds jūsu tautas brālis mani nenošautu no pirmā krūma? Tāpat kā reiz šai pašā zemē noslepkavoja manu tēvu viņa muižas parkā. Jūs visi esat vienādi — kā Polijā, tā Krievijā, tā šeit."

„Tev arī derētu lode, — vecā, izčākstējušā nervu pika!" klusībā nodomāja Dagnija, vērojot vācieša saviebto seju. Nu tas trakoja un ārdījās, manīdams tuvojamies savas varas galu.

Vēl pāris reizes pāraulojis savu kabinetu, vācietis atkal atsēdās savā krēslā aiz rakstāmgalda un ar divi pirkstiem pasvieda uz Dagnijas pusi viņas apliecību.

„Jūs varat palikt mājās, bet visiem pārējiem māju ļaudīm vēlākais divu dienu laikā jāierodas lidlaukā un jāpiesakās pie darbu vadītāja. Ja nē, es nosūtīšu žandarmus ar apcietināšanas pavēli. Varat iet."

Vācietis paspieda zvana pogu un sāka rakņāties pa saviem papīriem. Uz sliekšņa parādījās bārdains zvejnieks ādas jakā. Tas bija nākošais upuris, un Dagnijas saruna bija izbeigta.

Izgājusi vējainajā gaisā, Dagnija juta, ka katrs nervs tai trīc dusmās un nicināšanā, un tikai Juŗa tuvums iekļāva viņas jūtas atpakaļ mierā. Nu vējš dzinās tiem mugurās, un ātri un viegli viņi sāka soļot atpakaļ pa puteņaino šoseju.

Noklausījies Dagnijas stāstā, Juris īgnumā atmeta ar roku.

„Tādi ir aizmugures vīri. Salašņas un nelieši. Tā tas laikam ir visur. Bet tici man, ka tur ārā, grāvjos, Krievijas purvos, tur palika lieliski vācu puiši, kārtīgi biedri cīņās un drošsirdīgi nāves briesmās. Tie, kas šeit ēd, dzer un slepkavo pa aizmuguri, tie nav vācu tauta — tie ir atkritumi."

„Droši vien tev ir taisnība. Bet es negribētu vairs otrreiz satikties ar šo pagasta ķeizaru."

„Ir diezgan nejēdzīgi, bet kaut kas būs jāizdomā. Jārunā ar Kapteini. Varbūt var izkārtot, ka visu jūsu grupu izklīdina un izvieto pa citām mājām, lai žandarmiem neduŗas vairs acīs. Ka viņi atkal ieradīsies, tas ir gluži skaidrs."

„Bet visur taču ir vienādi — pilnas malas bēgļu, un neviens nejūtas drošs."

„Nez' kā būtu Ventspilī?" ieminējās Juris.

„Tur patruļas katru dienu un nakti tramda ļaudis gan ielās, gan dzīvokļos. Un ceļš ir tas pats — uz Jūrkalni vai Vācij[illegible]."

„Bet laivas nenāk... Patiesi, ja drīz kaut kas nemainīsies, vācieši būs tā iztrenkājuši un izķerstījuši bēgļus, ka nevarēs tos vairs sadzenāt, kad būs jālien uz krastu. Šeit piekrastē drīz nebūs vairs neviena."

„Kad Akmenājos pēdējo reizi bija Kapteinis, viņš teica, ka nedēļas laikā viss būšot atkal kārtībā."

„Kapteinis vienmēr ir bijis optimists. Pārāk liels [illegible] ķāt."

„Nedomāju. Viņš tikai pūlas citus uzmundrināt. Pats viņš visas lietas redz asi un skaidri."

„Varbūt. Bet viņš tomēr ir lielisks. Tas vien, kā viņš [illegible] galā ar mūsu komandieri Birzuli!" Juris smīnēja.

„Kas īsti par putnu ir šis puisis?" Dagnija iejautājās. „[illegible] tev ir par viņu kāda skaidrība?"

Juris skaļi iesmējās: „Savā ziņā velna zellis. Saprotams, Birzulis nav viņa īstais vārds. Viņš ir tāds pats izsprucējs kā es un daudzi citi mūsu vidū. Kā īsti viņš ir pielīdis vāciešiem, es nezinu, bet labākais cipars ir tas, ka viņa rokās ir dezertieŗu saraksts, kas mums jāgūsta, un tur pirmais ir viņa paša vārds — īstais... Tātad Birzulis ik dienas ķer pats sevi, un ja vācieši to uzzinātu, tie kļūtu zili aiz dusmām."

„Kā tu to zini?" Dagnija brīnījās.

„Kad es iznācu no meža un nokļuvu pie leitnanta, man viņš jau no pirmā mirkļa šķita kaut kur redzēts. Un tad es atcerējos — tas bija Krievijā, pirmajā gadā, bet toreiz viņam bija [illegible] rāļa zīmotnes... Reiz mēs iedzērām, un es sāku runāt par kādu viņam līdzīgu puisi, ar ko esmu bijis kopā, un pēc [illegible] pusstopa Birzulis man atzinās. Tādēļ viņš ir tik rāms [illegible] mani, jo kaunās savu spožo uzpleču dēļ. Bet kas man — [illegible] izliekos visu aizmirsis, un viņš to saprot. Lai viņš reibst [illegible] rīgi tālāk savas varas augstumos — mēs visi esam vienā [illegible], un kamēr viņš ir godīgs pret mums savā augstajā spēlē, viņš ir vīrs īstā vietā."

„Redzēs, kā tas beigsies — ar viņu un mums visiem," Dagnija teica domīgi.

(Turpinājums sekos)

Pirmie baltiešu sporta svētki Kanadā

SPORTA VĒSTULE LATVIJAI NO TORONTO

Toronto Parkdelas kolledžas vingrotavā notika pirmie baltiešu sporta svētki Kanadā. Svētki bija radījuši lielu interesi, un pat karstais laiks nebija kavējis ierasties prāvam skaitītāju pulkam. Viesu vidū bija arī Latvijas ģenerālkonsuls Braisons, LNAK priekšsēdis J. Preisbergs un daudzi sporta veterāni, to vidū R. Plūme, K. Bukass, K. Blumbergs u. c. Sacensību norise pierādīja, ka visas trīs Baltijas tautas spējās visai vienlīdzīgas. Labākos panākumus guva igauņi.

Sieviešu volejbolā latviešu vienība, kurā spēlēja Nesaule, Kirša, Lazda, Miķelsone, Balode, Ozoliņa un Viškere, tikai pēc spraigas cīņas zaudēja igaunietēm ar 15—9, 8—15, 9—15 rezultātu. Igaunietes ar 15—4, 17—15 pieveica arī lietuvietes, tā iegūstot meistara godu.

Vīriešu volejbolā latviešus pārstāvēja sastādītā vienība, kurā ietilpa: Spruženieks (Montreala), Simsons, Galviņš, Zunde (visi Toronto), Deņisovs, Lītaunieks (abi Londona) un Richters (Vindzora). Pēc lietpratēju pārliecības, šis ir iespējami spēcīgākais virknējums, ko Kanadas latvieši var uzstādīt. Par spīti apstāklim, ka vienībai tikpat kā nav bijušas kopēja treniņa iespējas, tā tomēr nodemonstrēja Kanadā vēl neredzēti labu latviešu sniegumu. Pavisam viegli latvieši pārspēja lietuviešus ar 15—2, 15—3. Toties sacensība ar slaveno igauņu vienību, kas Toronto YMCAs paspārnē izvērtusies par spēcīgāko volejbolistu komplektējumu Kanadā un jau ir oficiālais Austrumkanadas meistars, latviešiem kļuva par smagu pārbaudi. Sākums latviešiem šķita daudzsološs — viņi uzvarēja 1. setu. Spēles turpinājumā latviešu saspēlē pēc līdzvērtīga snieguma pie 7—7 punktu stāvokļa iestājās lūzums. Ārkārtīgi sīvi risinājās izšķirējais sets. Abi pretinieki ar beigu punktiem igauņu urvaru izšķīra mazliet saliedētākā saspēle un teicamākie gremdētāji. Latvieši samērā bieži grēkoja, pavāji servējot un neievērojot vietas. Igauņu uzvara izteicās 8—15, 15—10, 15—13.

Vīriešu basketbolā lietuvieši vieglā pievilca igauņus ar 64—38 (30—19) rezultātu. Arī latvieši uzvarēja igauņus ar 61—26 (36—5). Finālā latvieši pārspēja lietuviešus ar 75—56 (45—23). Mūsu spēlētāji izrādījās pārāki kā taktiski, tā tehniski. Jau sākumā latvieši izcīnīja 11—0 vadību. 2. puslaiku beigu daļā latviešu cīņas spars gan mazliet atslāba, un lietuvieši rezultātu samazināja līdz 50—60. Vājuma brīdi latvieši tomēr ātri pārvarēja un nedaudz minūtēs punktu starpību atkal ievērojami palielināja. Kanadas baltiešu meistarvienībā spēlēja Zommers, kas viens pats guva 26 punktus, Miezītis, Richters, Kraulis, Ploriņš, Simsons, Lītaunieks un Spruženieks. Spēlē pret igauņiem vienības sastāvā bija arī Kiršs un Kuncans.

Pēc uzvaras ģenerālkonsuls Braisons latviešu vienības vadītājam A. Tīcmanim pasniedza paša dāvāto kausu un pateicās visiem sportistiem par cildeno un korrekto cīņu. Nobeigumā latviešu deju grupa Diždancis demonstrēja mūsu tautas dejas, bet igauņu sportistes uzstājās ar vingrošanas priekšnesumiem.

A. K.

Latviešu šachisti K. Ozols (pa kreisi) un K. Reintāls.

Endzelīna un Ozola panākumi Austrālijas meistarsacīkstēs šachā

VĒSTULE LATVIJAI NO BRISBANES

Austrālijas meistarsacīkstes šachā notiek katru otro gadu. Šoreiz Brisbanē sarīkojums kontinenta šacha vēsturē izrādījās vienreizējs tādēļ, ka 16 dalībnieku vidū ceturtā daļa bija latvieši. Tikai 3 spēlētāji dzimuši Austrālijā, pārējie — vecie vai jaunie imigranti. Dalībnieku pieņemšanā arī Brisbanes pilsētas galva uzsvēra ieceļotāju lielo lomu Austrālijas šacha līmeņa celšanā.

Meistartitulu sekmīgi aizstāvēja 1948. g. uzvarētājs austrālietis Sesils Perdijs (Nusautvelsa) ar 12 p.; 2. bij. Ungārijas lielmeistars Šteiners (Nusautvelsa) 11 p.; 3. Endzelīns (Dienvidaustr.), Ozols (Viktorija) un Henkss (Viktorija) 10 p.; 6. lietuvietis Arlauskas (Dienvidaustrālija) un viesis — Indonēzijas čempions Bajs 8,5 p.; 8. Klass (Nusautvelsa), Kerolijs (Viktorija) un Krauls (Viktorija) 6,5 p.; 11. Bērzzariņš (Dienvidaustrālija) 6 p.; Kruģers (Nusautvelsa) un igaunis Zīle (Kvīnslenda) 5 p.; 15. Reintāls (Tasmānija) 4,5 p. un 16. Fosters (Rietumaustrālija) 3,5 p.

Partijas bija ļoti vienlīdzīgas un sīvas. Mūsu šachistu L. Endzelīna un K. Ozola dalītā 3. vieta uzskatāma par jauku panākumu. Endzelīns abus zaudējumus piedzīvoja jau pirmajās 5 kārtās. Tas bija izšķirīgi, jo vajadzēja pāriet uz ļoti piesardzīgu spēles veidu. Ar to izskaidrojams viņa lielais neizšķirto partiju skaits — pat pret vājākiem pretiniekiem. Arī Ozolam sākums nebija izcils. Pēc 9. kārtas viņam bija tikai 5 punkti un zaudējumi pret melburniešiem Henksu un Krauļu, kuŗus tas agrāk vienmēr pārspēja. Taču finišs Ozolam izdevās iespaidīgs. Es pats ar rezultātu esmu apmierināts. Žēl tikai, ka turnīra beigu daļā atdevu puspunktu uzvarētā galotnē pret Henksu. Uzvara man būtu devusi dalītu 9. vietu, bet Endzelīnam un Ozolam 3. vietu bez Henksa. Mūsu Reintāls cīnījās sīksti un neatlaidīgi, gūstot pēdējā kārtā puspunktu pret lielmeistaru Šteineru. Šis turnīrs Reintālam deva lielu pieredzi.

Sacīkšu nobeigumā notika ātrspēles turnīrs pēc viena zaudējuma sistēmas, kuŗā uzvarēja Endzelīns, pārspējot Ozolu, Kruģeru, Arlausku un finālā mani. Austrālijas meistarsacīkstēs godalgās sadalīja 150 mārciņu: 1. vietai — 50, 2. v. — 40 un 3. v. katram dalībniekam pa 20 mārciņu. Sacensības bija labi organizētas. Brisbanes piemīlīgās ziemas saulē 15 dienu ilgajā turnīrā visi dalībnieki jutās īsteni jauki.

G. Bērzzariņš

Brisbanē, maijā.

Krustvārdu mīkla

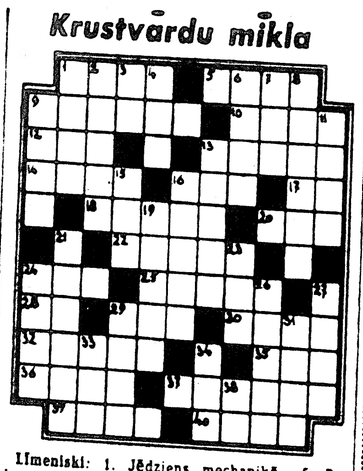

Līmeniski: 1. Jēdziens mechanikā. 5. Padome. 9. Žīdu teikas varone. 10. Trauks. 12. Jēdziens ģeografijā. 13. Vērīgi. 14. Gatavoja. 16. Kaite. 17. Saiklis. 18. Koki. 20. Laikmets. 22. Pilsēta Itālijā. 24. Pers. vietniekvārds. 25. Posms. 28. Ķīmijas elements. 29. Noma. 30. Iesim! 32. Fotoaparāts. 35 Bij. Latvijas sporta biedrība. 36. Mēro. 37. Atdarinājums. 39. Vīrieša vārds. 40. Guli.

Stateniski: 1. Papīru glabātuve. 2. Pilsēta Tuvos austrumos. 3. Nots. 4. Austrumnieku priekšvārds. 6. Persona Blaumaņa lugā. 7. Priedēklis svešvārdos. 8. Ezers Latvijā. 9. Vadonis (ital.). 11. Sievietes vārds. 13. Darināja 15. Persona Pazudušā dēlā. 16. Izlase. 19. Mākslas iestāde. 21. Pilsēta Eiropā. 23. Pilsēta Latvijā. 24. Tuvs un dārgs. 26. Putns 27. Savāc. 29. Delikatese. 31. Seni Amerikas iedzīvotāji. 33. Pārvietoties. 34. Liels rūpniecības uzņēmums brīvajā Latvijā. 38. Jauns ķīmijas elements.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Luna. 3. Tula. 5. Sakarsis. 8. Asns. 10. Irve. 11. Kuba. 12. Spa. 14 RC. 15. Sīgas. 18. Taiga. 19. Oviši. 20. Ronis. 28. Em. 31. Akla. 32. Respekts. 33 Sīks. 34. Sūrs. — Stateniski: 1. Loki. 2. Apses. 3 Toska. 4. Atsacīja. 5. Sērs. 6. Arka. 7. RV (Rīgas Vilki). 8. Abra. 9. Sima 13 Plīsa. Ipra. 23. Rase. 23a. Ogas. 25. Marss. 26 Tests. 29. MP. 30. Akts.

Raibā pasaule

— Džūlija Brauna iesūdzējusi tiesā savu vīru, kad tas kādu rītu, uz darbu iedams, iebāzis kabatā viņas māksliņas zobus, tā gribēdams tai atriebties, jo iepriekšējā vakarā viņa nedevusi naudu pudelei viskija.

— Kāda angļu laikraksta mīklu un uzdevumu nodaļā bijis rakstīts: „Paņemi olu galeniski starp abām plaukstām, un tu nespēsi to saspiest!" Dažas dienas vēlāk redakcija saņēmusi 8 rēķinus par apģērbu tīrīšanu.

— Kad nujorkieti Silvanu Divalu sieva izdzina no mājas, tas nozaga kaimiņam 50 dolāru un pats pieteicās policijā, lai labāk sēdētu cietumā, nekā ietu atpakaļ pie sievas.

— Piekto reizi 61 g. vecumā apprecējušies Sems Sekstons un Marta Kēlija. Savas 38 gadu ilgās kopdzīves laikā tie 4 reizes šķīrušies, bet vienmēr atgriezušies atkal viens pie otra.

Ekrāna chronika

Holivudā uzņem filmu par lielā tenora Karuzo dzīvi. Atbildīgo lomu tēlo itaļu dziedātājs Mario Lanza.

No 6.—17. jūnijam Berlīnē notiek plašs filmu festivāls, kuŗā izrādīs starp citu arī šādas filmas: Hofmaņa stāsti (angļu), Trijotne (angļu), Galapunkts mēness (amerikāņu), Bez adreses (franču), Vīne dejo (austriešu), Četri džīpā (šveiciešu) Sievietes uniformās (meksikāņu), Dr. Holls (vācu).

Pēc Erika Kestnera romāna Divkāršā Lotiņa uzņemtā filma ieguvusi 1950. g. Vācijas labākās filmas nosaukumu un gadskārtējo cerojošo balvu.

Indijas filmsabiedrība sāks uzņemt krāsu filmā Mahatmas Gandija dzīvi.

Prāgā pabeigta marionešu filmas Ķēniņa lakstīgala uzņemšana, kuŗā izmantota Andersena pasaka.

Uzņemot filmu Sueca Centfox filmu darbnīcās, pirmo reizi filmrūpniecības vēsturē radīja smilšu orkānu slēgtās telpās. Orkāna inscenēšanai bija jāsaģādā simtiem tonnu smilšu un visi aparāti jāievieto sevišķās aizsargierīcēs.

Klarks Gebls paredz uzņemt filmu par rakstnieku Ernestu Hemingveju, pašam tēlojot titullomu.

TOTAL TERROR

„... Lai tie, kas vēl plāpā par sadzīvošanu ar bestiju, kas iesēdušies Kremļa tronī, lasa šo grāmatu kā brīdinājumu. TOTAL TERROR ir vēstījums par mūsdienu ellī zemes virsū."

No amerikāņu rakstnieka, Reader's Digest redaktora Jūdžīna Laiensa (Eugene Lyons) atsauksmes.

UZ 14. JŪNIJU

amerikāņu sabiedrības informēšanai par
LATVIJAS TRAĢĒDIJU
iegādājieties 320 lpp. biezo, ilustrētu, iesieto

Alberta Kalmes

TOTAL TERROR

ko nupat izdevis amerikāņu apgāds Nujorkā Appleton-Century-Crofts, Inc.

Pirmais plašākais darbs angļu valodā par komūnistu un nacistu okupāciju Latvijā un pārējās Baltijas valstīs. Autora A. Kalmes pirmā grāmata zviedru valodā „Sovjet Blodsdad i Baltikum", 300 lpp., ieguva starptautiskās preses uzmanību. Daļu no tās iespieda Reader's Digest angliski, pēc kam tulkoja 9 valodās.

Cena: Dol. 3.50 plus 0,20 pasta izdevumiem.

BALTIC BOOK COMPANY,
c/o Manhattan College, W. 242 St.,
New York 71, N. Y.

281

TOTAL TERROR

Papardes zieds

11, Wyresdale Road, Bolton, Lancs., England

Sludinām tikai krājumā esošo un izsūtām tikai sameklēto. Katram pasūtinājumam, neatkarīgi no summas lieluma vai priekšmetu skaita, un katrai atbildmai vēstulei pievienojami 6 d. sūtīšanas resp. saraksta izdevumiem.

KALENDĀRI: Gada grāmata 5/—; Laika grāmata 2/6; Tēvijas kalendārs 2/6; kabatas kalendāri 1/9 un 2/5; kabatas kalendāri ādas vākos 6/9; sienas kalendāri 2/— un 1/4; vārda un dzimumdienu kartes ar aploksnēm ā 6 d.; Jāņu kartes ar aploksnēm 6 d.; dzimtenes skatu pastkartes ā 4 d.; latviskiem rakstiem un skatiem greznoti vēstulpapīri ar aploksnēm 3/— duci; ģerboņa kartes ā 7 d.

DZINTARA KRELLES: dzeltenās (80 cm gaŗas) 216/—; brūnās (80 cm gaŗas) 186/—; zīda karodziņi galdu standartiem, ar bārkstīm 7/11; grāmatzīmes 3/—, 4/—, 5/—, 6/—, 7/—, 8/—; koka papīrnaži 1/6; tautiskas lellītes 15'6 un 20/—.

AR ZELTA BRĪVĪBAS PIEMINEKLI UN VALSTS ĢERBONI GREZNOTI ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI: vēstulmapes 43/—, 51/10, 59/9; albumi 32/—, 43/—, 57/—; grāmatu aizsargvāki 25/9; kabatas portfeļi 34/6, 39/—; 44/6, 49/—; naudasmaki 23/—, 25/9; piezīmīcas 19/6.

LATVISKIEM RAKSTIEM GREZNOTI IZSTRĀDĀJUMI: vēstulmapes 58/—, 68/—, 79/—; grāmatu aizsargvāki 36/—; kabatas portfeļi 39/6, 45/—, 49/6, 56/—; naudasmaki 25/9, 28/9.

GRĀMATAS PAR DZIMTENI: Red Train 2/—; Latvija 8/—; Stalin's Oath 5/—; skatu albumi: Rīga 4/3, ies. 5'6; Tēvzemei un brīvībai 7/11; Do you know that Latvia 2/—; Latvia 1/4; Latvijas karte 1'6.

BĒRNU GRĀMATAS: Ganos 3'6; Palaidnīgie zaķēni 4/2; Brīnumzeme, teikas un pasakas 4/6; Sarkangalvīte 7/—; Rūķa Labrenča skola 5/10; Ķēniņa dēls 6'6; Ganu Jūle 1/6; Pasaku vācelīte 1/1.

DZEJA: Svēts mantojums, ies. 6/8; Dzimtene liesmās 2/6; Vēstules Solveigei 4/8; Ilūzijas 8/4; Līdzības 8/4; Trīs autori 11/3, ies. 14'9; Mūžības skartie 16/—, ies. 20/—; Laikmets un lira 8/9; Zvani pusnaktī 8'4; Ilgu zeme 4/—; Augstā krastā 7'2; Poēma pa kulšēn 2/6; Laika rasa 2/6; Torņi liesmās 5/—; Mēness akmens 4'2; Karogs jānes atpakaļ 2/—; Tautas dziesmu izlase 2'11; Līgo, Jāņu dziesmas 1'2; Putni 2/6.

NOVELES UN STĀSTI: Smalkās kaites 6'3; Draugi un gadi 2/11; Rietumu pasaule 8'6; Smieklīgais un viņa sirds 8'3, ies. 11'9; Majestāte un pērtiķis 4'7, ies. 8/1; Jaunsudrabiņa Baltā grāmata 11'9, Zaļā grāmata 14/—; Bikts 6'8, ies 9'2; Dzīvības neprāts 7'6; Anšl. Eglīša Ģimetne 3'6; Stikstā dzīvība 10'10, ies. 16'2; Nestundas 3'6; M. Fogta Ģimetne 1/9; Bābeles gūstā, luksa sējums 8/—; Latviešu tautas anekdoti 3'6; Meža Andrieva 3'6; Sētnieks Ciepsts 5/—; Dabas vērotāja stāsti jaunatnei 5/—; Trakais Izaks 4'2; Meži mostas 3'6; Henri Stāsti 2'9; Portreja 4'8; Krustneša gaitās 2'9; Leģendas 3'6; Latvju teiksmas 5/—; Ekselences piezīmes 8'8, ies. 11'8; Pīka dāma, luksa sējums 10'3; Jautrais Albions 1'9; K. Dzilleja Paradīzes sargs 7/—, ies. 11/—; Blaumaņa Trīs noveles 1/—; Pe-Ge Feļetoni 3/—; Labais malums 4'6; Grēks uz pusēm 12/—; Skalbes stāsti un tēlojumi 2'6; Zemnieka dēls 2'6; Ticība dēls 1'6; Lietas, kas kārtojas pašas, ies. 14'3; mēnešraksta Laiks burtnīcas no 22—34 ā 2/—.

ROMĀNI: Svētā Ludviga tilts 8/9; Pastorālā simfonija 6/—; Avots 13'4, ies. 15'10; Lieti nāk, 1 gr. 10/—, II gr. 10/—, kopsējums 24/—; Elženija Grandē 10'6, ies. 14/—; Uguns ceļi 6/2, ies. 9'2; Mērnieku laiki 11/9, ies. ar ilustrācijām 27/—; Poruka dzīves romāns 7'6; Robinsons krūzīņš 12/6; Sveices Robinsons 13'4; Parīzes Dievmātes katedrāle 14'2, ies. 15/10; Negaisa nakts 7/—, ies. 10/6; Adžurdžonga 10'6, ies 14'2; Staburaga bērni 13'4, ies. 16/8; Kvēlošā lokā, 1 gr. 6/2, II gr. 10/—, kopsējums 18/6; Pēteris Brindeizenietis 6/9; Es izvēlējos brīvību, komplekts 15'6; Piemineklis 6'10; Okers 14'6; Hēmsalnieki 9/9; Ardievu, Mr. Čips 5/—; Nakts lidojums 5/—, ies. 8'5; Ardievas ieročiem 11/8; Taifuns 6/—, ies. 9'9; Tilti miglā 8'4, ies. 12/8; Mazais kapteinis 12/10; Eke Mors 5/—; Sieva 5/—; Grāmata par San Mikelu 15/—; Milestības zīmogs 4'9; Janka Mūzikants 12/—, ies. 16'4; Staļingradas traģēdija,, ies. 20/—; Katrīne Ābele 12/—, ies 16/—; Darbs 7'3, ies. 11'3; Neatkarības saulrietā 5'10; Dvēseļu putenis, 1 gr. 5'10, II gr. 5'10, III gr. 5'10; Dienas krusts 11'9, ies. 16/—; Sieviešu paviljons 3/—; Dziesma par Bernadeti 3/—; Zvans Adano pilsētai 3/—; Spiegi strādā 2'6; Lietuvēna dzīres 16/—, ies. 20'6; Tobago 12'10, ies. 16'5; Sirēna 8'6; Pāri bangainiem ūdeņiem 11'5, ies. 14'10; Straumēni 7/11; Kandids 6'3; Gauja 17/—, ies. 21/—; Aklais Valentīns 8'4, ies. 10'10; Asiņaina gaisma aust 9'4, ies. 14/—; Devītais vilnis 7/—, ies. 10/—; Mēness norietējis 8/—, ies. 11'6; Vējiem līdzi, II gr. 8'4; III gr. 8'4; Krusti, I gr. 6'8; II gr. 5/—.

APCERES: Pazīstamas sejas 6/—; J. Kadiļa Grāmatas un rakstnieki 6'3; Raiņa Kalnā kāpējs, aforismi 3'9; Reliģija nu dzīve 10'—.

MĀCĪBU GRĀMATAS: Latviešu gramatika 7/—; Tēvu valodas mācība 6/—; Poētika 8/—; Ķīmija, ģimnazijas kurss 7/6; Latvijas vēsture 6'—; Vispārējā vēsture 6'11; Jaunāko laiku vēsture 4'2; Jauno laiku vēsture 6'3; A Course of English 7'8; Vācu gramatika 8/—; Pieczīmju logaritmu tabulas 2'5; Doc. Zalta Vektoru rēķini 5'10; Psiholoģija un loģika 10'—.

VĀRDNĪCAS: Turkinas Latviski-angliska 7'6; Kundziņa Angliski-latviska 7/—; Ozoliņa Latviski-vāciska 12'—; Ozoliņa Vāciski-latviska 20/—; Zaļgas Vāciski-latviska 6'5; Mālnieka Latviski-vāciska 7'6.

DAŽĀDA SATURA GRĀMATAS: Latviskie baltie izšuvumi 18/—; Mājas cepumi 9/—; Lipīgas slimības 5/—; Veselīga dzīve 11'6, ies. 14'6; Laulības technika 10/—; Lokatiesi, mežu gali 4'3; Putnkopība 10/—; Pukkopība 9'2; Praktiskā lauksaimniecība 8'4; Saimniekošanas pamatinautāiumi 8'6; Lauka dārzāji 8'4; Elgūta Radiotechnika, I d. 7'6, II d. 8'6; Kanada 2'6; Austrālija 2'6; Prof. Kalniņa Ķīmiskā meža technoloģija 19.10; Ķīmija iekaro pasauli 6/11; Krāsu fotografija 6'10; Dzīves mācība 5/—; Kokapstrādātāju rokasgrāmata 7/—; Pie Dzintara jūras, populāro dziesmu krājums 4/2; Praktiskā fotomācības grāmata 17/—; Laulība un ģimenes dzīve 2'5; Eiropas karte 2/—.

(282)

LATVIJAS NACIONĀLIE STANDARTIŅI

zīda, ar zelta bārkstīm, 12X22 cm DM 3.50

Karikatūrista Rirdāna
JĀŅU KARTĪTES
6 dažāda parauga,
ā DM 0.20

DAUGAVAS VANAGU grāmatnīca,
(14a) ULM/Donau,
Wilhelmsburg, 2—5.

(280)

LATVIJAS ārzemēs

PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 5 iespiedumr. un par vienreizīgu 10 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.

E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.

E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.

Abonem. £ —/6/8; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ARGENTĪNĀ: Asociacion Letona en Argentina, Buenos Aires, Boedo 737.

ASV: galvenais pārstāvis un gaisa pasta abonentu kartotēkas vadītājs A. Ābolinš, 64, Sunnyside Ave, Brooklyn 7, N. Y.

A. Blīvanis, 207, Channing Str., N. E. Washington, D. C.

M. Bluķis, c/o Mr. Knoepfle, 624, Boehlke Str., Saginaw, Mich.

Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.

P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.

A. Egļītis, 126, E, 17th St., Minneanolis, Minn.

P. E. Irbe, 501, Brightwater Court Brooklyn, 35, N. Y.

J. Kāļiņš, 600, Tremont Str., Boston, Mass.

R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201, E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.

Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.

A. Ozoliņa, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.

V. Puriņš, 1043, Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich

J. Runķis, 6226, 20th Ave N. E., Seattle 5, Wash.

J. Sobolevskis, 2120 „O" Str., Lincoln, Nebrasca.

T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151, Enclid Rd., Cincinnati 27, Ohio.

J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.

Abonem. $ 1.20, pa gaisa pastu 2.— un 1.50; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Smits, 18, Linden Avenue, Wendauree, Ballarat. Vic.

A. Strazdiņš, 45, Clara St., South Yarra, Vic.

E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.

Latviešu vienības draudze (māc. J. Lūsis, 66, Woodburn Rd., Lidcombe, N. S. W.).

A. Priedītis, 32, St. Mary Str., Camperdown (Sydney), N. S. W.

O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.

A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.

L. Kukura, 24, Grenfell Str., Kent Town, S. A.

E. Meija, Box G. 440, G. P. O. Perth, W. A.

A. Zariņš, Hoding Camp Greta, N.S.W

Dž. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.

Vilis Egļīte, Migrant Holding Centre. C. J. C. Somers, Vic.

V. Buks, McIllwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.

G. Šteinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 8., Vic.

J. Strautiņš, 12, Seventh Ave, Alberton, S. A.

Abonem. £ —/8/—, pa gaisa pastu £ 1/5/—; slud. —/1/4, —/7/3, —/4/5.

BELĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.

Latv. Sark. K. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.

Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: pārstāvis un Brazilijas abonentu kartotēkas vadītājs Z. Leimanis, Sao-Josē dos Campos, L. C. B., Est. do Sao-Paulo.

Abonem. $ 1.20; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Praga Boulevard 71, Kobenhavn.

V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.

Abonem. D. kr. 5.50; slud. 0.94; 5.20; 3.12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.

Abonem. $ 1.20; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Michal Foch, Lorient.

K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.

Abonem. Fr. fr. 260; slud. 48; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.

Abonem. H. fl. 3.—; slud. 0.56; 3.10; 1.86.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.

Abonem. £ —/8/—; pa gaisa pastu pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita £ 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. C, Toronto 3, Ont.

Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King Str., W. Toronto, Ont.

H. Drupals, 10155, Waverley Str., Montreal, P. Q.

A. Kalniņš, 240, Grace Str., Toronto, Ont.

Artūrs Ķīvītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.

V. Ziedīņš, Latviešu grāmatn., 92, Morse Str., Toronto 8, Ont.

Abonem. $ 1.20; pa gaisa pastu 2.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Tennisveien 2, Slemdal, Oslo.

Abonem. N. kr. 5.50; slud. 1.03; 5.75; 3.45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.

Abonem. $ 1.20; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Urb. Michelena „S" Nr. 14, Valencia.

Abonem. Bs. 3.55; pa gaisa pastu 10.05; slud. 0.64; 3.48; 2.08.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582. Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.

Abonem. Zv. kr. 5.50; slud. 0.85; 4.70; 2.80.

LCK apgāds LATVIJA

LATVIJA

Nr. 44 (488) 1951. g. 9. jūnijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai inīciāliem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.). DM 4.— mēn., uz ārzemēm DM 5.30 mēn., atsevišķā numura cena DM 0.60; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn. uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisu pastu DM 11.—.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0.90 par vienslej nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. piederīgo meklēšanai DM 5.—; vienreiz 5 iespiedumr. slud. DM 3.—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un lemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

IZLIETOJIET IESPĒJAS

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8.50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 resp 5—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11.— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK APGĀDS LATVIJA

Meklējam savu brāli leitn.

ARVEDU FREIDENFELDU,

dzim. 1902. g. 5.4., pazudušu 1944. g. pie Opočkas. Katru sīkāko ziņu lūdz sniegt māsai S. Freidenfelds, (24a) Hamburg 33, Grenzbachstr. 2—10, b. Thoerl. (248)

Starptautisks tribunāls „notiesā" padomju režīmu

„ES NO VISAS SIRDS GRIBU, LAI LATVIJA BŪTU BRĪVA," SAKA DĀVIDS RUSĒ

Mūsu līdzstrādnieka speciālraksts no Briseles

Pus pasaules žurnālistu fotokamerām liesmojot, līdz pēdējai vietai pārpildītajā Palais d'Egmont spoguļu zālē starptautiskā septiņu vīru „tribunāla" prezidents francūzis M. Balachovskis 1. jūnijā pasludināja tiesas vienprātīgo spriedumu, ka Kremlis atzīts par vainīgu un nosodīts visas pasaules sabiedriskās domas priekšā par Hitlera koncentrācijas nometnēm līdzīgu vergu darba nometņu uzturēšanu. Padomju valdība, ne tikai atļaujot un veicinot šo sistēmu, bet šādas nometnes paredzot un atzīstot par nepieciešamām pat savos 6odu likumos, oficiāli atjaunojusi savā zemē vēstures sen jau nosodīto verdzību. MVD dotas tiesības ar vienu spalvas vilcienu vergu darba nometnēs ieslodzīt un pie bada racijām nodarbināt miljoniem nevainīgu cilvēku.

Kā sprieduma motīvācijā tālāk norādīts, pēc vairāk nekā 100 dokumentu pārbaudes un 25 liecinieku uzklausīšanas, kuri piederēja dažādām tautībām, profesijām un politiskām pārliecībām, tiesa guvusi neapšaubāmu iespaidu, ka „laimīgajā sociālisma zemē" notiek pasaules vēsturē nepieredzēta cilvēka fiziskās un morālās personas degradācija un barbariskais režīms kājām samin viselementārākos taisnības un goda jēdzienus. Kamēr tas notiek, nemitīgi zem jautājuma zīmes atrodas ne tikai to cilvēku nākotne, kas dzīvo staļiniskā komūnisma orbītā, bet arī brīvā cilvēka nākotne brīvajā pasaulē.

Var teikt, ka fiktīvā prāva Egmonta pilī tikai lieku reizi atgādināja, ka ir nepieciešams garlaicīgā laika padoms, lai, par spīti propagandas dubļiem un rietumu cilvēka ilūzoriskajai nosliecei, pēdējais beidzot spētu saskatīt padomju režīma īsto seju. Jau 1946. g. radās pirmās disonances sabiedroto attieksmēs, bet rietumu inteliģences zemapziņā vēl arvien kvēloja simpatijas ogles. Pad. savienību joprojām uzskatīja par grandiozu eksperimentu un prātoja, ka, ievērojot nākotnē sagaidāmo neizmērojamo labklājību, daudzās dzīvības, kam starplaikā bija jāiet bojā, bija upuris, kas nožēlojams, bet arī attaisnojams. Protams, pašiem upuriem neviens nejautāja, vai viņi labprāt gribētu durties uz iesma. Doktrīna un valsts — šīs divu anonīmo nezvēru saliedējums vienā — zināja labāk, kāda laime cilvēkam labāk piestāv. Ja rietumnieka dzirdes lokā nonāca pa uztraucošai ziņai par deportācijām, par šāvieniem pakausī, tad, pieklājības robežās pašausmināties, viņš ātri to aizmirsa. Iedzimtā optimisma deva vienmēr izrādījās stiprāka par visnegēlīgāko faktu valodu.

Ja par šīs zemes lietu gaitu noteiktu tikai optimisti, mēs drīz vien atrastos ģeniāli improvizētas elles visjautrākajā stūrī. Paldies Dievam, tik tālu vēl nav. Vēl ir laiks izmantot pārpalikušās prāta rezerves, redzēt, ka melns ir tiešām melns, un mācīt to saredzēt arī citiem. Viens no tādiem redzētājiem ir Dāvids Rusē, pēc kura iniciatīvas tapa Starptautiskā komisija pret koncentrācijas nometņu režīmu un arī šis morālais tribunāls.

Simpatiskais 38 g. v. maza auguma, korpulentais, velniškīgas dinamikas piesātinātais francūzis, kas savu vārdu oriģinālā raksta David Rousset, jau vācu okupācijas laikā Brestā, Francijā, noorganizēja divas prethitleriski noskaņotas vācu karavīru grupas. Lietai nonākot Gestapo rokās, 30 vāciešus nošāva, un Rusē dabūja iepazīties gandrīz vai ar visām galvenajām Vācijas koncentrācijas nometnēm. Pēc kara atgriezies Parīzē, viņš sarakstīja divi grāmatas, kuras skaitās klasiskas deportēto literātūrā — Koncentrācijas pasaule un Mūsu nāves dienas, bet vēlāk 1949. g. iznāca Sartra, Rusē un Rozentāla Politiskas sarunas.

„Kad, pēc Jūsu domām, padomju noziedzniekus varēs tiesāt ne tikai ar vārdiem, bet arī ar darbiem?" jautāju Rusē, kad beļģu policijai pēc mērena kautiņa bija izdevies „laipni" izvadīt no tiesas zāles Maskavas rokas puišus, kuri bija mēģinājuši ar svilpieniem un kliedzieniem aizkavēt sprieduma nolasīšanu, un atjaunot zālē kārtību.

„Es neatzīstu karu, jo tas rada tikai jaunus noziegumus," atbild Rusē. „Pret Pad. savienību jāizdara starptautisks spiediens. Mums jākļūst tik stipriem, lai spētu runāt valodu, ko viņi saprot."

„Un Jūsu domas par Baltijas valstu nākotni?" — „Ir grūti domāt par nākotni. Es nezinu," saka Rusē un tad ar uzsvaru nobeidz: „Bet katrā ziņā es no visas sirds gribu, lai Latvija būtu brīva!" — „Mēs paliekam cerībā, ka, ja tādu no visas sirds gribētāju radīsies vairāk, tad sekos arī darbi — no visas sirds!" Un kamēr Rusē aiziet, man ienāk prātā varbūt viena no iespaidīgākajām atsauksmēm par viņa darbu, ko, saskaņā ar boļševistiskās morāles kodeku, nesen īsi un kodolīgi nodeva Kremļa pilnvarotais ministrs un sūtnis Briselē Pavlovs, kad viņu aicināja piedalīties prāvā ar pretlieciniekiem: „Ievērojot Jūsu organizācijas raksturu, sūtniecība neatrod par vajadzīgu ielaisties ar Jums jebkāda veida sakaros!"

R. M.

Briselē, 1951. g. 2. 6.

Latviešu centrālo . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

Izglītības nozares vadītājs J. Celms ziņoja par skolu darbību. Vācijā vairs darbojas tikai nedaudzas tautskolas un latviešu ģimnazija ar internātu Augustdorfā, kas varēs pastāvēt tik ilgi, kamēr būs minimāli nepieciešamais skolnieku skaits. Apsvēra programmu un darbības izveidošanu latviešu apmetnēs, kur nebūtu iespējams uzturēt pilnu tautskolu. Šinīs skolās būtu mācāma ticības mācība, latviešu valoda, dzīves mācība, Latvijas vēsture un ģeogrāfija, dziedāšana un tautiskas rotaļas.

Par LNPL uzbūvi, darbību un nodomiem nākotnē referēja Anglijas viesis K. Strazdiņš. LNPL sesija 26. un 27. maijā, pārrunājot globālas pārstāvības radīšanu, atzina, ka tāda nepieciešama, bet tai jāveidojas pakāpeniski pa atsevišķiem kontinentiem. LNPL prezidijs uzaicinājis Eiropas valstu latviešu vēlētās pārstāvības uz apspriedi Londonā. LCK nolēma LNPL viedoklim pievienoties un uz apspriedi Londonā deleģēt V. Janumu. Anglijas viesi savu organizāciju vārdā pateicās par izdevību sīkāk iepazīties ar LCK darbību trimdas tautiešu labā un par to informēt latviešus Anglijā.

Par LCK labklājības, kā arī saimniecības nozares vadītāju izceļojošā J. Niedras vietā apstiprināja V. Zdanovski, bet par LCK apgāda saimniecības vadītāju P. Baloža vietā H. Zāgaru. Apstiprināja latviešu centrālās padomes Vācijā vēlēšanu instrukciju un vēlēšanas nolika uz š. g. 18. un 19. augustu. —vz

Draud Pad. savienības pārsvars aviācijā

AMERIKĀŅIEM STEIDZĪGI JĀUZLABO SAVA LIDMAŠĪNU PRODUKCIJA

Filadelfija (Rx). — Amerikāņu bruņoto gaisa spēku štāba priekšnieks ģen. Vandenbergs senāta sevišķajā komisijā, sakarā ar ģen. Mekartura lietas izmeklēšanu, brīdināja Ameriku no draudošajām briesmām, kas tuvojas ar straujo un pastiprināto Pad. savienības bruņošanos gaisā. Amerikāņu aviācijai pašreizējā stāvoklī kara gadījumā būtu grūti pretoties padomju uzbrukumu viļņiem. Arī apmēru ziņā 50 kaujas grupu lielā amerikāņu aviācija ievērojami atpaliek aiz Pad. savienības. Tuvākā laikā gan ASV savu gaisa floti grib palielināt līdz 95 grupām, no tām ievērojamu daļu nosūtot uz Eiropu. Arī ģen. Mekartura ieteiktā Ķīnas bombardēšana būtu bijusi iedarbīga vienīgi tad, ja lidmašīnu skaitu Korejā divkāršotu. Ģen. Vandenbergs tālāk deva sīku pārskatu par atsevišķiem rietumu sabiedroto un padomju iznīcinātāju spēkiem.

Rietumu gaisa spēku pazīstamākie, labākie un kaujās pārbaudītie iznīcinātāju tipi ir pieci: angļu Meteor un Vampir un amerikāņu F 86 Sabre, F 84 Thunderjet un F 80 Shooting Star. Gandrīz visi tie pieder turbolidmašīnu attīstības sākuma posmam, sastopami arī pārējo Atlantika pakta valstu gaisa spēkos un pa daļai jau novecojušies. Vienīgi F 86 Sabre pieskaitāms pēdējā laika modeļiem, kas ir ātrāki par skaņu. Bet padomju aviācijā šīs klases iznīcinātāji, kuŗus jau ražo masu produkcijā, ir vairāki.

Briti savus turboiznīcinātājus bruņojuši četriem 20 mm lielgabaliem, amerikāņi — sešiem 12,7 mm smagajiem ložmetējiem, bet abi bruņojuma veidi ir vāji, sašidzinot ar padomju apbruņojumu. Angļi vienu otru robu savā aviācijā cer aizpildīt ar jauno, divastaino De Havilland Venom. Tas gan ir piemērots nakts lidojumiem, flotes apkarošanai un „plaujošiem lidojumiem", bet ātrumā nesasniedz padomju MIG 15 s.

Amerikāņi vistuvākajā laikā grib uzsākt jaunu modeļu masu produkciju, kuŗiem būtu jāpārspēj krievu lidaparāti. Par vienu no tādiem uzskata uzlaboto Thunderjet, ko dzīs spēcīgie angļu Siddeley Saphire motori.

Kā F 86 Sabre viegli pārspēj ikvienu britu turboiznīcinātāju, tā jaunais padomju MIG 15s savukārt Sabre. MIG 15s ir pārāks ātrumā, apbruņojumā, kāpšanas spējās, bet amerikāņu mašīnai vienīgi ir lielāks darbības lauks. Ja gaisa kaujās Korejā komūnistiem tomēr bija jāpiedzīvo smagi zaudējumi, tad par to var pateikties labāk apmācītajiem amerikāņu pilotiem un ložmetējniekiem, kā arī jaunajām radara tēmēšanas ierīcēm, ar kuŗām maija sākumā apgādāja visas amerikāņu lidmašīnas. MIG 15s bruņots ar vienu 37 mm un diviem 20 mm lielgabaliem.

Ne mazāk bīstams ir La 17, kuŗa ātrums ir tuvu 1100 km st., un to vēl var palielināt uz īsu laiku ar raķešu ierīcēm; bruņots tas tāpat kā MIG 15s. Trešā padomju lidmašīna, ko uzskata par visātrāko un bīstamāko, ir jaunais Jak 19, tikai tas vēl nav izmantots Korejas kaujas laukos. Tam parādoties, amerikāņiem būs jārēķinās ar daudz bīstamākām gaisa cīņām nekā līdz šim. Jak 19 iebūvēti vācu speciālistu konstruētie motori, un tas apbruņots trim 20 mm lielgabaliem mašīnas priekšgalā un diviem 30 mm lielgabaliem plākšņos.

Šie visi ir dienas iznīcinātāji, bet no nakts lidmašīnām labākā ir La 17 paveids ar pagarinātu priekšgalu, kur novietotas radara ierīces. Smagā lielgabala vietā tas apgādāts diviem 13 mm ložmetējiem, kam liels šaušanas ātrums, un sevišķi piemērots kaujām naktī.

Arī turbomotoru ražošanā Pad. savienība turas cieši blakus rietumu valstīm un pārgājusi uz jauniem, gan dārgākiem un grūtāk izgatavojamiem, bet toties pārākiem motoru tipiem. Gar šīs jaunās sistēmas motoriem kara laika beigās strādāja arī vācu izgudrotāji, un tagad viņi to dara padomju rūpnīcās.

Ģen. Vandenberga uzskatus par rietumu un Pad. savienības aviācijas spēku samēriem, kā arī sniegtos datus apstiprinājis amerikāņu aviācijas ministrs Finleters, vēl aizrādot, ka labākais ASV gaisa spēku trumpis tomēr ir pārākie tāllidojumu bumbveži. Šinīs dienās ASV un Anglija uzsākusi ciešāku sadarbību turbolidmašīnu rūpniecībā, un Sav. valstīs jau sākusies britu divmotorīgā iznīcinātāja Canberra seriju produkcija.

Austrumprūsijā stacionētas sarkanarmijas labākās vienības

Ļeņingrada (rs). — Šī gada 1. maija svinību atcerei veltītā raidījumā Ļeņingradas radio paziņoja, ka visiespaidīgākā bruņoto spēku parāde notikusi ne Maskavā, bet Kaļiņingradā, kur maršējušas labākās un stiprākās kājnieku, artilerijas, tanku, izplētņu lēcēju, flotes un aviācijas vienības. Parāde Kaļiņingradas uzvaras parkā ilgusi gandrīz trīs stundas.

Kaļiņingradas raidītājs savukārt paziņoja, ka parādē piedalījušies simtiem visjaunākās konstrukcijas tanku, pasaules modernāko un labāko bumbvežu un iznīcinātāju lidmašīnu un parādīts vēl daudz citu modernu ieroču. Kaļiņingradas darba ļaudīm, kas parādi noskatījušies, kļuvis skaidrs, ka Staļina personīgā pavēle, izveidot Kaļiņingradas apgabalu par Pad. savienības stiprāko cietoksni pret rietumiem, izpildīta simtprocentīgi. Apgabalā stacionētās sarkanarmijas vienības atrodoties pastāvīgā trauksmes stāvoklī, lai satriektu katru varbūtēju ienaidnieka uzbrukumu jau pašā sākumā un iznīcinātu tā bruņotos spēkus ārpus Pad. savienības robežām.

Berlīnes 700 strādnieku divus gadus celusi marmora pili Gregorijam Puškinam

Berlīne (ss). — Berlīnes padomju sektorā drīz būs pabeigta lielākā un dārgākā pēckara jaunceltne Austrumvācijā — jaunā padomju vēstniecība, kur atradīsies vēstnieka Gregorija Puškina un vairāku simtu vēstniecības darbinieku darba telpas un mītnes. Būvdarbos vairāk nekā divus gadus dienu un nakti nodarbināti ap 700 strādnieku.

Lielā, gigantisku formu, ar baltu marmoru apšūtā četru stāvu ēka atrodas tikai ap 100 m no Brandenburgas vārtiem, kur atrodas Berlīnes rietumu sektoru robeža, bet tomēr darbi noritējuši vislielākā slepenībā, un par celtni līdz šim nav nekādu tuvāku ziņu. Jaunbūve, kuŗas izmaksu vērtē uz 30 milj. dolaru, paceļas uz agrākās padomju vēstniecības, kādreiz slavenās Bristola viesnīcas un Berlīnes katoļu bīskapa mītnes drupu vietām. Jaunbūvi apjož 3 metrus augsts žogs, un to nepārtraukti apsargā komūnistu „tautas policija" ar sargsuņiem. Bez tam ēatiksmei nosprostotas dažas Unter den Linden sānielas, bet strādniekiem stingri aizliegts jebko izpaust par savu darbu. Ēkas ieeja izveidota melnā marmorā divu stāvu augstumā. Berlīnieši, kam, par spīti rūpīgai apsardzībai, izdevies palūkoties pa žoga šķirbām, ievērojuši smagi aizrestotos pagrabstāva logus kā ielas, tā pagalma pusē. Berlīnē izplatījušās runas, ka padomju sūtniecības namā novietos arī īpašu MVD nodaļu un ka ēkā pēc čekistu norādījumiem iekārtotas arī nelielas kameras ar prožektoriem un mikrofoniem.

Peldošais Zutis prasa no Lielā Baltā Tēva Vašingtona 20 milj. dolaru

Ņujorka (md). — Kā ziņo UP no Stenfordas, nedaudzie vēl atlikušie skaftikoku indiāņu cilts pēcnācēji grib pieprasīt no Lielā Baltā Tēva Vašingtonā 20 milj. dolaru par zemi, uz kuŗas tagad atrodas Ņujorka un vairākas citas pilsētas, jo šī zeme savā laikā nelikumīgi atņemta viņu priekštečiem. Skaftikoku virsaitis Peldošais Zutis izteicies, ka indiāņu prasību apspriedīs speciāla komisija Vašingtonā. Skaftikoku pēcteči dzīvo īpašā indiāņu rezervātā Kanetikatas štatā, pie Klaburčūsku kalna. Indiāņu pieprasītās zemes platības atrodas pa daļai Kanetikatas, pa daļai Ņujorkas štatā un ietver arī visu Ņujorkas sitiju. Ja Peldošā Zuša prasību ievērotu, tad katrs vēl dzīvais viņa cilts locekļis saņemtu 100.000 dol. par zemes platībām Kanetikatā un 200.000 dol. par platībām Ņujorkā.

Šajā sakarā interesanti atcerēties, ka Prūsijā dzimušais Pēteris Minuits, būdams Holandes Rietumindijas gubernātors Jaunnīderlandē, 1625. g. 19. decembrī atpirka no kanarsiju indiāniem visu Manhetenas salu par vērtslietām 60 guldeņu resp. 24 dol. vērtībā.

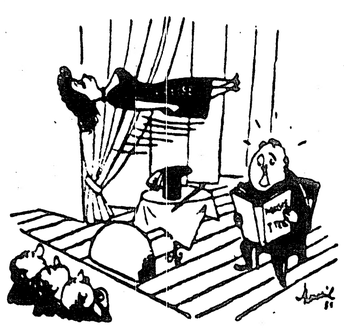

Vācu saimniecības burvju mākslinieks Erhards: „Kaut tikai es zinātu, kā šo jaunavu atkal dabūt lejā!"

(Frankfurter Rundschau)

Ģen. Rēmeram radušies aizstāvji

Londona (al). — Rietumvācijas sociālistiskai valsts partijai un tās runasvīram Rēmeram radušies domu biedri Anglijā. Osvalda Mosleja fašistiskā nedēļas laikraksta jaunākajā numurā publicēts raksts par Rēmera prāvu, kuŗā norādīts, ka pēc Lielbritānijas likumiem Rēmera apvainojošie izteicieni par Bonnas valdību nav sodāmi. Tālāk citēti Rēmera draudi tiesā un piezīmēts, ka Bonna ar šo prāvu „dzenot naglas pati savā zārkā".

Dažos vārdos

Vairāk nekā 8000 amerikāņu 4. kājnieku divīzijas karavīru pēdējo 8 dienu laikā ieradušies Vācijā. Pēdējo trīs kuģu vidū, kas ieradās Bremerhafenā ar amerikāņu karaspēka pastiprinājumiem, bija arī DP transporta kuģis Gen. Sturgis ar 2050 karavīriem.

Uz 250 gadiem spaidu darbos notiesāti 10 Jēnas skolnieki (uz 25 g. katrs), kuŗus ar 43 citiem biedriem austrumjoslas drošības policija apcietināja janvārī. Notiesātos apvainoja pretkomūnstisku propagandas materiālu izplatīšanā. Pārējos 43 skolniekus, kas vēl atrodas apcietinājumā, tiesās vistuvākā laikā.

Norvēģijas karalis Hakons otrdien ieradās Londonā kā oficiāls Lielbritānijas karalpāra viesis. Saslimušā Anglijas karaļa vietā viesi sagaidīja karaļa Džordža brālis Glosteras hercogs. Pie Vestminsteras tilta, kur piestājās karaļa Hakona privātā jahta, viesi sagaidīja karaliene Elizabete ar abām meitām-princesēm Elizabeti un Margaretu.

Itālijas vēlēšanu otrā gājienā Sicilijā nelielu uzvaru ieguva Degasperi kristīgo partija, iegūstot 31,2 proc. balsu, kamēr komūnistu bloks ieguva 30,2. Negaidītu pārsteigumu sagādāja jaunfašistu sociālā kustība, ierindojoties trešā vietā ar 12,8 proc. no balsu kopskaita. Atlikušajā balsu skaitā dalījās monarchisti, republikāņi, liberāļi un citas, sīkākas partijas.

Saimniecisko grūtību spaidos Ungārijā apturēta kollektīvizācija, liberālizēta tirdzniecība un pieļauti arī citi saimnieciski atvieglojumi, kas atgādina Ļeņina NEPa (Jaunās ekonomiskās politikas) laikus padomijā.

Paraksti Pad. savienības - Zviedrijas tirdzniecības līgums 1951. g. 40 milj. zv. kronu apmērā. Pad. savienība piegādās auzas, kukurūzu, chromu un mangāna rūdu, kā arī antracītu, bet Zviedrija dzelzi, tēraudu, metalizstrādājumus, mašīnas un medicīniskas iekārtas.

Ungārijā notiek plaši atomenerģijas pētījumi, kā to paziņojis ungāru fiziķis Samosijs Budapeštas presē.

Atļaut ganīt 20.000 aitu amerikāņu armijas apmācības laukos Grāfenvērā lūguši vācieši, bet lūgums noraidīts: jau līdz šim vairākkārt bijusi jāatliek mācības programma, līdz vajadzīgā territorija atbrīvota no aitām.

50 milj. gadu vecs, pēc amerikāņu zinātnieku atzinuma, esot Alabamas upes krastos atrasts aizvēsturiska milzu dzīvnieka mozazauta skeleta fragments

Pirmais Vācijas pēckara vēstnieks Klements fon Brentano akreditējies pie Italijas prezidenta Einaudi Kvirinala pilī Romā.

Trīs čechiem piespriests nāves sods, vienam mūža cietums un trim citiem 8—23 gadi cietumā par „valsts nodevību, sabotāžu un spiegošanu". Visi septiņi notiesātie bijuši nodarbināti amerikāņu Starptautiskās telefona un telegrafa sabiedrības nodaļā. Viņi arī esot snieguši ziņojumus nesen Ungārijā no cietuma atbrīvotajam sabiedrības vicedirektoram Fogeleram.

210.000 amerikāņu civilistu — ASV pretgaisa aizsardzības brīvprātīgo izpalīgu 23 štatos apmācīs lidmašīnu novērošanai naktī.

Brazilijā miris Dr. Napoleons Laureano, kas pēc saslimšanas ar vēzi pats brīvprātīgi izdarīja pie sevis eksperimentus ar jauno vēža ārstniecības līdzekli krebiozenu.

Pirmās 170 samontējamās mājas nosūtīs uz Austrāliju austriešu firma, kas pēc līguma apņēmusies Austrālijai piegādāt 1500 šādu māju, kas iepriekš sagatavotas līdz pēdējam sīkumam, ieskaitot visas cauruļu instalācijas un mēbeles. Pirmās mājas Austrālijā uzstādīs 40 austriešu strādnieku-emigrantu, kas arī paliks uz dzīvi Austrālijā, kur „pastāv būvstrādnieku speciālistu trūkums. Katrs austriešu strādnieks dāvanai saņems vienu no gatavajām mājām.

Sirds slimnieku „nollegumu nastu" jūtami atvieglojis amerikāņu sirdsslimību speciālists Dr. Viljems Straudems no Filadelfijas, atcaldams smēķēšanas aizliegumu, bet gan tikai ar priekšnoteikumu, ka slimnieks iedzer arī dažas glāzes alkohola, kas neitrālizējot nikotīna ietekmi uz sirds audiem.

Eiropas padomes bēgļu lietu speciālistu komisija sanākusi Strasburgā, piedaloties delegātiem no 15 Eiropas Ūnijas nācijām.

Uzlabota turboiznīcinātāja serijveida ražošanu uzsākušas ASV. Jaunais iznīcinātājs pārspējot arī padomju MIG-15, kas sekmīgi piedalījies gaisa kaujās Korejas frontē.

Rietumvācijas saimniecības ministrs Erhards nākošnedēļ izlidos uz Sav. valstīm, lai panāktu vienošanos par izejvielu piegādi Rietumvācijai.

Par Rietumvācijas sūtni pie Īrijas valdības Dublinā izraudzīts līdzšinējais bundesrāta direktors slepenpadomnieks Hermans Kacenbergers.

Padomju repatriācijas komisiju no Austrijas amerikāņu joslas izraidījušas amerikāņu iestādes, ar pamatojumu, ka tā savus uzdevumus paveikusi. — Arī poļu repatriācijas komisijas darbības laiks Rietumvācijā, kas beidzas 15. jūnijā, vairs nav pagarināts ar to pašu motīvējumu. Pēdējā mēnesī komisija no visām trīs rietumu joslām repatriējusi tikai vienu Polijas pavalstnieku.

135 tautas policisti maijā pārbēguši uz Berlīnes rietumu sektoriem, kas ir jauns mēneša „rekords".

Rietumvācijas parlamenta sesiju vasaras pārtraukums noteikts no 15. jūlija līdz 1. septembrim.

Pirmais „tautasvāciešu" transports (210 personu) uz Braziliju devies ceļā šinīs dienās no Dženovas. Tuvākā laikā sekos turpmākie transporti, jo vīzas uz Braziliju izsniegs 2500 vāciešiem no zemēm aiz dzelzs priekškara.

Īsingtonas ogļraktuvju eksplozijā līdz trešdienai bija atrakti 63 aizbērto ogļraču līķi. 20 aprakto vēl joprojām nav atrasti.

Jugoslavija demonstratīvi atstāja Donavas konferenci Galacā (Rumānijā), kur padomju ietekmētais vairākums gribēja pieņemt lēmumus, kas nelabvēlīgi citām Donavas kuģniecībā ieinteresētām valstīm.

Kā „miera ienaidnieks" apcietināts kardināla Mindcentija vietnieks, Ungārijas arhibīskaps Grosts. — Pēc katoļu baznīcas laikraksta Petrusblatt informācijas, no 127 bīskapu posteņiem aiz dzelzs priekškara 58 palikuši bez vadītājiem.

Īrijas vēlēšanas beigušās ar pusīdz neizšķirtu rezultātu. Kostello valdības aprindas ieguva jaunajā parlamentā 64 vietas, bet Devaleras opozicija 69 vietas. Izšķirēja loma būs 14 neatkarīgajiem parlamenta locekļiem.

Prezidenta Trumena meita Margareta, kas nesen devās ceļojumā uz Eiropu, 7. jūnijā viesojās Anglijas karaļa ģimenē Bekinghemas pilī.

Ar ASV augstākās tiesas lēmumu pēc 2 gadu ilgas prāvas 3—5 gadi cietuma un lielāki naudas sodi piespriesti 11 vadošiem amerikāņu komūnistiem, kuŗus tautā populāri dēvēja par „Amerikas politbiroju".

Turpmāk būs jārunā no galvas visiem Rietumvācijas parlamenta locekļiem, saskaņā ar izstrādātiem jaunīem noteikumiem. Lasīšanu no gatava manuskripta turpmāk atļaus tikai sevišķos izņēmuma gadījumos.

Perons ir saule, gaiss, ūdens un dzīvība argentīniešu tautai, — 400 personu lielai jaunāņu delegācijai apgalvojusi Argentīnas diktātora kundze Evita, un, sašidzinot savu vīru pat ar Dievu, piemetinājusi: „Perons ir tikai viens".

Maļiks atkal pārņēmis vadību UN Drošības padomē, kuŗas priekšsēža amatu pārmaiņus izpilda 4 lielvalstu pārstāvji un kuŗas lēmumus Pad. savienība neskaitāmas reizes, arī Korejas jautājumā, bloķējusi ar savu veto.

Prezidents Trumens cer atgūt zaudēto popularitāti masās, ja viņš priekšā stāvošajā runu sērijā par galveno tematu izvēlēsies mieru, norādot, ka to saglabāt un komūnistu agresiju aizkavēt spētu vienīgi viņā un demokratu partija.